

ΙΕΡΟΣ ΘΡΙΑΜΒΟΣ

ΤΗΣ ΜΙΑΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟ-
ΛΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΗ ΑΝΑΦΑΝΕΙΣΗΣ ΑΝΤΙΘΕΟΥ ΠΛΑΝΗΣ
ΤΟΥ ΜΙΣΟΘΕΟΥ ΘΕΟΣΕΒΙΣΜΟΥ

Ἀποδεικνυομένης διὰ τῶν θείων καὶ ἱερῶν Γραφῶν
ὡς μάταιος ἔρεσχελία, ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν τῶν
ἱερῶν Γραφῶν ἀναντίρρητον ἀλήθειαν.

φιλοπονηθεῖσιν παρὰ τοῦ
Δ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ.

Ἀνετέθη τῇ κοινῇ τῶν ὀρθοδόξων μητρὶ: τῇ τοῦ
Χριστοῦ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ, χάριν τῶν εὐσεβῶν τῆς
εὐσεβείας ζηλωτῶν, τῶν ἐνθέρμως διακειμένων
πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν ἀληθῆ Πίσιν.

νῦν πρῶτον τύποις ἐκδίδεται.

τῇ φιλοτίμῳ ἐπιμελείᾳ τοῦ Πανιερωτάτου καὶ
Σεβασμιωτάτου Γέροντος ἁγίου Ἐφέσου
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ

ἘΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας. Στ. ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΥ. καὶ Θ. ΑΡΙΓΓΡΑΜΜΟΥ

1840.

ΙΕΡΟΣ ΘΡΙΑΜΒΟΣ

ΤΗΣ ΜΙΑΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟ-
ΛΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΗΛΗ ΑΝΑΦΑΝΕΙΣΗΣ ΑΝΤΙΘΕΟΥ ΠΛΑΝΗΣ
ΤΟΥ ΜΙΣΟΘΕΟΥ ΘΕΟΣΕΒΙΣΜΟΥ

Ἀποδεικνυομένης διὰ τῶν θείων καὶ ἱερῶν Γραφῶν
ὡς μάταιος ἐρεσχηλία, ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν πᾶσαν
ἱερῶν Γραφῶν ἀναντίρρητον ἀλήθειαν.

φιλοπονηθείς παρὰ τοῦ
Δ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ.

Ἀνετέθη τῇ κοινῇ τῶν ὀρθοδόξων μητρὶ: τῇ τοῦ
Χριστοῦ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ, χάριν τῶν εὐσεβῶν τῆς
εὐσεβείας ζηλωτῶν, τῶν ἐνθέρμως διακειμένων
πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν ἀληθῆ Πίσιν.

νῦν πρῶτον τύποις ἐκδίδεται

τῇ φιλοτίμῳ ἐπιμελείᾳ τοῦ Πανιερωτάτου καὶ
Σεβασμιωτάτου Ἱεροντος ἀγίου Ἐρέτου
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ

ἘΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας. Σ. ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΥ. καὶ Θ. ΑΡΓΥΡΑΜΜΟΥ

1840.

Τὸ παρὸν βιβλίον Ἱερός Θριάμβος ὀνομαζόμενον, τὸ ἐκκλησιαστικῆ ἀδείᾳ τυπωθὲν. ἐγκρίνεται ἵνα διαδίδωται ἐλευθέρως πᾶσι τοῖς ὁμογενέσιν, ἅτε μὴ περιέχοντι ἐναντίον τῆ θρησκείας, τῆ ἠθικῆ, καὶ τῆ ἐξουσίας· διὸ εἰς ἐνδειξὴν δίδεται τὸ παρὸν ἐπικεκυρωμένον καὶ τῆ Πατρι-
αρχικῆ Σφραγίδι, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰδοποίησιν.

ἄ ω μ'. Ὀκτωβρίου. κδ'.

Τὸ μέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς.

ὁ Συνάδων Βενιαμίν.

Πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν τὴν Ἀνατολικήν.

Πρὸς τίνα ἄλλον, παρὰ εἰς τὴν προσοσίαν σου ὦφειλον, Σεβασμιωτάτη Μητέρα, νὰ ἀφιερῶσω τὸ μικρὸν μου τοῦτο πονημάτιον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἐνθερμον τῆς ψυχῆς μου ζῆλον πρὸς τὴν εὐσέβειαν, εἰς δόξαν τῶν λαμπρῶν σου θριάμβων, καὶ τοῦ ὑπερενδόξου ὀνόματος τοῦ ἀθανάτου ἀριστέως σου, συνέταξα κατὰ τῶν ἀντιπάλων σου! Ἔχεις ἤδη τὸ παρ' ἐμοῦ ὀφειλόμενον χρέος μ' ὅλον τὸ σέβας, καὶ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀποκλήρωσιν τῶν πρὸς ἐμέσου πνευματικῶν χαρίτων, ἂν ὄχι τέλειον, τούλάχιστον ὅμως ἐν μέρει, καὶ μὲ ὑπόσχεσιν διαρκείας εἰς τὸ μετέπειτα, μέχρι τῆς ἀποβιώσεώς μου.

Ἄν καὶ τὸ δῶρον, φαίνεται πολλὰ μικρὸν ὡς πρὸς τὸ πολὺ μου χρέος, ἄμποτε αἱ εὐχαί σου νὰ μὲ ἐνισχύσωσι τὸν ταπεινόν, εἰς ὅσα δὲν ἐφάνην ἄξιος μέχρι τοῦδε διὰ τὴν ἀπειρίαν μου· καὶ νὰ μὲ ἀναδείξωσιν ἐπομένως πλούσιον χρεώστην ἀνωτέρων χρεῶν, ὑπερπερισεύοντα πάντοτε καὶ πλουτοῦντα ἐξ αὐτῶν τῶν πλουσίων σου πνευματικῶν δωρεῶν καὶ χαρίτων!

Δέξαι λοιπὸν εὐμενῶς τὸ ταπεινόν μου τοῦτο δῶρον, τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ παρῖσταται λιτὸν καὶ μικρότιμον, διὰ τὴν σμικρότητα τῆς ὑπολήψεώς του· ἅς λάβῃ παρακαλῶ τὴν φιλόσοργον ὑποδοχὴν σου, καὶ διὰ τὴν ἐντιμον κλήσιν του, ἅμα δὲ καὶ τὴν εὐλάβειαν καὶ σέβας τῆς ψυχῆς μου πρὸς Σὲ τὴν κοινὴν μητέρα, καὶ τροφὸν τῶν ὀρθόδοξων. τῆς ὁποίας τὰς πρὸς Θεὸν εὐχὰς, καὶ εὐλογίας εὐλαβῶς ἐπικαλούμενος πρὸς σωτηρίαν μου, προσκυνητῶς ὑποφαίνομαι μετὰ βαθυτάτης εὐλαβείας, κήρυξ ὢν διαπρύσιος τῶν ἀξιοσεβάσων σου χαρίτων.

καὶ τέκνον εὐπειθές·
Δ. Γρηγοριάδης.

† Τῷ Παναγιωτάτῳ θειοτάτῳ τε καὶ σοφωτάτῳ οἰκου-
μενικῷ Πατριάρχῃ Κυρίῳ μοι Κυρίῳ Ανθίμῳ, καὶ
τῇ περὶ τὴν αὐτοῦ Παναγιότητα ἱεράῳ καὶ σεβασ-
μία Συνόδῳ, τὴν μετ' εὐλαβείας βαθυτάτην ἀπο-
νέμῳ προσκύνησιν, ἐξαιτούμενος τὰς παναγίας
αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

† Εἰ καὶ τολμηρῶς, Παναγιώτατε καὶ θειότατε Δέσποτα,
ἀνέλαβον τὴν τόλμην τοῦ νὰ προλάβω τὴν ὑπέροχον τά-
ξιν τοῦ προταγωνιστοῦ τοῦ ὑπὲρ πίσεως ἱεροῦ τούτου ἀ-
γῶνος, ἐνηχηθείσης τῆς ἱεράς σου σάλπιγγος προηγου-
μένως ἐκ τῆς ὑψηλῆς τοῦ ἱεροῦ Ἀμβωνος περιωπῆς, ἐν-
θαρρύνομαι μὲ ὅλον τοῦτο, ὅτι δὲν θέλεις μὲ κατακρίνη
τὸν ταπεινόν, ὡς πονηρόν τολμητίαν δι' ἣν ἔλαβον τόλ-
μην, γνωρίζοντα καλῶς τὸν ὑπὲρ εὐσεβείας ἐνθερμον ζῆ-
λον, τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος, τὴν ἄπειρον αὐτῆς
ἐφесιν εἰς τὴν διηνεκῆ ὄλων τῶν καλῶν διατήρησιν, τῶν
ὁποίων τὴν διεύθυνσιν ἐνεπισεύθη παρὰ τῆς θείας προ-
νοίας, ἀνελθοῦσα τὸν οἰκουμενικὸν πατριαρχικὸν θρόνον,
τὸν ὁποῖον δικαίως ἠξιώθη παρὰ Θεοῦ, ἀξίως τῶν σεβα-
σῶν αὐτῆς προτερημάτων· διὰ τῶν ὁποίων ἀπεκατέστη
τὸ κοινὸν πεθητὸν αἴτημα ὅλου τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν
γένους, κατὰ θείαν ἀπόφασιν, εἰς δόξαν τῆς ἁγίας τοῦ
χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ εὐκλείαν τῆς τριαύτης τῶν ὀρ-
θοδόξων ὁμοφώνου, καὶ ὑπερτίμου ἐκλογῆς! ἀλλ' ὡς ζῆ-
λωτὴν τῆς εὐσεβείας, καὶ τῶν πατρικῶν μου παραδό-
σεων, θέλει μοι χορηγήσειν, ἡ ὑμετέρα Παναγιότης, τὴν
πρὸς πάντας πατρικῶς ἐπιδαψιλευομένην πατρικὴν αὐ-
τῆς ἀγάπην, ἐπισηρίξασάμε διὰ τῶν παναγίων καὶ παν-
σέπτων εὐχῶν τῆς εἰς τὸν ἐνθερμον τῆς ψυχῆς μου ζῆλον,
διὰ νὰ δυνηθῶ καὶ περισσότερο νὰ ἐκπληρώσω τὸ πρὸς

τὴν πανσέβασόν μου μητέρα ὀφειλόμενον ἀπειρον χρέος μου· τοῦ ὁποίου ὀφειλέτης ὑπάρχων διὰ εἰού, ἔσπευσα ἤδη προθύμως εἰς τὴν τούτου ἐκπλήρωσιν, ἵνα μὴ κατακριθῶ, ὡς ὁ κατακριθεὶς σύνδουλός μοι, κρύψας ἀτίμως ἐν τῇ γῆ τὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν πολύτιμον τάλαντον, ὡς πονηρός!

Τὴν κατάκρισιν δὴ ταύτην πτοούμενος, καὶ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ χρέους μου ἀναλογιζόμενος, ὥρμησα θαρρύντως, εἰ καὶ ἀδυνάτως, εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο καὶ ἀμαθὲς πόνημά μου, τὸ ὁποῖον ἤδη προσφέρω εἰς τὴν παναγίαν αὐτῆς προσασίαν, διὰ τῆς σεβαστῆς ἐδηγίας τοῦ Σεβασμιωτάτου μοι προσάτου καὶ εὐεργέτου Γέροντος ἀγίου Ἐφέσου κυρίου Ἀνθίμου· οὐτινος τῇ φιλοκάλῳ προσασίᾳ, προσεχώρησα διὰ τῶν παναγίων αὐτῆς εὐχῶν εἰς τὸ τέρμα τοῦ μικροῦ τούτου ἀγῶνος μου.

Παναγιώτατε καὶ θεϊότατέ μοι Δέσποτα!

Ἐὰν ἐπέτυχον διὰ τῶν παναγίων σου εὐχῶν τοῦ πολλοῦ πόθου μου· εὐλογητός ὁ Θεὸς ὁ διὰ τῆς χάριτος τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ φωτίσας τὸν ἐσκοτισμένον μου νοῦν, καὶ ἐνισχύσας με τὸν ταπεινὸν εἰς τὰ ὑπὲρ τὴν δύναμίν μου, ὡς τοὺς ποτὲ ἀγραμμάτους ἀλιεῖς, εἰς δόξαν τοῦ παναγίου αὐτοῦ ὀνόματος! Εἶδὲ πάλιν καὶ ἀπέτυχον, συγγνώμη μοι δοθήτω τῷ ταπεινῷ, ἧτις οὐδόλως θέλει με ἀποσπῆσαι τῶν ἀγαθῶν ἐλπίδων μου· τὰς ὁποίας πώποτε δὲν θέλω ἀποβάλλειν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου, πιστεύων ἀδιστάκτως, ὅτι ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ τῷ κρούοντι συνεχῶς ἀνοιγέσεται ἡ τοῦ ἐλέους φιλεῦσπλαχνος θύρα. Τούτου ἕνεκα καὶ ἤδη διὰ τῶν αὐτῶν ἐλπίδων, προσερχόμενος τῇ ὑμετέρᾳ θειοτάτῃ Παναγιότητι, καὶ ἀπτόμενος μετὰ βαθυτάτης εὐλαβείας τῶν παναγίων της χειρῶν, ἀσπάζομαι ἐνθέρμως καὶ μετὰ πόθου, δεόμενος,

ὅπως ἀξιώσῃ με τῶν παναγίων αὐτῆς εὐχῶν, δεξαμένη τὴν μικρὰν ταύτην προσφορὰν τοῦ χρέους μου· ἧτις δέσται δι' ἐμοῦ τῆς εὐμενεστάτης ὑποδοχῆς της, καὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν προσκυνητῶν μοι εὐλογιῶν της· τῶν ὁποίων ἀξιοθεῖσα ἐγκαίρως, φανήσεται εὐπρόσδεκτος πᾶσι τοῖς εὐσεβέσι πνευματικοῖς αὐτῆς τέκνοις, καὶ ἐν Χριστῷ ἀγαπητοῖς μοι ἀδελφοῖς καὶ περιποθήταις, καὶ τῆς προσηκούσης αὐτῇ ἀξιωθήσεται ἀγάπης.

Ἐπαναλαμβάνων καὶ αὐθις τὴν ἀλληλένδετον σειρὰν τῶν ἐνθέρμων αἰτήσεών μου, προσφέρων δὲ τὴν μετ' εὐλαβείας ὀφειλὴν τῶν ἱερῶν μου χρεῶν πρὸς τε τὴν ὑμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα, καὶ τὴν περὶ αὐτὴν ἱεράν καὶ ἀγίαν Σύνοδον· προθέμενος δ' ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὴν κατ' ἐξοχὴν ἰδιάζουσάν τε καὶ εὐλαβῆ ὑπόκλισίν μου, ἐν βαθυτάτῃ εὐπειθείᾳ ὑποφαίνομαι.

Τῆς ὑμετέρας Θειοτάτης, Σοφωτάτης καὶ Πανσεβάσου μοι Παναγιότητος.

Τῇ α'. Μαρτίου. αωμ'.

Τέκνον εὐπειθές.

Δ. Γρηγοριάδης·

ἌΝΘΙΜΟΣ, ἐλέω Θεοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντι-
νουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς
Πατριάρχης.

Ἐλλογιμώτατε Κύρ Δημήτριε Γρηγοριάδη! τέκνον ἐν Κυρίῳ ἀγα-
πητὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος· χάρις εἴη σου τῇ ἐλλογιμότητι, καὶ
εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τῶν φιλοπονουμένων τε, καὶ σπουδαργουμένων, ὅσα
ψυχοφελεῖς πραγματεύεται ὑποθέσεις, ὑπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάτ-
τεσθαι θεωρίαν, καὶ κρίσιν, εἰθ' οὕτως ἐπὶ τὴν εἰς τύπους χωρεῖν ἐκδο-
σιν, ἀρχαῖον ἔθος, νομικῆς γεραρᾶς διατάξεως ἀνωθεν ἰσχὺν ἔχον, καὶ
τῇ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει κεκρατηκὸς, θεσμοθετεῖ, καὶ ὀρίζεται.
Τούτῳ δὴ στοιχῶν καὶ αὐτὸς, οἷα δὴ τέκνον τῆς Ἀνατολικῆς ἡμῶν Ἐκ-
κλησίας πειθίνιον, καὶ τῶν δεόντων ἀπαράτρεπτος φύλαξ, τὸ ὑπὸ τῆς
εὐμαθείας σου ἐπὶ κοινῇ ψυχικῇ ὠφελείᾳ τοῦ Χριστωνόμου πληρώματος
φιλοπονηθὲν, ἀξιοχρέω χριστιανικῷ ζήλῳ, πονημάτων, Ἱερὸς Θρί-
αμβος, ἐπιγραφόμενον, φέρων εὐγνωμόνας, τῇ ἡμετέρᾳ Πατριαρχικῇ,
καὶ Ἐκκλησιαστικῇ ψήφῳ, τῇ τὰ τοιαῦτα διακζούσῃ, δι' οὐκοῦ γράμ-
ματός σου ἀνήσθησας. Τοῦτο γοῦν παρὰ τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς
Ἐπιτροπῆς θεωρηθὲν, ἀνεφάνη ὡς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας σπουδαργηθὲν,
καὶ κέκριται ἐκδόσεως ἀξιῶν ἔθεν τοι ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς ἡμῶν εὐ-
χαῖς, καὶ εὐλογίαις, καὶ ταῖς προσηκοῖσαις εὐφημίαις καταστέψαμέν σε,
ἐξαιτησάμενοι ἀνωθεν ἐκ ψυχῆς, ὅπως τῇ θεῖᾳ χάριτι, καὶ βοήθειᾳ,
ἐπιβουλήμενος, καὶ ἄλλους προσενέγκῃς τῷ γένει ψυχοφελεῖς πόνους, εἰς
τα θαφιλεστέραν ψυχικὴν ὠφέλειαν τῶν ὁμογεῶν, καὶ τῆς περι λόγους
εὐδοκίμησέως σου, καὶ τοῦ ὑπὲρ εὐσεβείας χριστιανικοῦ ζήλου σου ἐπαι-
νον. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις, καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς Ἐλλο-
γιμότητός σου.

αωμ'. Μαρτ. κα'.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους
 χριστιανούς, Ἰερωμένους τε καὶ λαϊκοὺς, τὸ
 ὀφειλόμενον Σέβας, καὶ τὸν ἀδελφικὸν
 ἀπονέμω ἀσπασμόν!

Καθὼς ὁ ἐπιτήδειος καὶ ἔμπειρος Κυνηγὸς μεταχειρί-
 ζεται εἰς τὴν τέχνην του ὅλα τὰ μέσα ἐκεῖνα, διὰ τῶν
 ὁποίων δύναται εὐκόλως νὰ κερδίῃ τὴν πτῆσιν, νὰ θη-
 ρεύῃ τὰ πτηνὰ πετώμενα, καθύμενος εἰς τὴν γῆν, καὶ
 περιεργαζόμενος τὰς ἐνέδρας του, χωρὶς νὰ ἐργάζεται
 τὸ παραμικρὸν μὲ τὰς χεῖρας του, ἀλλὰ μόνον προσηλω-
 μένην ἔχων τὴν προσοχὴν του εἰς τὰ δίκτυά του, ἂν
 πτηνὰ θέλει νὰ θηρεύσῃ· καὶ ἄλλοτε πάλιν εἰς Ἄρκους,
 παγίδας, καὶ τὰ τοιαῦτα παρόμοια, ἂν ἐπιθυμῇ τετρά-
 ποδα ζῶα νὰ πιάσῃ· τὸν αὐτὸν τρόπον πρέπει νὰ μετέρ-
 χωνται, ὅσοι ἀποβλέποντες εἰς ἕνα τι, ἐπιθυμοῦσι νὰ
 φέρωσιν εἰς ἕκασιν τὸν σκοπὸν των. Ἀλλὰ τοὺς ἀν-
 θρώπους, πῶς δύναται τις νὰ θηρεύσῃ, ἂν ἔχῃ σκοπὸν
 τοιοῦτον; Τίνα τρόπον θέλει μεταχειρισθῆ; ὁποῖα τι-
 νὰ ὄργανα συντείνοντα εἰς τὴν ἄγραν τῶν τοιούτων, ἀ-
 φ' οὗ καὶ αὐτοὶ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ἀγρεύονται,
 ὡς οἱ Ἰχθύες; „ Δεῦτε, ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους· δεῦ-
 „ τε ὀπίσω μου, καὶ παίησω ὑμᾶς Ἄλιεις ἀνθρώπων “
 ὁποῖον ἄλλο ὄργανον ἐπιτηδειότερον, παρὰ τὸν διδακτι-
 κὸν λόγον, διὰ τοῦ ὁποίου θηρεύεται βέβαια ἡ ψυχὴ τοῦ
 ἀνθρώπου πρὸς τὰ καλὰ, καὶ δι' αὐτῶν πάλιν οἰκισθῆται
 ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν Θεόν;— Καθότι δὲν εὐρίσκεται διὰ τὸν
 ἄνθρωπον, μήτε δίκτυον τοσοῦτον πολύπλοκον, ἀλλ' οὐ-
 δὲ ἀμφίβληστρον τοσοῦτον ἔντεχνον, ὅσον ἢ ὑπὸ τῶν θεί-
 ων λόγων, καὶ αὐθεντικῶν μαρτυριῶν πεπλεγμένη διδα-
 σκαλία, διὰ τῆς ὁποίας σαγηνευόμενος ὁ ἄνθρωπος, καὶ

ὁδηγούμενος εἰς τὴν πράξιν τῶν ἀρετῶν, ἀποκαθίσταται ἐνάρετος, καὶ οἰκεῖος πρὸς τὸν Θεόν, μακαριζόμενος αἰωνίως! Αὕτη εἶναι Ἀμφίβλητρον ἐπιτήδειον, τὸ ὁποῖον θαλλόμενον δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, διδάσκει τὸν ἄνθρωπον καὶ περὶ τῶν παρόντων, καὶ μελλόντων. αὕτη τὸ μόνον Ἄγκιστρον περικεκαλυμμένον ὅμως μὲ τοὺς θείους λόγους, καὶ τὰς θεοπνεύστους μαρτυρίας τῶν θείων Γραφῶν, λαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ σπλάγχνα, καὶ φέρει αὐτὸν πρὸς τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας! διὸ περὶ ταύτης ὁ τῶν ὅλων Θεὸς εἰς τὸ Βιβλίον τῶν Ἀριθμῶν λέγει. „Ποίησον σεαυτῷ δύο Σάλπιγγας ἀργυρᾶς, ἐλατὰς ποιήσεις, αὐτάς ἀνακαλεῖν τὴν Συναγωγὴν, καὶ ἐξαίρειν τὰς „ Παρεμβολὰς καὶ ἔσαι ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον“ (Κεφ. 1. α.) Σάλπιγγας τῶντι ὀνομάζει τοὺς διδασκάλους τῆς ἐκκλησίας ὁ Θεός. Ἐπειδὴ, καθὼς ἐκεῖναι φωνοκροτοῦσαι διασαλπίζουσιν, ἐμπνεόμεναι ἀπὸ ἐσωτερικῶν ἀνεμον τῶν ἐντοσθίων, καὶ οὐχὶ ἀπὸ ἐξωτερικῶν, ὡς αἱ Κιθάραι, καὶ τὰ Κύμβαλα· οὕτω καὶ οἱ διδάσκαλοι οὐχ' ἀπλῶς ἀπὸ τὴν ἔξωθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὰς μυθολογίας τινῶν βοηθούμενοι, τὰς ὠφελείας τοῦ πλησίου ἐργάζονται, ἀλλ' ἔχοντες ἔσωθεν πληρεσάτην τὴν ἀληθῆ Σοφίαν οὐράνιον, διαπραγματεύονται μὲ καλὴν ἐπιτυχίαν τὴν Σωτηρίαν ὅλων! ὅθεν καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας περὶ τούτων λέγει. „ Ἀναβόησον ἐν ἰσχύει, καὶ μὴ φείσῃ, „ ὡς Σάλπιγγι ὑψῶσον τὴν φωνὴν σου“ (Κεφ. νη')

Δὲν λέγει, ὡς Κύμβαλον, καὶ Κιθάραν, ἀλλ' ὡς Σάλπιγγι ὑψῶσον τὴν φωνὴν σου, δηλαδὴ μὲ κρότον δυνατὸν πολλῶν φωνῶν, ἐξερχομένων ἀπὸ τῶν ἐντός, αἵτινες εἰσὶν αἱ θεῖαι Γραφαί: ἡ Παλαιὰ τε καὶ νέα· τὰ ἑπτὰ τῆς ἐκκλησίας Μυστήρια, οἱ Κανόνες τῶν θείων Ἀποστόλων· οἱ Ὅροι, καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν Ἱερῶν

Οἰκουμενικῶν Συνόδων· οἱ Ὅροι τῶν τοπικῶν Συνόδων, καὶ τινῶν Πατέρων, τοὺς ὁποίους αἱ Οἰκουμενικαὶ ἐδέχθησαν Σύνοδοι. Συγγράμματα, καὶ ἐρμηνεῖαι τῆς θείας Γραφῆς τῶν ἁγίων Πατέρων, συμφωνοῦντα καθ' ὅλα μὲ τὸ πνεῦμα τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἱστορίαι ἐκκλησιαστικαὶ· νόμοι Βασιλικοί, ὁμοφωνοῦντες μὲ τοὺς Ὅρους τῶν θεοσόφων Πατέρων· τὰ ὁποῖα ὅλα αὐτὰ ἠνωμένα, παριστάνουσι τὸ Σέβας τῆς ἀληθοῦς καὶ ὀρθοδόξου, καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς πίστεως, καὶ ἀλιεύουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀληθῆ ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ, ἥτις εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ τῶν δικαίων!

Ἐξ αὐτῶν λοιπὸν τῶν δύο Σαλπίγγων, ἡ μὲν τὴν ἐπισηροφὴν τῶν ἐπιστρεφόντων εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ὑπαινίττεται· ἡ δὲ τὴν ἀληθῆ μετάνοιαν τῶν εὐσεβῶν, ὅταν ὡς ἄνθρωποι ἁμαρτήσωσιν, ὑποσημαίνει· ὅθεν λέγει πάλιν ὁ Θεός, „ Ἀνάγγειλον τῷ λαῷ μου τὰ ἁμαρτήματα „ αὐτῶν“ Ἀργυραὶ δὲ κατεσκευάσθησαν, διότι, οἱ τῆς τοιαύτης διδασκαλίας λόγοι, δεδοκιμασμένοι εἶναι ὡς ἀργύριον πεπυρωμένον, καὶ δεδοκιμασμένον. Ἐλαταὶ δὲ πάλιν, καθότι ἐλαύνουσι τὰς καρδίας τῶν ἀκρατῶν, καὶ ἐκ τῶν προσκαίρων εἰς τὰ αἰώνια μεταδιβάλλουσι τούτους! (1)

(1) „ Δύο αἱ Σάλπιγγες, διπλοῦν γὰρ ἐν Ἐκκλησίαις τὸ τῆς παρακλήσεως κήρυγμα· ἐν μὲν γὰρ εἰς ὀρθότητα τὴν δογματικὴν ἀποφέρει τοὺς πιστευκώτας, καὶ τὸν τῶν διεστραμμένων κατακιβδηλεύει λόγον· ἕτερον δὲ πρὸς ἠθικὴν ἐπανόρθωσιν ξαναγεῖ, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ πολιτείας καταλευκαίνει τὴν ὁδόν.“ Κύριλλ. Ἀλεξανδρ.
 „ Ἐλαταὶ δὲ αἱ Σάλπιγγες· ἐλαύνονται δὲ διὰ Σφύρας, περὶ ἧς Ἱερεμίας φησὶ, καὶ συνετρέθη ἡ Σφύρα πάσης τῆς γῆς, εἰμὴ γὰρ ἦν διάβολος ἡ Σφύρα, Σάλπιγγ' οὐκ ἦν ἐλατὴ ἢ διεγείρουσα ἐπὶ τὰς

Αἱ τοιαῦται Σάλπιγγες, σαλπίζουσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διὰ μὲν τοῦ προφορικοῦ λόγου μέσα εἰς τὰς ἱεράς ἐκκλησίας, διὰ δὲ τοῦ γραπτοῦ διὰ μέσου τῶν βίβλων, τοὺς μὲν ὀρθοδόξους ἐπιστήριζουσιν εἰς τὴν εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν, ἣτις εἶναι ἡ ὀρθόδοξος Πίσις ἡμῶν! τοὺς δὲ ἀπίστους προσκαλοῦσιν εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθοῦς Πίσεως, ἣτις εἶναι ἡ μόνη Θεοδίδακτος, καὶ θεοπαράδοτος, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς οἱ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας χριστιανοὶ ὀρθοδόξως πιστεύομεν! Ἐκείνους δὲ πάλιν, οἵτινες ἀπὸ ἐθελοκακίαν ἀρνοῦνται τὴν πάτριον Πίσιν αὐτῶν, διὰ νὰ βλάψωσι κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ πεσόντος Ἐωσφόρου ἄλλους ὁμοθρήσκους των, ἀρ' οὐ αὐτοὶ προηγουμένως ἐβλάφθησαν οἰκιοθελῶς ἀπὸ τὴν κακίαν των· τοὺς τοιούτους ὡς λυμεῶνας καὶ βλαπτικούς λύκους, ἀποδιώκουσι μακρὰν τῆς ποιμένης τοῦ Χριστοῦ, ἐξελέγχοντες τούτους, καὶ τὰς ἀτόπους δοξασίας των, ὡς ἀντιθέους, καὶ ὡς ὄργανα ὀλέθρια τῆς μεθοδίας τοῦ Σατανᾶ, ὅστις ἀκαταπαύτως πολεμεῖ τὴν κοινὴν Σωτηρίαν πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν!

Πεπεισμένος, Σεβαστοὶ μοι Πατέρες, καὶ λοιποὶ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ, εἰς ὅσα εἶπον, ὅτι μήτε ἔπαυσαν, ἀλλ' οὐ δὲ θέλουσι παύση ποτέ, οἱ Ἱεροὶ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλοι, σηλιτεύοντες τὴν ἐθελοκακίαν καὶ ἀπάτην,

» ἐορτὰς τοῦ Θεοῦ καθ' ἃς τὰ Σώματα Θεοσίαν προσάγομεν, λόγῳ ἀπολιπόντα τὴν ἰδίαν ζῶην, τὰς Ψυχὰς φαιδρυνόμενοι, καὶ τοὺς ἀκούοντας κινούσα εἰς πόλεμον. Πολλὰ ἡ Σφύρα Παύλῳ συνήρατο τῇ Σάλπιγγι τῇ Ἐλατῇ, διὰ τῶν ποικίλων αὐτὸν ἐλαύνουσα πειρασμῶν, δηλοῦσα ὡς ἐλαύνεσθαι ἠδύνατο μηδὲν βλαπτόμενος, καὶ σχῆμα λαβεῖν Σάλπιγγος μεγαλοφώνου, μὴ ἀδύνατον δηλοῦσης φωνῆν εἰς τοὺς ἀκούοντας, εἰς τὸν κατὰ τῆς κακίας κατασκευάζεσθαι πόλεμον. Προκόπ. Γαζαί.

τῶν, ὅσοι ἠρνήθησαν τὴν ὑπόσχεσιν, ἢ ὑπεσχεθῆσαν πρὸς τὸν Θεόν, λαβόντες τὸν ἄβραβῶνα τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν: τὸ θεῖον δὴλ. καὶ ἱερὸν Βάπτισμα, καὶ ἀντὶ νὰ φαίνωνται, ὄντες πιστοὶ, ὀρθόδοξοὶ χριστιανοὶ, παρρησιάζονται ἀνελπίσως ἀντίχριστοι, χριστιανοκατῆγοροι, ὁδηγοὶ πονηροὶ, ἐφευρεταὶ καινοτομιῶν ἀτόπων, καὶ παντάπασιν ἄθρησκοι! μ' ὅλα ταῦτα ἐκπληρῶν τὰ θρησκευτικὰ χρέη μου, ἀπετόλμησα δι' αὐτοῦ τοῦ μικροῦ Πονήματός μου, νὰ ἐκτελέσω τὸ κατὰ δύναμιν χρέος μου, καταφερόμενος κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἱεράς καὶ θεοπαραδότου ἀποστολικῆς ἡμῶν Πίσεως· καὶ ἐξαιρέτως κατὰ τῆς ἤδη ἀναφανείσης τοῦ δυσσεβοῦς θεοσεβισμοῦ αἰρέσεως, ἣτις εἶναι τῶντι ἐφεύρεμα ὑποκριτικῆς διαγωγῆς ὑποκριτοῦ μὲν τῆς εὐσεβείας τὸ πρότερον, ἀλλὰ δολίου κατὰ πάντα καὶ ἀπατεῶνος τὸ ὕστερον, ὡς ὁ χρόνος τὸ ἀπέδειξεν ἐναργῶς!

Τούτου ἕνεκα ἐξαιτοῦμαι τὴν συγγνώμην ὑμῶν, διὰ τὸ τοιοῦτον τολμηρὸν ἐπιχείρημά μου, ἂν δὲν ἔφθασα ὡς ἔπρεπεν εἰς τὸ χρέος μου, ὁμολογῶν τὴν ἀδυναμίαν τοῦ καλάμου μου εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγχειρήματα, ἀνώτερα ὄντα τῆς δυνάμεώς μου! ἀποβλέποντες ὅμως εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλον μου, συνοδεύσατε μὲ τὰς εὐχὰς Σας τὴν ἐνθερμον καὶ εὐλαβῆ προθυμίαν μου, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Ἱεροῦ τούτου χρέους μου, μηδενὸς ὑπερουμένου τῶν ἀναγκαιοτέρων εἰς τὴν διὰ λόγου τε καὶ ἔργου πραγματικὴν ἐνδειξιν τοῦ χριστωνύμου πολιτεύματός μου· μήπως ἄλλοις διδάσκων, αὐτὸς ἀδόκιμος γένομαι. ἔρρωσθε!

Δ. Γ.

- » Χάρις, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμῖς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι ἐν παντὶ τόπῳ
- » ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις, καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· οἷς μὲν ὁσμὴ θανάτου εἰς θάνατον· οἷς δὲ ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν. « κ. τ. λ.

(Πρὸς Κορινθ. Β. Κεφ. Β. 14. 15 16,)

- » Ἀδελφοί, μηκέτι ὄμην νήπιοι, κλυδονιζόμενοι, καὶ περιφερόμενοι
- » παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης, ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός. «

(Παῦλ. πρὸς Ἐφεσ. Κεφ. δ. 24.)

- » Ὁ ὑποκριτὴς ἕως μὲν δοκεῖ λανθάνειν ἡμεῖς, τὴν ἐκ τοῦ δοκεῖν δόξαν θηρώμενος ἐπειδὴν δὲ φοραθῆ θανατηφόρος προΐσχεται λόγους, ἐπὶ βλάβῃ τῶν πέλας μορφαζόμενος φίλιαν, λύκος κωδία ἐπικρύπτων τὴν ἑαυτοῦ κακουργίαν· ὅς ἐπειδὴν εὖρη ψιλὸν ἦθος, ἢ ῥῆμα κατὰ Χριστὸν ἀπλοϊκῶς ἢ γινόμενον, ἢ λεγόμενον, ἤρπασε καὶ διέφθειρε, μυρίους καταχέων μώμους, ὧν τοῖς λόγοις, ἢ τοῖς ἤθεσιν ἐπιτίθεται, ὥσπερ Κατάσκοπος τῆς ἐν Χριστῷ τῶν ἀδελφῶν ἐλευθερίας. «

Μάξιμ. περὶ Θεολόγ. πρὸς θαλάσσ.
Κεφ. Σ. Ἐκατοντάς. Α. κ. ε.)

ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΚΡΙΒΗΣ

ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΘΕΟΣΕΒΙΣΜΟΥ ΒΛΑΣΦΗΜΩΣ

ΔΟΞΑΖΟΜΕΝΩΝ.

κατὰ τῆς ἱερᾶς καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν Πίστεως, τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν· καὶ ἀπόδειξις διὰ τῶν Θείων Γραφῶν, ὅτι εἰσὶ ψευδῆ καὶ ἀντιχριστιανικά διδάγματα, διαστρέφοντα μὲ ἀπάτην τὴν Ἐυαγγελικὴν ἀλήθειαν.

Προεισηγήσεις.

Ἀποδεικνύουσα, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὧν τέλειος Θεός, γέγονε καὶ τέλειος ἄνθρωπος διὰ τὴν ἡμῶν Σωτηρίαν.

Θεὸς τὸ ἄπειρον ὄν, ἡ μακαριωτάτη φύσις, ἡ ὑπερτελής καθ' ὅλα τελειότης, ἡ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ καλῶν ποιητικὴ ἀρχὴ καὶ ὑπεράγαθος, ὅστις ἐξ αἰδίου ἐπροώρισε κατὰ τὴν Θεαρχικὴν αὐτοῦ ἰδέαν, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὴν δημιουργήσῃ τὸν ἄνθρωπον, κατὰ τὸν ὁποῖον περὶ αὐτοῦ ἔλαβε σκοπὸν, τοῦτον δημιουργεῖ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, καθ' ὃν ἠδύοχησε χρόνον. Λαβὼν δὲ ἀπὸ μὲν τὴν ὕλην τὴν κατασκευὴν τοῦ Σώματος αὐτοῦ, σῶμα ὑλικὸν εἰς αὐτὸν ἔδωκε· „χοῦν γὰρ „λαβὼν ἐκ τῆς γῆς, ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον“ λέγει ἡ Θεία Γραφή· τὴν δὲ ψυχὴν πρὸς αὐτὸν ἐχάρισεν αὐλον

κατὰ τὴν φύσιν, καὶ ἀθάνατον, ἐμφυσήσας εἰς αὐτὸν Πνεῦμα ζωῆς. „ Καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ „ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν „ Γέν. Κεφ. Β΄.) (1) ἐσόλισεν αὐτὸν μὲ τσσαύτας χάρι-
 τας, ὁποίας δὲν ἠξιώθη κανένα κτίσμα ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀφ' οὗ ἀνέδειξεν αὐτὸν ἐπόπτην τῆς αἰσθητῆς κτίσεως, καὶ μύστην τῆς νοουμένης, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. (2) Καὶ τί ἄλλο ἐνδοξότερον, καὶ τιμιώτερον χάρισμα, ἔπρεπε νὰ δοθῆ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ἓνα ἀπειράγαθον Θεόν, παρὰ νὰ ἀποδείξῃ αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον, ὡς ἓνα Ἄγαλμα Θεότευκτον, γέμον ἀπὸ ὅλα τὰ καλὰ! Ἐπειτα διορίσας εἰς αὐτὸν τὸν τῆς ἐντολῆς νόμον, νὰ ἀφήσῃ αὐτὸν νὰ ζῆ ἐλεύθερον, ὡς ἤθελε, καθὼς λέγει ὁ Σοφὸς Σειράχ. „ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἐν χειρὶ διαβουλίῳ αὐ-
 „ τοῦ “ ἀπαγορεύσας μόνον εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ἐντολῆς, τὴν γεῦσιν τοῦ ἀπηγορευμένου ξύλου, τοῦ γινώσκοντος καλὸν καὶ πονηρόν! Ἄλλ' ὡ τῆς πονηρᾶς δολιότητος, τοῦ δολεροῦ ἐχθροῦ τοῦ ἀνθρώπου! δολίως κατεσοφίσθη

(1) Πολλοὶ ἐνόμισαν, ὅτι τὸ ἐμφύσημα εἶναι ἡ ψυχὴ, καὶ ὅτι ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ μετεδόθη τῷ Σώματι ἡ ψυχὴ. ἔστι δὲ οὐ μόνον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀτοπίας μεστὸς ὁ λόγος. „ Εἰ γὰρ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ „ ἡ ψυχὴ, οὐκ ἐχρῆν αὐτῷ μὲν εἶναι σοφὴν, ἐν ἄλλῳ δὲ μωρὰν καὶ „ ἀσύνητον· οὐδ' ἐν τούτῳ μὲν εἶναι ψυχὴν δικαίαν, ἐν ἑτέρῳ δὲ ἄ-
 „ δικον. Ἡ γὰρ τοῦ Θεοῦ, οὐσία οὐ μερίζεται, οὐδ' ἀλλοιοῦται ἀλλ' ἔστιν „ ἀναλλοίωτος “ ... τὸ ἐμφύσημα λοιπὸν ἐπὶ Θεοῦ, ἢ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐστὶν ἐνέργεια· αὐτὸ δὲ τὸ Πνεῦμα ὡς δημιουργὸν κοινωνεῖ τῇ δημιουργίᾳ τοῦ Σώματος, καὶ τῇ δημιουργίᾳ τῆς ψυχῆς. Πατὴρ γὰρ, καὶ Υἱός, καὶ Πνεῦμα ἅγιον τῇ Θεῖα δυνάμει δημιουργεῖ τὸ πλάσμα “ Χρυσόστ. τόμ. ε. πῶς ὁ Ἀδὰμ ἔλαβε ψυχὴν.)

(2) Καὶ παρὰ μὲν τῆς ὕλης τὸ Σῶμα λαβὼν ἤδη προϋποστάσας, παρ' ἑαυτοῦ δὲ ζῶν ἐνθεῖς, ἡδὴ ψυχὴν λογικὴν, καὶ εἰκόνα εἶδεν ὁ λόγος· δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον. Γρηγό. Θεολογ.

κατ' αὐτοῦ, καὶ δολερῶς τὴν διδασκαλίαν, μὲ ἀπάτην, ἀφ' οὗ εἰς αὐτὸν ἐδίδαξεν, ἀπεξένωσεν αὐτὸν ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ ἀντί φίλου, ἐχθρὸν καὶ θεομίσητον τὸν ἀπεκατέστησε! κατάκριτον διὰ μίαν ἄχαρον ἐξορίαν καὶ ἐπόδυνον, τῆς ὁποίας τὸ ἐλσεινὸν τέλος ἦτον ὁ θάνατος, κατὰ τό. „ γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση “ Γέν. Κεφ. γ΄.) αὐτὸ τοῦτο ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς εἰς τὸν Παράδεισον δόξης τοῦ ἀνθρώπου, ἣτις καταπολεμηθεῖσα ἀπὸ τὴν ὑπουλον καὶ δολερὰν διδασκαλίαν τοῦ ἀντάρτου, καὶ ἀποστάτου διαβόλου, ἀπεκατέστη ἄκρα καὶ διαρκεστάτη δυστυχία εἰς τὸν ἐλσεινὸν καὶ ἀξιοδάκρυτον ἄνθρωπον! ὁ δὲ δολερὸς ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὑπερηφανευόμενος κατ' αὐτοῦ, διέμεινε διὰ παντὸς ἄσπονδος ἐχθρὸς αὐτοῦ, καταπολεμῶν τὴν ἀνήσυχον αὐτοῦ ζῶν παντοιοτρόπως, μὲ διαφοροὺς δολιότητας καὶ πανουργίας!

Αὐτὸν λοιπὸν τὸν οὕτω καταπολεμηθέντα ὑπὸ τοῦ ἀρχεκάκου διαβόλου, διὰ τὸν πρὸς αὐτὸν φθόνον, εὐσπλαγχνισθεῖς ὁ δημιουργὸς αὐτοῦ Θεός, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἔφερεν εἰς ἔκβασιν τὴν ἀψευδεστάτην αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ὑπόσχεσιν, ἀποφασίσας τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱὸν νὰ πέμψῃ εἰς τὸν κόσμον, τοῦ γενέσθαι ἄνθρωπον ἐκ γυναικός· τῆς ἀειπαρθένου δηλ. καὶ Θεοτόκου Μαρίας, διὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ κατάκριμα τῆς ἁμαρτίας, καὶ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ τοῦ διαβόλου· τοῦ ὁποίου αὐτὸς διὰ τοῦ σαυροῦ καὶ τοῦ πάθους αὐτοῦ, ἔμελλε νὰ κατασυντρίψῃ τὴν κεφαλὴν! „ ἐχθραν, λέγει ἡ Θεῖα Γραφή, „ θήσω ἀναμέσον σου καὶ ἀναμέσον τῆς γυναίκῃ, καὶ „ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου, καὶ ἀναμέσον τοῦ „ σπέρματος αὐτῆς. Αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ εὐ „ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν “ Γέν. Κεφ. γ΄. 15.

Τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν τοῦ Δημιουργοῦ θεοπνεύσως προεκήρυξαν οἱ θεῖοι Πρφήται πρὸ τοσούτων χρόνων, καὶ εἰς τὸν διωρισμένον καιρὸν ἐπληρώθη αὕτη: ἐπὶ τῆς βασιλείας δηλ. Καίσαρος Αὐγούστου, (3) καθ' ὃν καιρὸν ἐξῆλθε δόγμα παρ' αὐτοῦ, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Τότε ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὸ αἰῶνων ἀρρέυσως, καὶ ἀπαθῶς ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς ἀχρόνως φύσει Θεὸς, (ἀ) γεννᾶται ἐκ τῆς ἀγιωτάτης παρθένου Μαρίας φύσει ἄνθρωπος, ἐκτὸς πάσης ἀμαρτίας, μέσα εἰς τὸ Σπήλαιον, τῆς Βηθλεὲμ καὶ ἐν τῇ φάτνῃ τῶν ἀλόγων ζώων ἀνακλίνεται, προηγηθείσης προτερον τῆς διὰ Πνεύματος ἁγίου ἀσπόρου αὐτοῦ Συλλήψεως, διὰ τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ τοῦ Ἀρχαγγέλου Ταβριήλ! 4) Τὴν χαροποιὰν δὲ καὶ σωτήριον αὐτοῦ γέννησιν, ἅμα τε καὶ τὴν πανσέβασον, καὶ χαριτώνυμον αὐτοῦ κλήσιν προεμήνυσεν Ἄγγελος ἀπεσαλμένος παρὰ Θεοῦ, διὰ τὴν εἶπη πρὸς τὸν Ἰωσήφ. „ Μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματος ἁγίου· τέξεται δὲ Υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ

(3) ἐγεννήθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς, κατὰ τὸν θεῖον Ἐπιφάνιον τῷ 42, τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου, εἶπουν τῷ 4712, τῆς Ἰουλ. περιόδ. (ἀ) ὁ δεσπότης Χριστὸς ὁ τέλειος Θεὸς, καὶ τέλειος ἄνθρωπος, καὶ ὁ μὲν Θεὸς ἐγεννήθη ἀρρέυστως καὶ ἀπαθῶς κατὰ τὴν πρώτην καὶ πρῶτον, καὶ οἰκείαν αὐτοῦ τῆς Θεότητος γέννησιν. καθ' ὃ δὲ ἄνθρωπος ἐσαρκώθη ἀσπόρως ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ καὶ οἰκείαν τῆς ἀνθρωπότητος γέννησιν. Καὶ Θεὸς ὢν τέλειος, ἄνθρωπος τέλειος γίνεται, καὶ ἐπιτελεῖται τὸ πάντων καινῶν καινότερον, τὸ μόνον καὶ ὄν ὑπὸ τὸν ἥλιον, δι' οὗ ἡ ἀπειρος τοῦ Θεοῦ ἐμφανίζεται δύναμις· Τί γὰρ μείζον τοῦ γενέσθαι τὸν Θεὸν ἄνθρωπον. « Ἰωάν. Διδασκ. Βιβ. τοῦ Θεολογ. γ. Κεφ. μὴ

„ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. “
 Ματθ. Κεφ. ἀ. (ἀ) Αὐτὸς ὁ διὰ τοῦ Προφήτου καλούμενος Ἐμμανουήλ, ὁ ἀχώριστος τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὁμότιμος ἐν τῷ οὐρανῷ, μεθ' ἡμῶν ἔσεται τέλειος Θεὸς, καὶ τέλειος ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὴν νὰ σώσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. (Αὐτὴν τὴν ἀψευδεστάτην μαρτυρίαν τῆς Θεότητος αὐτοῦ, πλήθη Ἀγγέλων οὐρανίων ἐμαρτύρησαν, καθ' ἣν ὥραν ἐγεννήθη, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες αὐτὸν καὶ λέγοντες. „ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. “ (5) αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἐβεβαίωσε ὁ ἄναρχος Πατὴρ του εἰς τὸν Ἰορδάνην, ὅτε ὑπὸ Ἰωάννου ἐβαπτίζετο. „ Οὗτος ἐστὶν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς ἐνῶ ἡδύοκῃσα. “ (6) Τὴν αὐτὴν καὶ εἰς τὸ ὄρος Θαβὼρ μεταμόρφούμενος ἐνώπιον τῶν Ἱερῶν μαθητῶν του. (7) αὐτὴν καὶ πρὸ τοῦ Σωτηρίου πάθους του, τὴν ὁποῖαν πολλοὶ ἀκραταὶ ἤκουσαν, καὶ ἄλλοι ἐξ αὐτῶν ὡς βροντὴν ὑπέθεσαν· ἄλλοι δὲ πάλιν ὡς φωνὴν ἀγγέλου. (8) Τὴν ἰδίαν καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πάθους του μετὰ τὰ ὑπὲρ φύσιν τεράσια τῆς κτίσεως, τὰ ὁποῖα παρεκίνησαν καὶ αὐτοὺς τοὺς σαυρωτάς του νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι εἶναι Υἱὸς Θεοῦ, καὶ Θεὸς ἀληθής. „ ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος “ (9) Αὐτὴν καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δαίμονες εἰς τὴν χώραν

(4) “ Ἴδου συλλήψη ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ Υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, οὗτος ἔσεται μέγας, καὶ Υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται. “
 Λουκ. Κεφ. ἀ. (α) « Ἰωσήφ Υἱὸς Δαβὶδ μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκα σου κτλ. Ματθ. εφ. Α. 20.

(5) Λουκ. Κεφ. Β. 4.

(9) Ματθ. Κεφ. γ. 17. Μάρκ. Κεφ. ἀ. 11.)

(7) Ματθ. Κεφ. ι ζ. 5. Μάρκ. Κεφ. θ. 7. Λουκ. Κεφ. θ. 35.)

(8) Ἰωάν. Κεφ. ιβ. 38. 39.

(9) Ματθ. Κεφ. κζ. 54. Μάρκ. Κεφ. ις. 39.

τῶν Γαδαρηνῶν. „ Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ
 „ τοῦ Ὑψίστου, ὀρκίζω σε τὸν Θεὸν μὴ μὲ βασανίσῃς “ 10

Αὐτὴν, ἣτις ὁμολογήθη ἀπὸ τόσους αἰῶνας, καὶ ἤδη
 ὁμολογεῖται, καὶ θέλει διαμείνῃ ἡ ὁμολογία αὐτῆς εἰς
 αἰῶνας ὁμολογουμένη ἀπὸ Σοφούς, καὶ ἀσόφους! ἀπὸ
 Βασιλεῖς καὶ Ἡγεμόνας! ἀπὸ τοὺς ἐν τιμαῖς καὶ ἀξιώ-
 μασιν! ἀπὸ μικροὺς καὶ ἰδιώτας! ἀπὸ ἀπειροπληθῆ
 χριστιανικὸν λαὸν· αὐτὴν μόνῃ ἡ Θεοσυγῆς αἵρεσις τοῦ
 Θεοσεβισμοῦ ἀρνεῖται, καὶ ζητεῖ νὰ ἀποδείξῃ αὐτὴν
 πλάνην μὲ περισσώτερον ψεῦδος καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβόλου!
 καθότι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὠμολόγησεν ἀληθῶς ἐκεῖνος, διὰ
 σώματος τοῦ δαιμονιζομένου τῆς χώρας τῶν Γαδαρηνῶν,
 αὐτὸ τοῦτο ἀρνεῖται ὁ Θεοσεβισμὸς χειρόν τοῦ δαίμονος,
 ὡς αὐτόχρομα ἀντίχριστος! (11)

Μεγάλῃς ἀπορίας αἴτιος γίνεται πρὸς τοὺς εὖ φρονοῦ-
 ντας, ὁ τοιοῦτος παραλογισμὸς τοῦ δυσσεβεστάτου Θεο-
 σεβισμοῦ, ὅστις εἰς τὰς ἐσχάτας ταύτας ἡμέρας, μετὰ
 παρέλευσιν τοσούτων αἰῶνων, μαρτυρούντων τὴν ἀλή-
 θειαν τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν Πίσεως, ὅτι εἶναι τῶντι Θεία
 καὶ οὐράνιος, καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς καὶ Θεμελιωτῆς: ὁ
 Κύριος ἡμῶ Ἰησοῦς Χριστὸς, αὐτὸς ὁ μόνος ἀληθὴς Θεός·
 ἀναφαίνεται ἤδη παρελπίδα, μεταξὺ τῆς ὁμοφώνου τῶν
 ὀρθοδόξων ὁμηγύρεως, κήρυξ νεωτέρας ἀληθείας, τῆς ὁποί-
 ας τὴν ἔμπνευσιν ἤξιώθη ὁ δημιουργὸς τοῦ Θεοσεβισμοῦ

(10) Μάρκ. Κεφ. ε' 7.—Λουκ. Κεφ. ἡ' 28. καὶ Κεφ. δ' 41.

(11) " Τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἐστὶν
 » ὁ Χριστὸς; οὗτός ἐστιν ὁ Ἀντίχριστος ὁ ἀρνούμενος τὸν Πατέρα καὶ τὸν
 » Υἱὸν πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱὸν, οὐδὲ τὸν Πατέρα ἔχει· Καθολ. ἀ.
 Ἰωάν. Κεφ. Β' 12.

κατὰ δυσυχίαν του περισσώτερον, οὐχὶ δὲ εὐτυχίαν, ὡς
 αὐτὸς ἐφαντάσθη. μὲ ποῖον ὅμως τρόπον; αὐτὸ ἀγνοεῖ-
 ται εἰς ἔτι, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐπρόφθασε μὲ καιρὸν νὰ λύσῃ
 τὴν τριαύτην ἀπορίαν μας· διὰ τοῦτο ἄφησεν ἡμᾶς νὰ
 ἀπορῶμεν πάλιν ἐρωτῶντας· πόθεν ἄρα εἰς αὐτὸν, αὐτὸ
 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας; παρὰ Θεοῦ ἐδόθη αὐτῷ, παρ'
 Ἀγγέλου, ἢ ἐφεύρεμα τοῦ νοός του εἶναι; ἂν εἶναι ἀπὸ
 τὸν Θεόν, διατί δὲν φρονεῖ τὰ τοῦ Θεοῦ; πῶς ἀρνεῖται
 τὸν ἀληθῆ Θεόν, καταφρονεῖ τὴν ἀληθῆ Πίσιν, τὴν ὁποί-
 αν αὐτὸς ὁ Θεὸς εἰς τὸν Κόσμον ἐδίδαξεν εἰς τὴν πα-
 ρουσίαν του, καὶ ἀντεισάγει ἄλλην ἰδικὴν του διεσθαρ-
 μένην, πλάσμα ἀληθῶς τῆς φαντασίας του; πόθεν ἡ δια-
 φέρουσα ἀρετὴ του ὑποχρέωσα τὸν Θεὸν νὰ λαλήσῃ μόνον
 εἰς αὐτὸν, καὶ οὐχὶ εἰς ἄλλον τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν
 ἤδη αὐτὸς κηρύττει, ἀφ' οὗ πρὸ χρόνων τὴν ἐδιδάχθη,
 ὡς ὁ ἴδιος μαρτυρεῖ; ἂν ἡ κηρυττομένη ἀλήθειά του, ἦ-
 το τῶντι ἀλήθεια· διὰ ποίαν αἰτίαν νὰ κρύπτεται εἰς
 τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας τόσους χρόνους; πῶς τοσαῦτα
 ἔτη ἔκρυπτεν αὐτὴν, χωρὶς νὰ τὴν παρῆρησιάζῃ εἰς τὸ
 δημόσιον, ἀλλὰ μόνον εἰς ὀλίγους, καὶ ἐν κρυπτῷ, μὲ
 διαφόρους ἀπάτας, προσέχων μὲ μεγάλην προσοχὴν, διὰ
 νὰ μὴ γνωρίσωσιν οἱ πολλοὶ τὴν τοιαύτην ἀλήθειάν του,
 καὶ ἐξετάζοντες εὗρωσιν αὐτὴν κίβδηλον, καὶ ὡς τοιαύ-
 την τὴν ἐμπαίξωσιν ἀτιμάσαντες αὐτὴν; ἔπρεπε βέβαια
 διὰ τοῦτο νὰ τὴν προφυλάττῃ καλῶς δι' ὀλίγους, καὶ
 ἀδυνάτους κατὰ τὸν νοῦν, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐγκαίρως τοῦ
 φιλοδόξου σκοποῦτου, κηρυχθεῖς παρ' αὐτῶν ἀρχηγὸς νέ-
 ας θρησκείας· καὶ δοξασθῆ ὡς φιλόανθρωπος, κηρύτ-
 των τὴν μὴ ἐγνωσμένην μέχρι τοῦδε ἀλήθειάν του, εἰς
 τοὺς πολλούς· ἀλλ' ὁ χρόνος ἀνεκάλυψε καὶ ἄνευ τῆς θε-
 λήσεώς του, τὴν μετὰ προσοχῆς διδασκομένην ἀλήθειάν

του, καὶ ἐγνώσθη ἡ ἀπάτη τοῦ ψεύδους του, ὅποια τινὰ κατχθόνια φρονήματα ὑπέκρυπτεν, εἰς ἀνατροπὴν τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, διασρέφων τὰς ἀθώους ψυχὰς τῶν μαθητῶν του, μὲ τὰς ἀντιχριστιανικὰς διδασκαλίας του, τὰς ὁποίας ἐχρωμάτισε μὲ τὰ χρώματα τῆς ὑποκρινομένης φιλανθρωπίας του, διὰ τὴν ἀπατήσιν εὐκόλως, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς νουνεχεῖς καὶ ἔμφονας τῶν εὐσεβῶν ὁμογενῶν μας! Πλὴν ἡ τοιαύτη ἀνύπαρκτος φιλανθρωπία του παραχωρηθεῖσα μὲ ὅλα ταῦτα εἰς αὐτὸν, ἐρωτώμεν ἀκολούθως, πῶς ἡ φιλανθρωπία του αὕτη πρὸ τοσούτων χρόνων, ἔχουσα αὐτὸν κεκρατημένον εἰς μεγάλην σιωπὴν, ἀπέδειξε μισάνθρωπον καὶ ἐχθρὸν τῆς σωτηρίας τοῦ πλησίον, ἀφ' οὗ ἀπέθανον τοσοῦτοι πολλοὶ ἀδίδακτοι ἀπὸ τὴν ἀλήθειάν του; ἂν ἀπὸ φιλανθρωπίας, ὡς λέγει, παρεκινήθη εἰς τοῦτο τὸ καλὸν τώρα ἐσχάτως, πῶς ἡ ἐπιρροή τῆς φιλανθρωπίας του δὲν διετηρήθη κοινῶς εἰς ὅλους, ἀλλ' εἰς ὀλίγους; διατί τὸ τοιοῦτον ἀδικον δίκαιον ἀπὸ τοιοῦτον φιλάνθρωπον, καυχώμενον εἰς τὰς εὐεργεσίας τῆς φιλανθρωπίας του;— Ἐκ τούτου λοιπὸν δὲν ἀποδεικνύεται ἀδικος, καὶ μισάνθρωπος, κρύπτων ὑπὸ τὴν ὑπόκρισιν τοῦ τρίβωνός του τὸ κοινὸν καλὸν τῆς ἀληθείας του, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν ὑξέρησιν, πολλάι ψυχὰι κατ' αὐτὸν ἀπωλέσθησαν ἀδίκως; Τί ἀδικος δίκαιος! τί κατὰκριτος ὑποκριτὴς τοιαύτης φιλανθρωπίας! τί ἐχθρὸς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῶν ὁμοίων του ἀνθρώπων, διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ὑξέρησιν τοῦ καλοῦ του!

Ἄναμφίβολος βέβαια εἶναι ἡ ἐξῆς ἀπόδειξις τοῦ λόγου μου, ὅτι ἡ ἀλήθεια καὶ σιωπῶσα λαλεῖ, καὶ οὐδέποτε κρύπτεται ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ὑποκρίσεως, ἀλλὰ καὶ σιγῶσα ἐλέγχει τὴν ἀπάτην τοῦ ψεύδους, καὶ παρρησιαζομένη ἀποδιώκει τὰ κακὰ, ὅσα προξενοῦνται ἀπὸ τὸ

ψεῦδος τοῦ διαβόλου! ματαίως λοιπὸν ἠλπίσαν, ὅσοι μετέρχονται τὴν ἀπάτην τοῦ ψεύδους, ὅτι θελουσὶν εὐδαιμονήσῃν εἰς τὰς ἀπάτας τῆς ραδιουργίας των, ὑποκρινόμενοι τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα φιλοθεοῦ, καὶ ἐναρέτου, οἷος ἐνομιζέτο πρότινων χρόνων μεταξὺ ὀλοκλήρου ἔθνους, ὁ δημιουργὸς τοῦ Θεοσεβισμού· αὐτὸς, ἂν ἐδυνήθη εἰς ὀλίγον νὰ ἀπατήσῃ πολλοὺς, ἐφανερῶς ὅμως ἠπατημένος μεταξὺ τῶν ἐλπίδων του εἰς πολὺν καιρὸν, καὶ ἐγνωσμένος, εἰς ὅσους δὲν τὸν ἐγνώριζον, ὅτι εἶναι ἀπαταιῶν! καὶ ὅτι ἡ ἐν τῷ κρυπτῷ γινομένη διδασκαλία τῆς κατηχήσεως του ὑπάρχει ἀπάτη τοῦ δαίμονος, καὶ ψεῦδος φανερόν! Ἐπειδὴ καὶ ἡ διδασκαλία του, ἂν ἦτο, καθὼς προείπομεν ἀληθής, ἔπρεπε νὰ διδάσκηται φανερά, καὶ ἐλευθέρως, μεταξὺ ἐλευθέρου λαοῦ, καὶ νὰ μανθάνηται ἀπὸ πολλοὺς· καὶ ἐπομένως νὰ λαμβάνη τὴν τιμὴν, καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν πολλῶν, ὡς ὠφέλιμος εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν βελτίωσιν! διότι κάθε λόγος ἀληθής, ὅταν κηρύττεται παρρησία, τότε θαυμάζεται καὶ ἐπαινεῖται διὰ τὴν ἀλήθειάν του, καὶ διὰ τὰς εἰς αὐτὸν ἐμπεριεχομένας ὠφελίμους διδασκαλίας, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀκροατῶν. τότε καὶ ὁ κηρύττων τιμὴν λαμβάνει ἀπ' ὅλους ὡς φιλαλήθης, καὶ ὠφέλιμος διὰ τὰς καλὰς του ὁδηγίας εἰς τὸν κοινωνικὸν τοῦτον βίον, καὶ χαίρει τὴν τιμὴν, καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν περισσοτέρων, καθὼς πρέπει εἰς αὐτὸν. αὐτὸ τοῦτο γνωρίζων καλῶς ὁ τοῦ Θεοσεβισμού δημιουργός, καὶ διδάσκαλος τῆς τούτου ἀληθείας, ἔπρεπε τοὺς ἀληθεῖς λόγους του, νὰ κηρύττη παρρησία κοινῶς εἰς ὅλους τοὺς ἀκροατάς του, καὶ ὄχι εἰς ὀλίγους παιδόφρονας μὲ τὴν ἐπιτετηδευμένην ἀπάτην, μὲ φόβον τῆς ψυχῆς, καὶ διςαγμὸν, μήπως φωραθῇ ὡς ψεύτης, καὶ ἀλλόκοτος καινοτόμος, ἐναντίον μιᾶς ἀναντιρρήτου ἀληθείας, ἣτις

σέβεται και δοξάζεται από πολλά πλήθη λαών, εις διάφορα μέρη τῆς οἰκουμένης· και τότε ἀποτύχη τοῦ σκοποῦ του, ὑσερηθείς και τῆς ὑπολήψεώς του, τὴν ὁποίαν ἀμίμητος ὑπόκρισις ἀρετῆς περιέθαλπεν εις τὸ πρόσχημα τῆς φιλογενείας τόσους χρόνους!

Ἄλλ' αἴφνης εὐρέθη ἠπατημένος, εις ὅσα δολίως ἐφρόνει κατὰ τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας ὁ δεῖλαιος! ἐπειδὴ ὅ,τι και ἂν ἐφοβεῖτο, ὁ χρόνος τὸ ἀνεκάκυψε, κατὰ τὸν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀψευδέστατον λόγον.—, οὐκ' ἔστι κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γεννήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται, και εις φανερόν ἔλθη “ (11) και πάντες ἐγνώρισαν τὸν κεκρυμμένον αὐτοῦ δόλιον σκοπὸν, και τὴν μυσικὴν αὐτοῦ ἀλήθειαν, ὅτι εἶναι ψευδὴς ἀπάτη, μακρὰν τῆς ἀληθείας τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Πίστεως, ἥτις εἶναι ἡ ὄντως αὐτοαλήθεια: αὐτὸς ὁ Χριστὸς και Θεὸς ἡμῶν, ὁ μετὰ Πατρός και Πνεύματος συμπροσκυνούμενος· και συνδοξαζόμενος· ὅς τις Θεὸς ὢν ἀληθινός, και ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ προαιώνων γεννηθείς ἀχρόνως, ἔγεινεν ἄνθρωπος ἐν χρόνῳ ὑπὲρ ἡμῶν, γεννηθείς ἐκ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας τέλειος Θεός, και τέλειος ἄνθρωπος· τοῦ ὁποίου ἡ Βασιλεία εἶναι ἀτελεύτητος, και ἡ αὐτοῦ νίκη κατὰ τῆς πλάνης τοῦ ἐχθροῦ Θριαμβεύουσα εις αἰῶνας! (12)

(11) Λουκ. Κεφ. 11. Μάρκ. Κεφ. 8. 22.

« Ἄπαντα δόκει ποιεῖν, ὡς μηδὲν λήσων· και γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψῃς ὑστερον ὀφθήσῃ· Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκμοίης, εἰ φαίνοια ταῦτα μὴ πράττων, ἅ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτυμῆς » Ἰσοκρ. πρὸς Δημόνι.

(12) « Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ' εἰς τοὺς αἰῶνας, και τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος » Λουκ. Κεφ. 13.

« Βασιλεύσει Κύριος εις τὸν αἰῶνα ὁ Θεὸς σου Σιών εις γενεάν, και γενεάν » ψαλ. ρ μ. ε. 145.

Ὅτι ὁ ὑπὸ τῶν χριστιανῶν προσκυνούμενος και δοξαζόμενος τρισυπόστατος Θεός, ἀληθῶς προσκυνεῖται, και λατρεύεται εις τρία πρόσωπα Πατρός, Υἱοῦ, και ἁγίου Πνεύματος τοῦ ἐνός και μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ.

~ ~ ~ ~ ~

Δὲν ἔλειψαν πρὸ χρόνων πολλῶν ἄνθρωποι κακοποιοί, διεφθαρμένοι τὸν νοῦν, και ταραχοποιοί, ταραττοντες με διαφόρους τρόπους, τὴν ἡσυχον τῶν χριστιανῶν διαγωγὴν, προξενούντες σκάνδαλα ὀλέθρια με τὰς σατανικὰς αἱρέσεις, και κακοδοξίας των! Αὐτοὶ εἶναι οἱ βαρεῖς ἐκεῖνοι λύκοι, οἱ μὴ φειδόμενοι τοῦ Παιμνίου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ! ὑπὲρ τοῦ ὁποίου τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν, ὡς εις τὸ ἱερόν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος. « Καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων » Ἰωάνν. Κεφ. 1. 15.) Οἱ τοιοῦτοι ὀλέθριοι λυμεῶνες, ἔχοντες πάντοτε συνεργόν τῆς κακίας των τὸν ἀντάρτην και ἀποστάτην τοῦ Θεοῦ διάβολον, ὅς τις με τὴν κακίαν του κατετάραξε τὸν οὐρανὸν και τὴν γῆν· καταταράττουσι και αὐτοὶ, κατὰ τὸ παράδειγμα ἐκείνου τοῦ χριστιανούς, με τὰ σχέδια τῶν ἐφευρέσεών των, τὰ ὁποῖα κακῶς ἐπινοεῖ τὸ πονηρόν αὐτῶν πνεῦμα, ἀνατρέποντες ἀσεβῶς τὰ ὑπὸ τῶν εὐτεβῶν ὀρθῶς πρεσβευόμενά τε και δοξαζόμενα, ὡς θεῖα και ἅγια κατὰ τὰς ἀρχαίας παραδόσεις τῶν πνευματεμφόρων Ἀποστόλων, και

« Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασθαι τὸν κόσμον ἢ Πίστις ἡμῶν » Καθολ. ἐπιστ. Ἰωάν. Κεφ. 5. 4.

ἐπομένως τῶν ἱερῶν Πατέρων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ! καὶ τοῦτο βέβαια εἶναι πασίγνωστον καὶ ὁμολογούμενον, ὅτι οὕτως ἔχει, ἀπ' ὅλους τοὺς τροφίμους τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας!

Ἄλλὰ τί μέ τοῦτο; ἐδυνήθησαν ἄρα ποτέ οἱ τοιοῦτοι ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ αὐτῆς τῆς ἀληθείας, νὰ σκοτίσωσι τὸ φῶς τῆς ἀληθοῦς Θεογνωσίας μὲ τὸ σκότος τοῦ ψεύδους; τὸ ὁποῖον ἐθελοκακοῦντες, τιμῶσιν ὡς φῶς οἱ ἄφρονες, καὶ προσφέρουσι τὸ τοιοῦτον καὶ εἰς ἄλλους, ὡς αὐτοὶ δοξάζουσι, σύροντες τοὺς ἀθλίους ἀχροατὰς των εἰς τὴν ἀπώλειαν, διὰ νὰ εἶναι ἴσως ἐλαφρὰ ἢ καταδίκητων εἰς τὴν γέννησιν τοῦ πυρὸς τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἔχοντες συγκολληζόμενους καὶ ἄλλους! Πόσοι δυσσεβεῖς Τύραννοι, διώκται τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας! ἐχθροὶ ἄσπονδοι τῆς ἀληθείας τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως, δὲν ἠγωνίσθησαν ὅλαις δυνάμεσι, μεταχειρισθέντες διαφόρους καταχθονίους τρόπους: πειθῶ λόγων διεσραμμένων, πεπλασμένων μὲ καταγελάστους μυθολογίας, ἀπατηλὰς κολλακείας, ὑπισχέσεις μεγάλων πραγμάτων· βίαν, δυναστείαν, διαφόρους παιδείας· πολυόδυνα καὶ φρικτὰ κολασήρια, καὶ ἄλλα ἀναρίθμητα τοιαῦτα κακὰ, μὲ ἐπίμονον ἀπόφασιν τοῦ νὰ ἀπαλείψωσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ἐπισηρίξωσι τὸ ψεῦδος τῆς φαντασίας των; καὶ μὴ ὅλα ταῦτα, τί ἐκατέρηθσαν εἰς ὅσα ἐφαντάσθησαν; ἴσχυσε τὸ ψεῦδος ἐναντίον τῆς ἀληθείας; κατεσράφη ἄρα ἢ ἀλήθεια δυναστευομένη ἀπὸ τὴν βίαν τοῦ ψεύδους; δὲν ἐθριάμβευσε καὶ θέλει θριαμβεύσειν εἰς αἰῶνας, κηρυχθεῖσα ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ; ματαίως λοιπὸν ἐκοπίασαν, κτίζοντες ἐπὶ τῆς ἄμμου τῆς ἀπάτης τὸ σαθρὸν τῆς κακοδοξίας των σύστημα, τὸ ὁποῖον ὡς ἀνίσχυρον, δὲν

ἐξερεώθη ποτέ εἰς τὰς σφερέας καὶ ἀκλονήτους θάσεις τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἐμεινεν κατακρημνισμένον, καὶ καταπατούμενον διὰ παντός, καὶ αὐτοὶ ἐξουθενημένοι καὶ ἀτιμοὶ, ψεῦσαι καὶ συκοφάνται τῆς ἀληθείας κακοθάνατοι, ἀπωλεσθέντες κακῶς, ἀφ' οὗ ἔγειναν αἴτιοι πολλῶν κινδύνων, καὶ βιαίων θανάτων εἰς τοὺς ὁμολογητὰς τῆς ἀληθείας: τοὺς γενναίους τῆς ἀμωμότητος ἡμῶν πίστεως μάρτυρας! Καὶ ταῦτα πάντα ἀπανθρώπως μετεχειρίσθησαν, σφάζοντες δηλ. ἀνιλεῶς τοὺς εὐσεβεῖς, καὶ παιδεύοντες αὐτοὺς διαφόρως μὲ τὰ πλέον φρικτὰ κολασήρια, διὰ νὰ ἐξοντώσωσιν ὅλως διόλου ἀπ' ἐμπροσθέν των τοὺς καταπολεμοῦντας τὸ ψεῦδος των πάντοτε μὲ τοὺς λόγους τῆς ἀληθείας, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν ἐν σκότει διαπορευόμενοι! Πόσοι μετ' αὐτῶν αἰροσιάρχαι ἐνσπείροντες τὰ ζιζάνια τῶν αἰρέσεων των, διὰ νὰ διαφθείρωσι τὸν σῖτον τῆς ἱεράς τοῦ Χριστοῦ φυτείας, δὲν διεφθάρισαν ἐξ ἴσου, καθὼς οἱ πρῶτοι, οὕτω καὶ αὐτοὶ; δὲν ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἠφανίσθη μετ' ἤχου ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς; „ Ἀπώλετο, κατὰ τὸν προφητᾶνακτα Δαβὶδ, τὸ μνημόσυνον τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ οὐχ' εὐρέθη ἐγκατάλειμμα τῶν τοιούτων! „ οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ „ Κυρίου, ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς, καὶ ὑψωθῆναι, „ ἐκλείποντες, ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον “ (Ψαλμ. λς. 36.)

Ποῖος ἐξ αὐτῶν ἀπέθανεν ἐντίμως, χωρὶς νὰ κατασραφή ἢ πονηράτου ζωῆ, ἀξίως τῶν ἀντιθέων ἔργων του; τίς ἐξ αὐτῶν ἐμεινεν ἀτιμώρητος δι' ὅσα κακὰ ἔπραξεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ πρὶν φθάσῃ νὰ δοκιμάσῃ τὰ κακὰ τῆς μελλούσης, δὲν ἐπαιδεύθη δικαίως ἀπὸ τὴν δικαίαν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ;—οὐδεὶς βέβαια! τῶν τοιούτων τὸ ἐπόδυνον τέλος εὐρίσκει τινὰς εἰς τὰς εὐρυχώρους σή-

λας τῶν Ἰσσοριῶν εἰς παράδειγμα σωφρονισμοῦ, τῶν ὄσων μιμοῦνται τὴν ζωὴν, καὶ τὰ ἔργα τῶν τοιούτων! ἔπρεπε λοιπὸν τὸ παράδειγμα τῶν τριούτων δυσσεβῶν, εὐρισκόμενον πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τῶν μιμουμένων ἐκείνους, νὰ τοὺς συζέλη ἀπὸ μίαν τοιαύτην ὀλεθρίαν μίμησιν, διὰ νὰ μὴν ὑποπέσωσιν εἰς τὴν κατάκρισιν καὶ καταδίκην, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι ἐδοκίμασαν! ἔπρεπε νὰ μὴ δεικνύωσι φανερά, ὅτι εἶναι ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας, καὶ τοὺς ἀποσρέφονται, ὅσοι τιμῶσι καὶ ἀγαπῶσι τὴν ἀλήθειαν!

Ἄλλὰ διατι τσαύτη σκότῳσις τοῦ νοῦς εἰς τοὺς τοιούτους; διὰ νὰ μὴ κρύπτεται ἡ κακία τῶν κακῶν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀρετῆς, ἂν εὐρίσκωνται τινὲς ἐξ αὐτῶν καὶ ὑποκρίνωνται τὴν ἀρετὴν) καὶ κρυπτομένη οὕτω πως ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων, προξενεῖ βλάβην περισσοτέραν καὶ ὀλεθρον εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας αὐτήν! Διὸ γινομένη φανερά μὲ τὰ ἀπότολμα ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐπιφέρει καὶ ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου τῆς Θρησκείας, ὅς τις συνδέων τοὺς ἀνθρώπους μὲ ἰδιαιτέραν ἀγάπην τοὺς ἀποδεικνύει εἰς ἔθνος, διώκεται μὲ μῖσος, καὶ ἀποσροφὴν μεγάλην ἀπ' ὅλους τοὺς συνδεδεμένους μὲ τὸν ἴδιον τοῦτον δεσμόν, ὡς αἰτία τῆς ὀλικῆς αὐτῶν καταστροφῆς! μία τοιαύτη καταστροφὴ ἐπαπειλουμένη καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τῶν αἱρέσεων, κινεῖ τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν τῶν φιλησύγων καὶ ἐναρέτων, ὅταν γίνωσι φανεροὶ οἱ τοιοῦτοι ἀφ' οὗ ὁ καιρὸς τοὺς ἀποδείξει, ὁποῖοι ὄντες εἰς τὸ ἀπόκρυφον, ἔμελλον μὲ ἀπάτην νὰ βλάψωσι μέγας! Ἀποσρέφονται τότε δικαίως οἱ τοιοῦτοι ὡς δυσσεβεῖς καὶ ἐναντίοι τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ τιμᾶται περισσότερον ἢ εὐσεβεία, καὶ οἱ τιμῶντες αὐτήν εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι, ἀγαπῶνται ὡς ἐνάρε-

τοι! „ Δεῖ δὲ τὰς αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι “ λέγει ὁ Ἀπόστολος· καὶ διατι; ἐπιφέρει ὁ ἴδιος τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας λέγων. „ ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γίνωνται “ διὰ νὰ ἀποδειχθῶσιν οἱ πιστοὶ ὁποῖοι εἶναι· καὶ νὰ διακριθῶσιν οἱ ὀρθόφρονες ἀπὸ τοὺς κακόφρονες· οἱ ὀρθόδοξοι ἀπὸ τοὺς κακοδόξους καὶ ἀτεβεῖς, οἵτινες ὑποκρύπτονται ὑπὸ διαφοροὺς ὑποκρίσεις, ἀπατῶντες διαφορῶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀκολουθοῦντες τὰς διδασκαλίας των κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον σοχάζονται, ὅτι δύνανται εὐκόλως νὰ θηρεύσωσι τὰς ψυχὰς τῶν ἀκραζομένων τὰς ἐρμηνεύσας των. Ἐξέρουσιν, ὅτι δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸν κόσμον ἄνθρωπος κοινωνικὸς, ὅς τις νὰ μὴ δοξάζῃ ἓνα ὑπέρτατον ὄν, αὐθύπαρκτον, δημιουργὸν ὅλου τοῦ παντός, τὸ ὁποῖον παρ' ὅλων τῶν ἐθνῶν Θεὸς ὀνομάζεται· αὐτὸ τοῦτο φυλάττοντες καὶ αὐτοὶ ὡς βάση ἀληθευτάτην τῆς κοινῆς δόξης, ἀνιχνεύουσι τὰς περὶ τούτου δοξασίας τῶν διαφορῶν ἐθνῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιστηρίζεται κάθε θρησκεία δογματικῶς· καὶ τούτων ἀναιρουμένων, συναναιρεῖται καὶ ὅλον τὴ θρησκευτικὸν σύστημα! Διὰ νὰ διασείωσι λοιπὸν τὸ σύστημα μιᾶς θρησκείας, ἐφευρίσκουσι μηχανουργίας ἰδικὰς των· καὶ αὐτὰς ἐπιβάλλοντες ἐπὶ τοῦ δογματικοῦ μὲ τρόπον δόλιον, διαχωρίζουσι τὰ μέρη ἀπὸ τὸν ὅλον, καὶ οὕτω μὲ τοιαύτην ἐπιβουλήν, καταστρέφουσι τὰ τείχη τῆς πόλεως, συλλαμβάνοντες εὐκόλως τοὺς ἀθλίους πολίτας εἰς τὰ δολερὰ φρονήματά των! Καὶ βέβαια ἐπιτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦτων, ὅταν τὰ τείχη τῆς πόλεως ἐπιστηρίζωνται.

• Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γίνωνται ἐν ὑμῖν • Παῦλ. πρὸς Κορινθ. α. κεφ. ια. 8.

εις βάσεις αδυνάτους: εις δόγματα θρησκευτικά, τὰ ἑποῖα ἔχουσι τὴν ἀρχὴν των ἀπὸ διανοήματα ἀνθρώπων, ἐσφαλμένων κατὰ τὴν τῆς ἀληθείας ὀρθὴν κρίσιν, καὶ ἠπατημένων κατὰ τοῦτο, εἰς ὅσα φρονοῦσιν, ὅτι καλῶς τὰ δοξάζουσι, διὰ τὴν τῆς φύσεως αὐτῶν ἀσθένειαν, ἣτις ἀποδεικνύει τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν δειλοὺς, καὶ ἐπισφαλεῖς τὰς ἐπινοίας των, καθὼς λέγει ὁ σοφὸς Σολομών. „λογισμοὶ γὰρ θνητῶν πάντες δειλοὶ, καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπινοίαι αὐτῶν“ Σοφ. Σολομ'.

Ἄν ὁμοῦ τὸναντίον τὰ δόγματα τῆς καταπολεμουμένης θρησκείας εἶναι θεῖα, ἱερά, σεβαστά, ἐπάνω εἰς τὰ ἰσχυρὰ τῆς ἀληθείας θεμέλια, ἀποκεκαλυμμένης ἀπὸ τὸν ἴδιον Θεόν, τότε φαίνονται ἀνίκητα ὅλως, καὶ ἀβλαβῆ ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἐπιβούλων καὶ δολίων ἐχθρῶν! τότε αἱ πύλαι τοῦ αἴθρου φαίνονται ἐρριμέναι εἰς τὸ ἄσβεστον τῆς αἰωνίου κολάσεως πῦρ! διότι πύλαι αἴθρου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς“ καὶ ἂν οὕτως ἔχη τὸ πρᾶγμα, μὲ ποῖον τρόπον ἀπατηλὸν ἐνόμισεν ὁ ἀνόσιος Θεοσεβισμὸς νὰ καταβάλλῃ τὴν οὐράνιον θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ; μὲ ποίους λόγους νὰ ἀναιρέσῃ τὸ τρισυπόστατον τῆς Θεότητος, τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δογματικῶς δοξάζει, πιστεύουσα τοῦτο ἓνα Θεὸν ἀληθῆ, τὸν ὁποῖον λέγει καὶ αὐτὸς ὅτι δοξάζει· πλὴν κακῶς, κατὰ τὴν ἐσφαλμένην του δόξαν! Μὲ ποῖα οὐτιδανὰ ἐπιχειρήματα τῶν μωροσοφισμάτων του, νὰ ἀναιρέσῃ, ὅσα αὐτὸς ὁ Θεός: ἡ αὐτοαλήθεια ἐδίδαξεν εἰς τὸν κόσμον παρρησία; „ἴδε παρρησία λαλεῖ, (α) ἔλεγον οἱ ἀκροαταί

του. „καὶ οὐδὲν ἐν τῷ κρυπτῷ ἐλάλησεν· πῶς θέλει ἀεξήγητὸν τὸ „ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, „καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ.“ Ματθ. Κεφ. κβ. 32.) Τίνι τρόπῳ τὸ „ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ“ Πῶς; τὸ „ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν „παρὰ τοῦ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ „τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνο μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ“ Ἰωάνν. Κεφ. ιε. 26.) πῶς δὲ τὸ τοῦ Ἀποστόλου; „Ἡμῖν δὲ εἷς Θεὸς ὁ Πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ „ἡμεῖς εἰς αὐτὸν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ „τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ· καὶ ἐν Πνεύμα ἁγίον „ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ“ Παῦλ. πρὸς Κορινθ. ἁ. Κεφ. ἦ) μέσα εἰς αὐτὰ τὰ θεῖα λόγια δὲν ἐμπεριέχεται οὐσιωδῶς ἡ θεολογία τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσιῶν καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ! οἱ χριστιανοὶ πιστεύοντες τρισυπόστατον Θεόν, δὲν πιστεύουσι ὀρθῶς, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἐπιστηθίου Θεολόγου; „Τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ „ουρανῷ· ὁ Πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ „οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσίν. Ἰωάνν. Καθολ. ἐπισ. ἁ.) αὐτὸς ἀληθῶς εἶναι ὁ εἷς καὶ μόνος ἀληθῆς Θεός, προαιώνιος, ἀναρχος, καὶ ἀτελεύτητος, ποιητὴς, καὶ δημιουργὸς ὅλης τῆς ὀρατῆς, καὶ ἀοράτου Κτίσεως!

Ἐπὶ τίνων τάχα ἀρχῶν ἐπιστηριζόμενος ὁ ἀντίθεος Θεοσεβισμὸς, ἀναιρεῖ τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀγίας Τριάδος εἰς τὰ τῆς ἀθέου θεολογίας του συντάγματα; εἰς φυσικὰς, ἢ ὑπερφυσικὰς; πραγματικὰς, ἢ φανταστικὰς; ἀληθεῖς, ἢ μυθώδεις καὶ πεπλασμέναις; φαίνεται ἀναντιρρήτως ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα λέγει, ὅτι φρονεῖ, πῶς ἐσχημάτισε τὸν Θεόν του, λαβὼν τὰς ἀρχὰς τῆς θεοποιίας του ἐξ ἰκεῖνου, ὅστις μυθολογικῶς ὑπαρκοτολογεῖ τὸν μέγιστον

(α) » καὶ ἴδε παρρησία, λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἀντιλέγουσι, μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἀρχόντες· ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ Χριστός « Ἰωάνν. Κεφ. Ζ'. 26.

τῶν Θεῶν ἀρπάσαντα τὸν ὠραῖον θεῖνον Φρύγα νεανίσκον διὰ τὴν ἀσέλγειάν του, καὶ διὰ νὰ κερῆ αὐτὸν τὸ Νέκταρ, συνευωχούμενον μετὰ τῶν λοιπῶν ψευδοθεῶν εἰς τὴν πολυτελεῆ τράπεζαν τοῦ φανταστικοῦ οὐρανοῦ του. (6) ἡ διαφορὰ μόνον εἶναι, ὅτι ἐκεῖνος μὲν παραδέχεται πολλοὺς καὶ ἐμπαθεῖς, πόρνους δηλαδή, μοιχοὺς, ἀρσενοκοίτας, κλέπτας, φονεῖς, πατραλοΐας, ἐριστικούς, φιλονείκους, καὶ τ. λ. π. οὗτος δὲ τὸν ἕνα καὶ ὑπέρτατον ὄλων αὐτῶν!

Τοιοῦτον λοιπὸν θεὸν σχηματίσας εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἀρνηθεὶς τὸν ὄντως ἀληθῆ Θεὸν, τὸν ἐν τρισὶ προσώποις προσκυνούμενον καὶ δεξαζόμενον, ἐπεννόησε θεὸν ἕτερον, ὁποῖον οὐδεὶς ἕως τώρα ἐγνώρισε, μῆτε παρ' ἄλλου τινὸς ἤκουσε· καὶ οὕτως ἀπέστη τοῦ ζῶντος Θεοῦ! ἠρνῆθη τὴν πατριὸν θρησκείαν, καὶ ἔρριψε, φεῦ! τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὴν ἀπώλειαν, ὁποτὲ διδάσκαλος τῆς ἀληθείας, ὁ κήρυξ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου· ὁ ὑπηρέτης τῶν θείων Μυστηρίων· ὁ ὑπουργὸς ὄλων τῶν θείων πραγμάτων, ἤδη ἀνίερος, ἀρνησίχριστος, ἀχάριστος πρὸς τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ Θεὸν, καὶ ὁπαδὸς τοῦ τρόπου τοῦ ἀχαρίστου ἐκείνου προδότου, τοῦ ὁποίου τὸ

(6) τὸν Γανυμήδην δηλ. ὅς δὴ κάλλιστος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων,
» Τὸν καὶ ἀνερείψαντο θεοὶ Διὶ ἰνοχέειν,
Ὀμηρος.

» Τὸν ῥά ποτε Ζεὺς οὐρανῷ ἐγκατένευσε

» ἐφέστιον ἀθανάτοισι κάλλεος ἰμερθεῖς « Ἀπολλών.

Οἱ ἠθικοὶ φιλόσοφοι ὀρισμὸν τοιοῦτον δίδωσιν εἰς τὴν Ἀχαριστίαν·

» Ἀχαριστία ἐστὶν ἐλλειψὶς εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν εὐεργέτην, ἢ καὶ

» ἐλάβη πρὸς αὐτόν. « ὁ ἀχάριστος εἶναι ὁ πλέον μοχθηρότερος ὄλων τῶν κακῶν ἀνθρώπων! ἂν ὅμως ἐλάβῃ τὸν εὐεργέτην του, τότε φαίνεται ἕνα ἕκτρομα τῆς φύσεως, καὶ δὲν ὑπάρχει μῆτε θῆριον τῆς γῆς.

τέλος τῆς ζωῆς, ἐλάβεν ὀδυνηρῶς τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἀγχαρίας! ἰδοὺ τὸ τέλος τῶν πονηρῶν καὶ ἀχαρίστων! ταιαύτην ἐπόδυνον καταδίκην ἐπισύρουν εἰς τὸν ἑαυτῶντων. ὅσοι ἐθελοκακοῦντες ἀρνοῦνται τὸν ἀληθῆ Θεόν, καὶ πρέχουσιν αἰκισθελῶς εἰς τὴν ἀπώλειαν, χωρὶς νὰ ἐπιτρέψωσι πλέον διὰ τῆς ἱερᾶς μετανοίας, εἰς τὴν ἐπίγνωσιν καὶ διόρθωσιν τοῦ ἀνομιήματός των· ἀλλ' ἔχοντες διδάσκαλον εἰς τοῦτο τὸν ἀμετανόητον ἑωσφόρον, ἐπιμένουσι πάντοτε εἰς τὸ φρόνημά των, ἐκδεχόμενοι τὴν μέλλουσαν τύχην τοῦ πονηροῦ ὁδηγοῦ τῆς ἀπώλειας των, φρονοῦντες, ὅσα καὶ ἐκεῖνος, καὶ πράττοντες τὰ ὅμοια, μὲ τὴν αὐτὴν ἐξωλεσάτην ὑπερηράνειαν!

Τοιοῦτους παρατηροῦμεν καὶ ὄλους τοὺς ὁμοίους τοῦ Θεοσεβισμού ἀρσειάρχας· τοιοῦτους τοὺς ἐξωλεσάτους ἐχθροὺς τοῦ Υἱοῦ καὶ λόγου τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἄρειον δηλ. καὶ τὸν Νεσόριον· παρρημοίους κατὰ τὸν τρόπον ἐκείνων, τὸν Εὐτυχεῖν, καὶ Διόσκορον, Ἀπολινάριον, Σαβέλιον, καὶ Σευῆρον καὶ τοὺς λοιποὺς βλασφήμους τοῦ Θεοῦ, ἐπίμονας κατὰ πολλὰ εἰς τὰ ἄτοπα φρονήματά των! ἀλαζόνας, καὶ ὑπερηράνους εἰς τὰς διδασκαλίας των, ἐριστικούς καὶ φιλονείκους ἐναντίον τῆς ἀληθείας μέχρι τέλους τῆς ὀλεθρίου ζωῆς των! Πολλὰ καταλλήλως μεταξὺ τῶν τοιούτων ἐξισορεῖ ὁ ἱστορικὸς Σωκράτης τὸν μισόχριστον Νεσόριον, περὶ τοῦ ὁποίου λέγει, ὅτι οὐ μόνον ἦτον ἀνάγωγος εἰς τὴν ἀλή-

καλῶς λοιπὸν ἐνομοθέτησε κατὰ τῶν τοιούτων ὁ νομοθέτης τῶν Περσῶν Ζωροάστρης νὰ πίνωσι κάτουρον τῆς δαμάλεως εἰς κατασχύνην καὶ ἀτιμιάτων! καὶ κατὰ τὸν Ξενοφῶντα, οὐχ ἕκιστα δικάζονται ἀχαριστίας Πέρσαι· οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ Θεοῦ, ἂν μάλιττα ἀμείλως ἔχειν καὶ περὶ γονέας, καὶ πατρίδων καὶ φίλους « Κύρου παιδ. Κεφ. 6. »

βειαν καὶ ἀμαθῆς, ἀλλὰ φυσικῶς ὢν εὐλαλος, ἐνομίζετο πεπαιδευμένος, διὰ τοῦτο καὶ ὑπερηφανεύετο ἀνοήτως, μὴ προσέχων καλῶς εἰς τὰ τῶν θεοσόφων Προφητῶν, καὶ Ἐποσόλων Θεῖα διδάγματα! „ Αὐτίκα, λέγει ὁ αὐτὸς Σωκράτης, ἠγνόησε γοῦν, ὅτι ἐν τῇ καθολικῇ Ἰωάννου γέγραπται ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις, ὅτι „ πᾶν πνεῦμα, ὃ λύει τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ Θεοῦ οὐκ ἔστι “ Ταύτην γὰρ τὴν διάνοιαν ἐκ τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων περιεῖλον, οἱ χωρίζουν ἀπὸ τοῦ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου βουλόμενοι τὴν Θεότητα. “ (γ)

Ταῦτα τὰ περὶ τούτων, πηγάζοντα ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κακὴν ἀρχὴν, ἣτις ἔλαβε συνεργούς τῶν ὀλεθρίων αὐτῆς ἀποτελεσμάτων, ὅλους τοὺς τοιοῦτους ἐχθρούς τοῦ Θεοῦ, τῶν ὁποίων τὸν τρόπον, ἔσπευσε μετιστασιακῶς προσθήκην νὰ μιμηθῇ ὁ ἀντίθεος Θεοσεβισμὸς, ἀφ' οὗ ἐνομίσθη ἕνας τις μέγας διὰ τὰ μεγάλα τῆς παιδείας του φῶτα, τὰ ὁποῖα ἀπεδείχθησαν σκότος καὶ πολλὴ ἀμαθία, ἀπομακρυνθέντα ἀπὸ τὸ ἀνέσπερον φῶς τῆς ἀληθοῦς Θεογνωσίας, μετὰ τὴν φανεράν ἀρνησιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ! ἀποσυγοῦντες λοιπὸν τὸν τρόπον αὐτοῦ, κηρύττομεν ἀντίθεον καὶ ἀντίχριστον τὸ φρόνημά του, καὶ ὡς

(γ) Ἐγὼ τοῖς παρὰ Νεστορίου ἐκδοθεῖσι λόγοις ἐντυχῶν, ἀγνοοῦντα τὸν ἀνδρᾶ ἐφεύρισκον, καὶ μετ' ἀληθείας ἐρῶ· οὐδὲ γὰρ οὔτε ἀπεχθνόμενος πρὸς αὐτὸν, ὢν εἶχεν ἐλαττωμάτων ἐμνήσθην, οὔτε χαριζόμενος τισίν, ἀ ἐλαττοῦντα ἐφεῦρον ἐκθήσομαι. Οὐμοὶ δοκεῖ ὁ Νεστόριος, οὔτε τὸν Σαμοσατέα Παῦλον, οὔτε μὴν Φωτεινὸν μιμούμενος, ψιλὸν ἄνθρωπον λέγει τὸν Κύριον· ἀλλὰ τὴν λέξιν μόνην ὡς τὰ μορμολύκια πεφόβηται. καὶ τοῦτο πέπονθεν ὑπὸ ἀμαθείας πολλῆς· φυσικῶς γὰρ εὐλαλος ὢν, πεπαιδευθῆναι μὲν ἐνομίζετο, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἀνάγωγος ἦν. κ.τ.λ. Σωκρ. ἐκκλ. ἱστῶρ. καὶ Κέλλιστ. Βιβλ. ἰδ. Κεφ. λβ.

τοιοῦτον ἀποσρεφόμενοι, παραπέμπομεν εἰς τὰς ἀράς τῶν θείων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας· κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὰς τοῦ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ὅς τις μετὰ τῶν θείων Πατέρων συμφώνως λέγει· „ Εἴ τις τολμᾷ λέγειν θεοφόρον ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν, καὶ οὐχὶ δὴ „ μᾶλλον εἶναι Θεὸν κατ' ἀλήθειαν, ὡς υἱὸν ἕνα, καὶ „ φύσει καθ' ὃ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος, καὶ κεκοινωνήκει πατρῴα πλησίως ἡμῖν αἵματος, καὶ σαρκὸς, ἀνάθεμα ἔστω. „

— 0000000000 —

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΣΕΒΙΣΜΟΥ

ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ. ΚΕΦ. Α.

ἢ εἰς διημιουργὸς ὑπάρχει, ἢ οὐδεὶς.

Εἰς πόσῃν ματαιοφροσύνην προβαίνει ἡ τοῦ Θεοσεβισμοῦ ἐρεσχηλία, ὡς νὰ μὴν ἐδοξάζομεν ἕνα Θεὸν ἀληθινόν, αὐθύπαρκτον, αἰώνιον, δημιουργὸν τοῦ παντός, νὰ λέγη πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ἂν δὲν τὸν δοξάζωμεν ἕνα καὶ μόνον, Θεὸς δὲν ὑπάρχει· ἂν δοξάζωμεν αὐτὸν ἕνα, καὶ εἰς τρία πρόσωπα διακεκριμένα. ὅμοια κατὰ φύσιν τῆς Θεότητος, ἠνωμένα, καὶ ἀχώριστα ἀπ' ἀλλήλων, ἰσοδύναμα, ἰσότημα, καὶ συναΐδια, εἰς τρεῖς ὁμοουσίους ὑποστάσεις, καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Θεότητα, τότε κατ' αὐτὸν ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐκ ἔστι Θεός, διότι δὲν εἶναι, καθὼς τὸν δοξάζει αὐτὸς· διὰ τοῦτο κατηγορεῖ ὁ ἀπρονέστατος μὲν αὐτὴν τὴν προτασιν ὡς πολυθεοῦς τοὺς εὔσε-

Εἰς χριστιανούς, καὶ ἐπομένως ἀθέους, διότι δὲν προσκυνοῦσιν ἓνα Θεόν, ἀλλὰ λέγοντες αὐτὸν ἓνα, τὸν διαιροῦσιν εἰς τρία πρόσωπα, πρᾶγμα ἀσυμβίβαστον μὲ τὰ ὀλικάτου φρονήματα! τυφλὸς ἄγεται καὶ φέρεται ὁ δαίλαιος, εἰς ὅσα δὲν βλέπει· κωφεύει, εἰς ὅσα ἤκουσε μὲν ποτέ, ἀλλ' ἢ πονηρὰ διάνοιά του δὲν τὰ παρεδέχθη μὲ τόσας μαρτυρίας, τοσοῦτων Θεοπνεύσεων, καὶ Θεοσόφων ἀνδρῶν! Ἀμφίβολος δ' ὢν διὰ τοῦτο, εἰς ὅσας ἀληθείας ἐδιδάχθη καὶ ἤκουσεν, ὠνειρεύθη ὁ δαίλαιος, ὅτι καὶ ἢ Θεόσοφος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἀμφιβάλλει, εἰς ὅσα δογματίζει καὶ πιστεύει ἀληθῶς, ὡς Θεοπαράδοτα! δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν παρρησιάζεται ἤδη κήρυξ τῆς ἀληθείας του, τὴν ὁποίαν ἐν ὀνειρῷ ἀπεκαλύφθη, καὶ ἔξυπνος ἐπίστευσεν, ἥτις μετὰ βεβαιότητος ἀποφαίνεται Θεὸν ἕτερον ἐθνικόν, οὐχὶ δὲ τρισυπόστατον, ὡς μὴ χωροῦντα εἰς τὸν στενὸν καὶ περιορισμένον νοῦν του! Εἰς ἓνα λοιπὸν τοιοῦτο παράξενον ἔργον, τί πρέπει νὰ εἰπῶσιν οἱ ἔμψρονες πρὸς αὐτὸν; Τί ἀποκρισὶν νὰ δώσωσιν εἰς τὸν κατηγοροῦντα τὴν ἀληθειαν, μὲ τὸ κήρυγμα τῆς ἀνυπάρκτου ἀληθείας του; ἰδοὺ πρόχειρος ἢ κατάλληλος ἀπολογία πρὸς αὐτὸν.

„ Ἡμῖν μὲν ἔστι Θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ, ὃν σὺ οὐκ οἶδας· σοὶ δὲ οὐκ ἔστιν οὐδὲ εἰς διὰ τὸ ἀρνητικὸν τῆς προτάσεώς σου

οὐ γὰρ μεριστή ἡ Θεότης ἐν τῇ ἀγίᾳ Τριάδι, ὥστε ἄλλο μὲν μέρος τῆς Θεότητος νὰ ἔχη ὁ Πατήρ, ἄλλο δὲ ὁ Υἱός, ἄλλο δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἀπαγε! τοῦτο ὑπῆρξεν ἴδιον τῶν ἐλλήνων, οἵτινες ἐμέριζον τὴν Θεότητα εἰς τοὺς θεοὺς των· ἡμεῖς δὲ οἱ εὐσεβεῖς δοξαζομεν ὅλον Θεὸν τὸν Πατέρα, ὅλον Θεὸν τὸν Υἱόν, ὅλον Θεὸν τὸ ἅγιον Πνεῦμα, » οὐκ ἐκ μέρους ἡ Θεότης ἐν τῷ Πατρὶ ἢ ἐκ μέρους Θεὸς ὁ Πατήρ· οὔτε ἐκ μέρους ἐν τῷ

πρόσκρουσμα, τὸ ὁποῖον σὲ ἀποδεικνύει ἀμφίβολον εἰς τὴν Πίξιν σου, μὲ διαφόρους δισαγμούς, εἰς ὅσα ἀνόσια φρονεῖς! Ἡμεῖς δὲν ἀμφιβάλλομεν τελείως, εἰς τὰ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Πίξεως! Οἱ εὐαγγελικοὶ Κήρυκες τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν κηρύττουσι παρρησία ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ἀμβωνος τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας, τὰς ὁποίας πιστεύομεν ἀδιστακτῶς, καὶ χωρὶς τινὸς ἀμφιβολίας· δὲν ἔχομεν οὐδὲ μίαν ἀνάγκην ἀπὸ τοιαύτην ἀληθειαν, ἥτις ἔχει τὴν ὑπαρξίν της ἀπὸ τὰς ἀμφιβολίας σου, διζάζουσα εἰς τὸν ἑαυτόντης, ἂν τῶντι ὑπάρχη· δὲν φροντίζομεν τελείως διὰ μίαν τοιαύτην ἀφροσύνην, ἐκ τῆς ὁποίας παρήχθησαν τοιοῦτοι καταχθόνιοι σκοποὶ, ἐνωπλισμένοι κατ' αὐτοῦ τοῦ ὄντος ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἀληθείας περὶ αὐτοῦ δόξης τε καὶ λατρείας, ἥτις παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀρθῶς καὶ δικαίως προσφέρεται! Δὲν δεχόμεθα ἀντίχριστον καὶ ἀντίθεον δόξαν, δοξάζοντες ὀρθῶς! δὲν παραδεχόμεθα διδασκαλίαν ἀρνούμενην τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν αἶροντα τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου! ἀποσφερόμεθα τοὺς μὴ προσκυνοῦντας Θεὸν τρισυπόστατον· τοὺς ἀθετοῦντας τὴν ἀληθῆ περὶ Θεοῦ δόξαν, τοὺς μὴ λατρεύοντας καὶ προσκυνοῦντας Πατέρα, Υἱόν, καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Θεὸν παντοκράτορα αἰώνιον, καὶ ἀτελεύτητον! « Τοὺς τοιοῦτους λοιπὸν κακοδόξους, καὶ κακόφρονες, ὡς βλατφήμους αἰ-

» Υἱὸς ἡ Θεότης, ἢ ἐκ μέρους Θεὸς ὁ Υἱός· οὔτε ἐκ μέρους ἐν τῷ ἀγίῳ Πνεύματι ἡ Θεότης, ἢ ἐκ μέρους Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλ' ὅλη ἐστὶν ἡ αὐτὴ τελεία τελείως τῷ Πατρὶ, καὶ ὅλη τελεία τελείως, ἐν τελείῳ τῷ Υἱῷ· καὶ ὅλη τελεία τελείως ἢ αὐτὴ ἐν τελείῳ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι. Μάξιμ. Κεφ. α. τῆς β'. ἐκκτοντάδ. τῶν γνωστικῶν.)

ρετικούς, ὡς ψεύσας, καὶ ἀπαταιῶνας, ὡς αἰτίους τῆς ἀπωλείας πολλῶν ἀπλουσέρων, θέλει ἀποπέμψειν εἰς τὴν ἀπόλειαν ὁ ὑπ' αὐτῶν ἀθετούμενος Θεός, κατὰ τὸν Θεῖον Δαβὶδ, „ ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος ‘ ψαλμ. 11.) Οἱ τοιοῦτι θέλουσιν εἶσθαι μακρὰν ἀφ' ἡμῶν, κεχωρισμένοι ἀπὸ τὴν ἀδελφικὴν ἡμῶν οὐτήγουσιν, μὴ ἔχοντες μερίδα μεταξὺ τῶν πιστῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ἀπιστοὶ πρὸς τὴν εὐσέβειαν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ψεύδους τοῦ Βελιάρ! Ἐπειδὴ κατὰ τὸν οὐρανοβάμωνα Θεῖον Ἀπόστολον, δὲν εἶναι καμμία κοινωνία τοῦ φωτός πρὸς τὸ σκότος· μήτε συμφωνία μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ Βελιάρ! οὕτως οὐδὲ μερὶς τῶ πιστῶ μετὰ ἀπίστου! (1)

Ἡ περὶ τούτων, καὶ τοῦ Θεοσεβισμοῦ προσοχήμας, ἀποδεικνύει, τὴν ὁποίαν ἔχομεν φροντίδα ὡς ζηλωταὶ τῆς εὐσεβείας ἐνθερμοὶ, ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν Ὀρησκευτικῶν ἡμῶν καθηκόντων, φαινόμενοι πραγματικῶς μιμηταὶ τῶν πατρικῶν ἡμῶν παραδόσεων· σύμφωνοι καθ' ὅλα μὲ τὰ ὑγιᾶ τῶν Θεῖων ἡμῶν πατέρων φρονήματα! προθυμώτατοι πάντοτε εἰς τὸ νὰ ἀκούσωμεν τὰς ἐπισηφελεσάτας αὐτῶν συμβουλὰς, αἵτινες προφυλάττουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τὰς ψυχολαβείας τῶν τοιούτων συναναστροφῶς, παραγγέλουσαι τὴν τούτων ἀποφυγὴν, καὶ ἀπομάκρυνσιν, ὡς ἀποφεύγομεν τὰ μολύσματα τῆς λοιμικῆς νόσου, καὶ τὴν ὄρμην τῶν ἀγριωτάτων θηρίων τῆς γῆς· νομίζοντες αὐτοὺς λύκους θηριώδεις ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν προβάτων, ζητοῦντας πάντοτε ἀρμόδιον καιρὸν, διὰ

(1) Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας· τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφωνία Χριστοῦ πρὸς Βελιάρ; ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; πρὸς Κορινθ. 6· Παῦλ.

νὰ πράξωσι καθ' ἡμῶν, ὅσα ἐκεῖνοι πράττουσι εἰς τὴν ἄκακον τῶν προβάτων φύσιν!“ Προσέχετε λέγει ὁ „ Κύριος ἡμῶν, ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶ „ λύκοι ἄρπαγες“ (Ματθ. Κεφ. Ζ. 15.) Ἐπειδὴ τὸ ὑποκρινόμενον παρ' αὐτῶν σχῆμα τοῦ προβάτου, ἐπιφέρει τὰς φθοροποιὰς τοῦ λύκου ἐργασίας, τοῦ ὁποίου τὸ φυσικὸν ἰδίωμα ἀποτείνεται πάντοτε εἰς ἀνιλεῖς σπαραγμοὺς ἀθῶων προβάτων! εἰς καταδρομὰς καὶ φόνους διαφόρων ζώων! διὰ τοῦτο πάντοτε εἶναι ὑποπτος, εἰς ὅτι ἂν μεταχειρισθῇ διὰ τὴν δολιότητα τοῦ τρόπου του! δὲν πιστεύεται ποτέ, ὅτι δὲν θέλει ὑπάρξειν εἰς τὸ ἐξῆς λύκος θηριώδης καὶ φθοροποιός, ἂν καὶ τὸ σχῆμα του ἀλλάξῃ, ὡς φύσει λύκος ἔσωθεν! Τούτου ἕνεκα δὲν πρέπει νὰ πιστεύωνται μήτε οἱ ἀρχηγοὶ τῶν αἱρέσεων, προσποιούμενοι ἀρετὴν καὶ εὐσέβειαν πρὸς τὸν Θεόν, ἔσωθεν δὲ ὄντες ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, δι' ὅσα φρονοῦσιν ἐναντία κατὰ τοῦ Θεοῦ! καὶ ἂν φαίνωνται ἐνάρετοι καὶ εὐσεβεῖς πρὸς τοὺς πλησιάζοντας αὐτοὺς, νὰ προφυλάττωνται ὡς ὑποκρινόμενοι τὴν εὐσέβειαν· ἐπειδὴ πολλὰ συντόμως ἐπιφέρουσι κατ' αὐτῶν τὸν ὀλέθριον σπαραγμὸν, μὲ τὴν ἐξ αὐτῶν προξενουμένην διαφθορὰν εἰς τὰ τῆς Ὀρησκείας πολῦτιμα δόγματα, ἃτινα μολυνθέντα ἀπὸ τὴν ὀλέθριον τῶν τοιούτων διδασκαλίαν, προξενοῦσιν αἰώνιον θάνατον!

Τοῦτο γινώσκοντες καλῶς οἱ εὐσεβεῖς, καὶ ὄντες προσεκτικοὶ, νὰ μὴν ἀπατῶνται εἰς τοὺς προσχηματισμοὺς τῶν ὑποκρινόμενων τὴν εὐσέβειαν μὲ δολιότητα καὶ ἀπάτην! ἀλλ' ἅμα ἀκούσωσι λόγον ψυχρὸν καὶ ἐναντίον κατὰ τῆς ἀληθείας τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Πίσεως, ἀναμφιβόλως νὰ γνωρίζωσιν αὐτοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ, διασρέφοντας καὶ ἀτιμάζοντας τὴν ἀψευδεσάτην ἀλήθειαν, ἥτις

ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς Θείας Γραφάς κατασοριζομένους μὲ διαφόρους δολίους διδασκαλίας καὶ παρεξηγήσεις τὸ ἀληθές καὶ καθαρὸν πνεῦμα τῶν Θείων Γραφῶν, διὰ τὰ ἐπιτύχωσιν εὐκόλως τὸ θήραμα τῆς ἐνέδρας των μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον ὁ ἀρχέκακος ὁδηγὸς αὐτῶν καὶ διδάσκαλος μετεχειρίσθη μὲ ἀπάτην διὰ τὰ διασρέψῃ τὴν προμήτορα ἡμῶν, καὶ τὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ παρήκοον τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ! „ Ἡ-
 „ δει γὰρ ὁ Θεός, ὅτι ἡ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ,
 „ διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἔσεσθαι ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρὸν“ (Γένε. Κεφ. γ.)
 οὕτω καὶ αὐτοὶ προσερχόμενοι εἰς τοὺς ἀμαθεῖς καὶ ἀνιδέους τῶν Θείων Γραφῶν, καὶ γενόμενοι κατήγοροι τῶν Θεοπνεύστων διδασκαλιῶν τῶν Θείων Πατέρων, καὶ διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας, κατηγοροῦσιν αὐτάς, ὡς πλάσματα ψευδῆ τῆς φαντασίας ἐκείνων, κρύπτοντα τὴν ἀληθειαν ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ῥητορικῆς εὐγλωττίας των! Κατηγοροῦσιν ἀσυζόλως, ἀυλοῦντες καὶ ἐμπαίζοντες εἰς τὰς συναναστροφάς των τοὺς ἱερούς Πατέρας, ὡς μωρολόγους, οἱ τῶν ὄντων μωροὶ καὶ ἄφρονες! τοὺς κατακρίνουσιν οἱ ἀξιοκατάκριτοι, ὅτι δὲν παραδέχονται τὰς οὐσιώδεις ἀρχὰς τῆς ἀληθείας των, αἵτινες πηγάζουσιν ἀπὸ τὰ συστήματα τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας των, ἀλλ' ἀντιθέτουσιν ἄλλας οὐσιωδες ἐρας ἀνωτέρας ἀληθείας, ἧτις δι' ὅλου ἀναιρεῖ τὴν πεπλασμένην ἐκείνων καὶ φαντασικὴν ἀληθειαν, τὴν ὁποῖαν, ὡς λέγουσι καυχώμενοι, σπουδάζουσιν ἀπὸ φιλανθρωπίαν των τὰ διδάσκωσιν εἰς ἀνθρώπους ἐλευθέρους ἀπὸ τὰς δεισιδαιμονίας μωρῶν, καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων!

Μὲ τοιούτους λοιπὸν ἀπάτηλους λόγους ἐκτελοῦντες τοὺς ἀνοσίους σκοπούς των μὲ τὴν αὐτὴν ἐλάβην, τὴν

ὁποῖαν ὁ πονηρὸς διδάσκαλός των ἐνήργησε μὲ τὴν πάγκοινων ἐλάβην ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μέσα εἰς τὸν παράδεισον· φθείρουσι τὸ ἠθικὸν τῶν ἀκρατῶν των ἐνσπείρουσι ταραχάς, ἀκαταπαύτους ἔριδας καὶ φιλονεικίας εἰς τὸν κοινωνικὸν τοῦτον βίον, καὶ ἀναστατοῦσι τὸν κόσμον μὲ τὰς ἀληθείας των, αἱ ὁποῖαι εἶθε! τὰ ἤθελον λείψῃ ἀπὸ τὸν κόσμον, διὰ τὰ εὐρίσκειται πάντοτε ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἡ μόνη μακαρία καὶ εὐδαιμονεσάτη ζωὴ τῶν ταλαιπώρων ἀνθρώπων! ζωὴ, ἧτις εἶναι ἐλευθέρως παντὸς μίσους καὶ ἀποστροφῆς ἐναντίον τοῦ πλησίον! ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι μὴ ἔχοντες τότε μεταξὺ αὐτῶν τοιαύτας θρησκευτικὰς λογομαχίας, καὶ διαφορὰς προξενουμένας ἀπὸ τοιούτους ὀλετήρας, ἀνθρώπους ἀνοσίους, βδελυρούς, καὶ αἰσχροβίους, μωρούς μᾶλλον, ἢ σορούς, δὲν ἀποσρέφονται τοὺς ὁμοίους των ἀνθρώπους, μήτε τοὺς ἐνοχλοῦσιν, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ἐλάπτουσιν εἰς τὸ παραμικρὸν! καὶ οὕτως ἡ ὀλιγοχρόνιος αὕτη ζωὴ παρέρχεται ἀνεπαισθήτως μὲ ὀλίγον βάρος τῶν εἰς αὐτὴν εὐρισκομένων πολλῶν θλίψεων, ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τὰς δολιότητας τῶν τοιούτων μωροφιλοσόφων, οἵτινες φάσκοντες εἶναι σοροὶ ἐμωρᾶνθησαν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, σκοτισθέντες ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἀσεβείας, τὸ ὁποῖον ἐπεθύμησαν τὰ διατρέξωσιν εἰς ἐλάβην τοῦ ἐαυτοῦ των, καὶ τοῦ πλησίον!

Κεφ. Β.

Ἄδύνατον εἰς τὴν Παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ τὰ μὴν ἐδημιούργησεν ἀπίστους κόσμους, παρὰ τὸν φαινόμενον.

Ὅχι ἀδυνατεῖ παρὰ τῷ Θεῷ οὐδέν! καὶ ἡμεῖς τὸ ὁμολογοῦμεν καὶ πιστεύομεν· ἀλλὰ τί θέλει τὰ ἀποδείξῃ μὲ

τοῦτο ὁ δημιουργὸς τοῦ ἀθέου Θεοσεβισμού; νομίζει, ὅτι φρονούμεν τὸν Θεὸν ἀδύνατον, λέγοντες αὐτὸν ποιητὴν καὶ δημιουργὸν τοῦ κόσμου, καὶ οὐχὶ τῶν κόσμων; καὶ διατὶ δὲν ἐξαρκεῖται καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ὁποῖον ὁμολογοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ὀνομάζοντες τὸν Θεὸν ποιητὴν τοῦ κόσμου τοῦτε ὄρατου καὶ ἀόρατου· εἰς τοῦ ὁποῖου τὴν ἄπειρον εὐρυχωρίαν, κάτοικος ὢν καὶ αὐτὸς, λογίζεται ὡς ἓνας μικρὸς Κίωνψ, καταθλιβόμενος ἀπὸ τὸν περὶ αὐτὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, καὶ διασχίζων παραδόξως τὸ περικυκλοῦν αὐτὸν μέγιστον σῶμα τοῦ ἀέρος μὲ τὰς διαφοροὺς κινήσεις του, δὲν δύναται νὰ ἰδῇ ἐντελῶς, καὶ νὰ καταμετρήσῃ τὴν ἄπειρον εὐρυχωρίαν του, μήτε νὰ γνωρίσῃ καλῶς, ὅσα εἰς αὐτὸν ἐμπεριέχονται; ὁ Θεὸς βέβαια εἶναι δυνατὸς καὶ παντοδύναμος, εἰς ὅσα θέλει καὶ βούλεται, καὶ τίποτε δὲν εἶναι ἀδύνατον εἰς τὴν παντοδυναμίαν του! πλὴν, ἂν δὲν ἐδημιούργησε πολλοὺς κόσμους, τί ἀδύνατον εἰς τὴν παντοδυναμίαν του; ἡμεῖς, λοιπὸν, λέγοντες, ὅτι ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον βλέπομεν, ἀμαρτάνομεν τάχα κατὰ τοῦτο; ἂν δὲ πάλιν ἐδημιούργησε πολλοὺς τοιαύτους, καὶ ἡμεῖς διότιδὲν τοὺς βλέπομεν, μένομεν εἰς μόνην τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἑνὸς κόσμου, καὶ οὐχὶ τῶν κόσμων, ἀφαιροῦμεν τίποτε ἀπὸ τὴν παντοδυναμίαν του; οὐχὶ—διότι πιθεύομεν, ὅτι εἶναι παντοδύναμος! λέγοντες δὲ, ὅτι ἐδημιούργησε τὸν κόσμον ἐννοοῦμεν πολλὰ, ὅσα δηλ. βλέπομεν, καὶ ὅσα δὲν δυνάμεθα νὰ ἰδῶμεν. ὅθεν ὁμολογοῦντες αὐτὸν ποιητὴν καὶ δημιουργὸν τοῦ κόσμου, δὲν σμικρύνομεν τελείως τὸ ἄπειρον τῆς δημιουργίας του, μήτε σφάλλομεν τελείως· καθότι λέγοντες κόσμον, συμπεριλαμβάνομεν μὲ τὴν λέξιν αὐτὴν ὅλην τὴν δημιουργίαν τοῦ παντός: τῶν τε ὄρατων καὶ ἀόρατων, τῶν φαινομένων, καὶ μὴ,

ἀποφεύγοντες τὸ ἄπειρον καὶ ἀκρίβειαν τὸν πλῆθος τῶν κόσμων, καὶ ὅσα δι' αὐτοὺς δοξάζουσιν, οἱ πρεσβεύοντες κατὰ τὰς δοξασίας των τὰς ἀρχαῖς τῆς ἔξω φιλοσοφίας, με ματαίους συμπερασμούς! Ἐπειδὴ χάρις ἔχομεν, ὅταν πρόκειται λόγος περὶ θρησκείας, νὰ μὴ ἀντιδράνωμεν εἰς τὸ παραμικρὸν τὴν κεραίαν τοῦ Ἱεροῦ τοῦτου Σιντάγμα-τος φυλάττοντες μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀκρίβειαν, καὶ τὸν λόγον, καὶ τὴν ἐννοίαν τοῦ λόγου, καλῶς παρελάβομεν αὐτὸν, χωρὶς νὰ λύσωμεν τὴν παραμικρὰν ἐντάλην· τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπιφέρει τὴν εὐαγγελικὴν κατάκρισιν, ἀποδοκιμάζον ὡς ἐλαχίστην τὴν πράξιν ἡμῶν, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἀποδεικνύει ἐλαχίστους! “ ὅς ἂν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἄνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν “ (Ματθ. Κεφ. ε. 19.)

Ἄλλ' ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τοῦ Θεοσεβισμού, φαίνεται νὰ ἐπιθυμῇ τὴν ἀναίρεσιν, τῶν ὅσα ἡμεῖς οἱ εὐσεβεῖς δοξάζομεν ἐναντίον τῆς ἀληθείας του· καθότι ὁ μόνος εσχασμός του ἀποτείνεται, εἰς τὸ νὰ ἀποδείξῃ μὲ τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀπείρων κόσμων τοῦ ἀληθῆ τὴν τῆς μετεμψυχώσεως αἴρεσιν τοῦ Πυθαγόρου, ἣ τις μεταβαίνει γελοῖως ἀπὸ κόσμου εἰς κόσμον, εἰς ἀπεράντους, καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας, καὶ διδάξῃ ὡς ἀληθείας τοὺς αἰγυπτιακοὺς μύθους: δόξας ζωολάτρων, ἀνθρώπων δυσσεβῶν, μὴ γνωσκόντων τὸν ἀληθῆ Θεόν! Τί ἐλεεινὴ, καὶ ἀξιοδράκρυτος παραφροσύνη! Τί μεγάλη ἀτιμία εἰς ἓνα φρόνιμον νὰ δοξάζῃ τὰς τοιαύτας ἀληθείας τῶν μύθων! Τὰ τοιαῦτα λοιπὸν ἄτοπα χωρὶς ἐντροπὴν, ἀτόπως ζητεῖ νὰ βεβαιώσῃ ὡς ἀληθῆ, ἐναντίον τῆς οὐρανίου ἀληθείας, ὅτι καὶ τῶν ὑπάρχουσιν, ὡς αὐτὸς φρονεῖ, μὲ τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀπείρων κόσμων του· τοὺς ὁποῖους

φροντίζει νὰ γεμίσει ἀπὸ φυγᾶς ἀνθρώπων, αἰτινες μετὰ θάνατον δύνανται νὰ φθάσωσι, μεταβαίνουσαι ἀπὸ ἓνα κόσμον εἰς ἄλλον. καὶ τέλος ἕως ποῦ πλέον; — αὐτὸς μόνος ἠξέυρει τοῦτο, χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὴν παραμικρὰν ἔφεσιν νὰ ἐρωτήσωμεν αὐτὸν, εἰς ὅσα δὲν χωρεῖ τελείως ὁ νοῦς μας!

Εἰς πόσῃν τῶν ἀθλιότητων καταπτώσειν, ὅσοι ἀφέντες τὰς ἀληθείας τῆς ἀληθοῦς ἡμῶν πίστεως, ἐφαντάσθησαν νὰ εὔρωσιν ἰδικήντων ἀλήθειαν εἰς τὸ ψεῦδος τῆς δυσσεβείας! Πολλοὶ κακόφρονες αἰρεσιάρχαι, — ἀνέφλυάρησαν πολλὰ καὶ διάφορα βλάσφημα, δὲν ἔφθασαν ὅμως μ' ὅλα ταῦτα εἰς τοὺς παραλογισμοὺς τοῦ Θεοσεβισμοῦ! εἰς τοιοῦτον ὀλέθριον ναυάγιον ἐμπίπτουσιν, ὅσοι ἀναυάγησαν περὶ τὴν πίσιν, ἀθετήσαντες τὸ ὄρθον σίβας τοῦ Θεοῦ! εἰς τοιαύτας ἀπάτας περιπλανῶνται οἱ μὴ ἀποσβεφόμενοι τὰς θεβήλους κενοφωνίας, καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, “ ἦν τινες καὶ ἐπαγγελλούμενοι περὶ τὴν
,, πίσιν ἠξόχησαν “ Πρὸς Τιμόθ. ἀ. Κεφ. γ. 20. 21.)
Τοιαύτης ἀλαζονικῆς ἐπάρσεως κατὰκριτοὶ γίνονται, ὅσοι ἠθέλησαν νὰ ἐπινοήσωσι μὲ ἀφρονεσάτην ἀλαζονεῖαν περισσότερον τι τῶν ἄλλων, διὰ νὰ διακριθῶσι μεταξὺ τῶν πολλῶν, ὡς σοφώτεροι πάντων τῶν ἄλλων σοφῶν! ἀμαθεῖς ὄντες καὶ ἀσῆρικτοι, εἰς ὅσα πιεθεύουσι, σρεβλοῦσι τὰ νοήματα τῶν Θεῶν Γραφῶν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ὅς τις λέγει. —,, ἐν οἷς ἐστὶ δυσνόητάτινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς: τῶν Θεῶν Γραφῶν,) καὶ ἀσῆρικτοι σρεβλοῦσιν,
,, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν “ Πέτρ. Καθολ. β. Κεφ. γ. 16.)

Ἡ ἀμφιβολία, (α) ἥτις πρὸ χρόνων ἐκυρίευσεν τὸ πνεῦμα

τοῦ Θεοσεβισμοῦ διὰ τὸ ἀσῆρικτον τῆς πίστεως, τὴν ὁποῖαν ὑπεκρίνετο, ὅτι ἐπίστευεν, ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν τοσοῦτον σκοτασμὸν, ὥστε νὰ μὴ ἐννοῇ ὀρθῶς τὰ ἐν ταῖς Θεῖαις Γραφαῖς ἀναγινωσκόμενα: μ' ὅλα ταῦτα, ἂν ἠθέληεν, εὔρισκε προχείρους τὰς λύσεις τῶν ἀποριῶν του, εἰς τὰ σοφώτατα συγγράμματα τῶν Θεοφόρων τῆς ἐκκλησίας Πατέρων! δὲν ἠθέλησαν ὅμως, ἐπειδὴ καὶ δὲν εὔρισκε τελείως μυθολογίας, καὶ ἀνύπαρκτα τῆς φαντασίας πλάσματα: δὲν εὔρισκε κόσμους ἀπείρους, μήτε μετάβασιν ψυχῶν ἀπὸ κόσμον εἰς κόσμον, ἀπὸ ἓνα σῶμα εἰς ἄλλον ὥστε οὐδέποτε νὰ ὑπάρχη εἰς αὐτὰς ἀνάπαυσις, ἥτις εἶναι ἡ μόνη ἐπιθυμητὴ ἔφεσις τῶν ψυχῶν, μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς παρούσης ζωῆς! διὰ τοῦτο ἐσκοτισμένους ὄντες, κατέφυγεν εἰς δοξασίας ἀθέων, καὶ ἀπίστων, ἀντιφερομένων εἰς ὅσα ἡ αὐτοαλήθεια: αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεὸς ἐδίδασκεν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν Θεῶν Γραφῶν πολὺ σαφέστατα. ἀφ' οὗ δὲ ἐγεινεν ὁπαδὸς τῶν τοιούτων ἀντιθέων, ἀντέστη κατὰ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ἀποσερίσας, φεῦ! τῆς Θεϊκῆς φύσεως τὸν Υἱὸν τοῦ

σίας διδάσκαλοι νὰ διελύσωσι, τοῦλάχιστον ὅμως οἱ χριστοὶ τῶν ἀπίστων εἰδωλολατρῶν περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐξ ὧν τῶν Σιβυλλῶν ἀ. ὁ ἐπι τοῦ Καίσαρος Λυγούστου τῆς περιφήμου τοῦ καροῦ ἐκείνου Σιβύλλης, ἥτις προεῖπε τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου • Παρθένης ἑρέφρος γεννᾷ ἀσπέρως. β. ὁ τῆς Ἐρυθραίας • Ἦκει Παρθένης αὔθις, ἄγουσα ἐρατὸν ἑασιλῆα • Ταύτης τὸ ποίημα μετέφρασεν εἰς τὴν λατινικὴν διάλεκτον ὁ Κικέρων ἀλλὰ καὶ ὁ ἑνδοξὸς Ποιητὴς τῶν Ῥωμαίων Βιργίλιος εἰς τὰ βουκολικά αὐτοῦ ποιήματα, ἀναφέρει περὶ τῆς ῥηθείας Σιβύλλης, ὅτι ἐπληρώθη ὁ χρισμὸς αὐτῆς. • Σικελίδες Μοῦσαι μεγάλῃ φάτιν ἱμνήσωμεν Ἥλυθε Κυμχίου μαντεύματος εἰς τέλος ὀμφή. (ἤμαρ δὲ οὗτος κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Λυγούστου Καίσαρος.)

(α) Ἐπρεπε τὰς ἀμφιβολίας του, ἂν ὄχι οἱ σοφοὶ Θεολόγοι τῆς ἐκκλη-

Θεοῦ, καὶ ψιλὸν μόνον ἄνθρωπον πιστεύσας, παρέβλεψε τὰ ἐν ταῖς Θεῖαις Γραφαῖς Θεῖα καὶ οὐράνια αὐτοῦ διδάγματα, ὡς διδασκαλίας εὐτελοῦς ἀνθρώπου, ὑποκειμένου εἰς ἀπάτας, καὶ σφάλματα τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως τοιαῦτα, ὅποια καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν δύναται νὰ ἀπαφύγη. Ὅθεν ἀπετόλμησε τολμηρῶς τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀληθείας τῶν Θεῖων Γραφῶν, ὁμοιωθεὶς καθ' ἅλα μὲ τοὺς πλέον δυσσεβεῖς ἀποστάτας τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ ἀεὶ λουθήσας ὡς μωροφιλόσοφος τὰ παράφορα ἔθηματά, τοῦ εἰδωλολάτρου Σαμίου φιλοσόφου, καὶ τῶν, ὅσων ἄλλων ἠκολούθησαν τὰς ματαιὰς ἐκείνου δόξας, ὑπερημένας τοῦ Θεοῦ φωτὸς τῆς οὐρανίου ἡμῶν θρησκείας, ἐφαντάσθη καὶ αὐτὸς ἀπίστους κόσμους μὲ περισσοτέραν κατάρξιον ἐκείνων! ἐπειδὴ ἐκεῖνοι, ἂν παρέλαβον τὰς τοιαύτας ἀνυπάρχοντας δοξασίας ὡς ἀληθεῖς, δὲν ἔπραξαν τοῦτο εἰς ἀναίρεσιν ἀποδεδειγμένης ἀληθείας, καθὼς αὐτὸς, ἀλλ' ἐδόξασαν τὰ τοιαῦτα ὡς ἐδιδάχθησαν. αὐτὸς δέ, ὄχι καθὼς ἐδιδάχθη, ἀλλ' ὡς τὸν ὠδήγησε τὸ πνεῦμα τῆς δυσσεβείας του, τὸ ὅποῖον εἶναι ἡ ἀναίρεσις τῆς ἀληθείας! παρεδέχθη πολλοὺς κόσμους, διὰ νὰ ἀπαδείξῃ ψευδεῖς τοὺς ἀληθεστάτους λόγους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅς τις εἰς πολλὰ μέρη τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἀναφέρει κόσμον, καὶ οὐχὶ κόσμους. „ ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα „ πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. “ καὶ πάλιν. „ οὐ γὰρ ἦλθον, ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω „ τὸν κόσμον “ (1) καὶ ἀλλαχοῦ. „ ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔτι μὲ θεωρεῖ “ ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων „ καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν “ ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος, ὅτι

(1) Ἰωάνν. Κεφ. ἰβ'. 46. 47.)

„ ἀγαπῶ τὸν Πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ „ οὕτω ποιῶ “ (2) εἰς ὅσα λοιπὸν μέρη ἀναφέρει περὶ κόσμου, κόσμον λέγει ἐνικῶς, καὶ ὄχι κόσμους· κόσμον, διὰ τὸν ὅποιον ἔγεινεν ἄνθρωπος· ἐσαυρώθη ἐν τῷ μέσῳ τούτου, ἐτάφη, καὶ ἀνέστη τριήμερος! κόσμον, τὸν ὅποιον καὶ ἡμεῖς κατοικοῦμεν, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος· τοῦ ὁποίου τόσον μέρος βλέπομεν, ὅσον κατοικοῦμεν· καὶ εἰς αὐτὸν μένομεν εὐχάριστοι, χωρὶς νὰ ζητῶμεν ἄλλους κόσμους, τοὺς ὁποίους δὲν βλέπομεν, ἀλλ' αὐτὸς μόνος μὲ τὰ φιλοσοφικά του Τηλεσκόπια, τὰ ὅποια δεικνύουσιν εἰς αὐτὸν τοὺς κατοίκους πτερωτοὺς, μεταβαίνοντας μὲ τὴν πτήσιν ἀπὸ κόσμον εἰς κόσμον, εἰς τοὺς ὁποίους μετὰ θάνατον θέλει μεταβῆ καὶ αὐτὸς, ὅπου γενόμενος πτερωτὸς, αἰωνίως θέλει πετᾶ ὡς ὄρνεον καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ ἐλπίζῃ πλέον κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, μήτε εὐθύνην κολάσεως, ἀλλ' οὐδὲ ἀμοιβὴν ἀνεκλαλήτων ἀγαθῶν αἰωνίου Παραδείσου! Αὐτὸ τοῦτο εἶναι τὸ τέλος τῆς παραδοχῆς τῶν φανταστικῶν αὐτοῦ κόσμων, τῶν ὁποίων ἡ ἀνύπαρκτος ὑπαρξίς μὲ τοὺς πτερωτοὺς ἀνθρώπους, ἀναιρεῖ ὅλον τὸ Μυστήριον τῆς ἐνσάρκου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν οἰκονομίας, καὶ ἀποδεικνύει τὴν Ἱερὰν ἡμῶν Θρησκείαν σύνταγμα ἀνθρώπων, καὶ οὐχὶ θαυμαστὸν ἔργον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ!

Μακρὰν ὄντες ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νὰ παραδεχθῶμεν τοιαύτας ἀντιθρησκευτικὰς μωρολογίας, ἄς ἀφήσωμεν τὸν

(2) Ἰωάνν. Κεφ. ιδ'. 19. 30. 31.) „ εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γνώσκειτε, ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἔτε ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐμίλει καὶ τ. λ. π. Ἰωάνν. Κεφ. ιε'. 18. 19.) Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδίσῃ καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Μαρκ. Κεφ. γ'. 36.

τοιούτου, καὶ τοὺς ὁμοίους του νὰ περιπλανῶνται εἰς τοὺς κόσμους τῆς φαντασίας των, ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν θέλουν ὠφελθῆ τελείως, κτίζοντες εἰς τὸν ἀέρα κόσμους διὰ νὰ κατοικήσωσιν. Ἡμῖν ἔστι πολίτευμα ἐν οὐρανῷ μετὰ τὴν ἀπ' ἐντεῦθεν ἀποβίωσίν μας! (3) μᾶς ἐκδέχονται αἰώνια ἀγαθὰ, ἐὰν πράξωμεν τὰ καλὰ! ἐὰν δὲ τὰ κακὰ, τότε κόλασις αἰώνιος, καὶ ὑσέρησις τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ! (4) διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ πιστεύωμεν τὰς τοιαύτας ὄνειροπολήσεις ἀπεγνωσμένων ἀνθρώπων, ὡς νοῦν ἔχοντες ὑγιᾶ, καὶ οὐχὶ διεσθαρμένον, καὶ μάλισα ἐνῶ ἔχομεν ἀποστολικὴν παραγγελίαν, νὰ κρατῶμεν τὰς παραδόσεις, τὰς ὁποίας παρελάβομεν, ἐμμένοντες πάντοτε σθεροὶ εἰς αὐτάς. „Ἀδελφοὶ στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν“ πρὸς Θεσσαλ. β'. Παύλ. Κεφ. β'. 13.) καὶ διατί; —διότι εἶναι κίνδυνος τῆς ἀπωλείας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μήπως κυριευθέντες ἀπὸ πλάνην ἀτόπων, ἐκπέσωμεν ἀπὸ τὸν σθερεὸν τῆς πίστεως σπριγμόν! „ὕμεις „οὖν ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθαι, ἵνα μὴ τῆ „τῶν ἀθέσμων πλάνη συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰ- „δίου σπριγμοῦ“ (5) διὸ φυλάττοντες τὰς ἀποστολικὰς

(3) • Ἡμῶν δὲ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξοῦ καὶ ἀπεκδεχόμεθα • Σωτῆρα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν • πρὸς Φιλιππ. Κεφ. γ'. 20.) ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκῆνους καταλυθῆ, οἰκοδομηθῆ ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς • πρὸς Κορινθ. β'. Παύλ. Κεφ. β'. 1.) (4) • Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς • οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως • Ἰωάνν. Κεφ. β'. 29.)

(5) • Καθ. β'. Πέτρον. Κεφ. γ'. • αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ • αὐτόθι. 17. 18.)

παραγγελίας, ἐκπληροῦμεν τὰ χριστιανικὰ ἡμῶν χρέη, ὡς πιστοὶ ὑπήκοοι, καὶ ἀγαθοὶ δούλοι τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ! ἀθετοῦντες τὰς ἀθέσμους διδασκαλίας, τῶν, ὅσοι ζητοῦσι κόσμους, περιπλανώμενοι μὲ τὴν φαντασίαν των ἐπάνω εἰς τοὺς Πλανήτας τοῦ οὐρανοῦ, διὰ νὰ διδάξωσι τὴν νέαν ἀλήθειαν τοῦ θεοσεβισμού εἰς τοὺς ἐκεῖσε ἀνυπάρχτους ἀνθρώπους, ἀφ' οὗ δὲν ἐχώρησαν διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν των εἰς τοῦτον τὸν εὐρύχωρον κόσμον! Ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται διδασκαλῖαι τῶν τοιούτων, ὑπὸ τὸ ἐνδοξον τῆς φιλοσοφίας ὄνομα, ὑποκρύπτουσιν ἀνόσιον διαστροφήν τῶν νοημάτων τῶν θείων Γραφῶν καὶ ἐπομένως μεγάλην διαφθορὰν εἰς τὰ τῆς ἱεράς ἡμῶν πίστεως δόγματα! διὰ τοῦτο, ἃς ἀπορρίπτονται ἀφ' ἡμῶν, ὡς ἀποτρόπαια βδελύγματα εἰς τὸν βόρβορον τῆς μεγαλητέρας ἀτιμίας, μετὰ τοῦ διδάσκοντος, καὶ ἐφαρμόζοντος τὴν ἀνυπαρκτον αὐτῶν ἀλήθειαν, ἐπάνω εἰς τὴν βεβαιότητα τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, εἰς ἀνατροπὴν καὶ ἀναίρεσιν αὐτῆς!

Ὁρθοπρονοῦντες λοιπὸν, καὶ σεβόμενοι τὴν ὄντως οὐράνιον, καὶ θεοδίδακτον ἀλήθειαν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, ἀκούσωμεν προσέτι καὶ τὰς τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος παραινέσεις. „Μὴ μέταιρε ὄρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου“ παροιμ. Σολομ.) φυλάττοντες ἀμετατρέπτως, ὅσα ἐκεῖνοι ἐδιώρισαν θεοπνεύτως νὰ φυλάττωμεν ἐν πάσῃ δικαιοσύνη τε καὶ ἀληθείᾳ, εἰς ψυχικὴν ἡμῶν ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν, καὶ αἰώνιον εὐδαιμονίαν, τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν ἀδιδάκτως, ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἀπειρον εὐσπλαγγνίαν τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ!

Κεφ. Γ.

Ὅτι ἡ παλαιὰ Γραφή εἶναι ἀπλῶς νομοθετικὸν βιβλίον τοῦ Μωϋσέως γεγραμμένον κατὰ τὰ ἴθη τοῦ τότε Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, καὶ τὰ ἱστορούμενα εἰς αὐτὴν θαύματα τοῦ Θεοῦ εἶναι φυσικὰ φαινόμενα.

Τὸ τῆς Γενέσεως βιβλίον μαρτυρεῖται ὑπὸ πολλῶν, ὅτι ἐγράφη παρὰ τοῦ Μωϋσέως, ἀνδρὸς, ὃς τις ἠξιώθη νὰ ἰδῆ τὸν Θεόν, διὰ τὴν μεγάλην του ἀρετὴν, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς ἄνθρωπον ἐνάρετον· καὶ νὰ ὁμιλήσῃ μετ' αὐτοῦ ἐν εἴδει, καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων! αὐτὸ τοῦτο τὸ βιβλίον παρατηρούμενον εἰς τὴν φύσιν του, φαίνεται τῶντι, ὅτι εἶναι ὅλως διόλου Θεοδίδακτον, μὲ ὑπερφυσικὰς ἀρχὰς τετελειωμένον περισσότερον, παρὰ μὲ φυσικὰς. Ὁ δὲ συντάκτης αὐτοῦ, προφήτης θεόπνευστος, πεφωτισμένος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος! Αὐτὸς ἀποκατασταθεὶς ἀρχηγὸς τοῦ ἔθνους του κατὰ θεῖαν βούλησιν, καὶ θέλων νὰ διοικήσῃ καλῶς τὸν ἐμπιστευθέντα παρὰ Θεοῦ εἰς αὐτὸν ὁμογενῆ του λαὸν τῶν Ἰουδαίων θεοφιλῶς καὶ θαρέσως, μετεχειρίσθη κατὰ τὴν προσαγὴν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ βιβλίου του δύο τρόπους γραφῆς· τὸν μὲν Ἱστορικὸν, τὸν δ' ἄλλον νομοθετικόν. Καὶ τοῦ μὲν ἱστορικοῦ τὸ ἐν μέρος ἐξισορεῖ

Μωϋσῆς ὁ Θεόπτης ἐγεννήθη εἰς τὴν Αἴγυπτον πρὸ Χριστοῦ περίπου τὸ 1500, ἀπὸ μίαν γυναῖκα Ἰσραηλίτιν, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Λευί, ὀνο-

τὴν κοσμογέννησιν· τὸ δ' ἄλλο τὴν γενεαλογίαν. Αὐτὰ δὲ τὸ ὁποῖον ἐξισορεῖ τὴν γενεαλογίαν, τὸ μὲν ἐν μέρος αὐτοῦ διαλαμβάνει περὶ παιδείας καὶ κολάσεως τῶν ἐνόχων εἰς ποινὴν· τὸ δὲ περὶ τιμῆς καὶ ἀμοιβῆς τῶν δικαίων! Τοῦ δὲ Νομοθετικοῦ πάλιν τὸ πρῶτον μέρος εἶναι παραινετικόν, συμβουλευόν τὸ χρέος ἐκάστου πολιτευομένου. τὸ δὲ δεύτερον ἀπαγορευτικόν, ἐμποδίζον κάθε κακὴν πράξιν. Προέθεσε λοιπὸν τὸ ἱστορικὸν τοῦ νομοθετικοῦ πολλὰ φρονίμως· καθότι διὰ τοῦ ἱστορικοῦ ἐπαγγελλόμενος ἱστορίαν καὶ διήγησιν, διηγεῖται τὸν τρόπον τῆς κοσμογενέσεως παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνι τρόπῳ τὸν κόσμον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὸ πρῶτον ἐδημιούργησε, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ σέβας, καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐκ μέρους τῶν ἀναγινωσκόντων τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἔργα τοῦ παντοδυναμοῦ Θεοῦ! Μετὰ δὲ τοῦτο ἐπέφερε τὸ νομοθετικόν, τὸ περὶ νόμων, καὶ τῆς τούτων διατηρήσεως διακελευόμενον, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐδίδαξε περὶ τοῦ νομοθέτου Θεοῦ εἰς τὸ περὶ δημιουργίας τοῦ παντός· διὰ νὰ δείξῃ παράδειγμα κατάλληλον εἰς ὄντινα θέλει νὰ συντάξῃ, καὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν νομοθεσίαν, ὅτι πρέπει νὰ δεικνύῃ πρῶτον τὸν ἑαυτὸν του, καὶ τὴν ζωὴν του σύμφωνον μὲ τοὺς νόμους, ἔπειτα τὰ ἔργα μὲ τοὺς λόγους, καὶ τοὺς λόγους ὁμοίους μὲ τὰ ἔργα. Νομίσας

μαζομένην Ἰωχαβὲτ· ὁ πατήρ του ὠνομάζετο Ἄβραᾶμ· ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμὸν Νεῖλον, βαλθεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς του εἰς μικρὸν Κιβώτιον, ἀπὸ φλούδας παπύρου κατασκευασμένον, δεὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν διαταγὴν τοῦ βασιλέως Φαραώ· εἶπεν αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραώ, λουομένη εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ τὸν υἱοθέτησεν, ὀνομάσασα αὐτὸν Μωϋσῆν. » λέγουσα, ὅτι ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτὸν ἀνελόμην. « Ἐξοδ. Κεφ. β'.

δὲ ἔργον τυραννικὸν τὸ νὰ προθέσῃ εἰς τὴν βίβλον του τὸ νομοθετικὸν πρῶτον, ὡς μὴ ἔχον καμμίαν πειθῶ, προέθεσε τὸ ἱστορικὸν, ὡς συμβουλευτικὸν τῆς διατηρήσεως καὶ φυλακῆς τῶν νόμων· διὰ τοῦ ὁποίου συμβουλευόμενοι οἱ μέλλοντες νὰ φυλάξωσι τὸν νόμον, ὁδηγοῦνται εὐκόλως μετέπειτα εἰς τὸ χρέος των, ἀφ' οὗ παραλάβωσι τοὺς νόμους. φαίνεται λοιπὸν καὶ κατὰ τοῦτο πολὺ ἀξιώπαινος μεταξὺ τῶν λοιπῶν νομοθετῶν. καθότι, ἐκεῖνοι μὲν πρὶν νὰ κτίσωσι τὴν πόλιν, καὶ ἴδωσι τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως, διορίζουσι τοὺς νόμους εἰς αὐτήν. οὗτος δὲ ὡς θεόπνευστος νομοθέτης, πρῶτον μὲν ἐφρόντισε νὰ παρασῆσῃ διὰ τῆς διηγήσεως τὴν δημιουργίαν τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως τοῦ κόσμου, καὶ πῶς ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν δημιουργὸν τοῦ παντός, ἔπειτα παρεισάγει εἰς αὐτήν τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους διετάγη παρὰ τοῦ δημιουργοῦ νὰ γράψῃ εἰς λιθίνας πλάκας, διὰ νὰ διδάξῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ἔθνος του, ὡς ἀναγκαιοτάτους, καὶ πανωφελίμους εἰς τὸ πολίτευμα τῆς παρούσης ζωῆς!

Δὲν μένει λοιπὸν οὐδεμία ἀμφιβολία, εἰς ὅσους περιέργως περιέρχονται τὰ βιβλία τῆς Θείας Γραφῆς, ἂν ἔχωσι νοῦν ἀπαθῆ, ὅτι δὲν θέλουσι θαυμάσειν, κρίνοντες τὸ ὕψος τῶν νοημάτων τῶν ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχομένων, καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι ἀποφαίνουσι τὴν ἱερότητα τούτων τῶν βιβλίων! ἐπειδὴ, ἂν καὶ διηγῶνται ὑπερφυσικὰ πράγματα, ἀδύνατα εἰς τὸ νὰ τὰ ἐννοήσῃ ὁ ὕλικός νοῦς τῶν ἀνθρώπων, μ' ὅλα ταῦτα καὶ ἡ ἀπλή τούτων ἀνάγνωσις, παρακινεῖ τὸν ἀναγινώσκοντα εἰς ἐξάίσιον θαυμασμόν, καὶ ἔφρουσιν τῆς ἀναγνώσεως! Τοῦτο δὲ, τί ἄλλο εἶναι, παρὰ μία χάρις τοῦ Θεοῦ, ἣτις ἐπισκιάζει ταῦτα, καὶ διανοίγει τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ὡς παρατηροῦντες τὴν ὑπεροχὴν τῶν νοημά-

των, πὲρ τὰ ὁποῖα καλλωπίζονται ὅλαι αἱ εἰς αὐτὰ εὐρισκόμεναι λέξεις, καὶ συγκρίνοντες αὐτὰ μετὰ τῶν λοιπῶν συγγραφέων βιβλία, παρακινουῦνται οἰκιοθελῶς νὰ προσφέρωσιν ἰδιάζουσαν τιμὴν καὶ σέβας εἰς αὐτὰ, ὁποῖον δὲν προσφέρουσιν εἰς κανένα ἄλλον ἱστορικὸν τοιοῦτον βιβλίον.

Διηγούμενος γὰρ μετὰ τὴν κοσμογένεσιν, ὅσα συνέβησαν περιστατικῶς εἰς τὴν ἐξοδον, καὶ σαφηνίζων εὐκρινῶς μ' ὅλην τὴν ἀναντίρρητον ἀλήθειαν, τὰ μεταξὺ διατρέξαντα συμβεβηκότα, καὶ ἐξ ὧν ἔλαβον τὴν ἀρχὴν των, ἀκολουθεῖ νὰ διηγῆται, ὅσα εἶδεν ἰδίως ὀφθαλμοῖς, καὶ ἤκουσε, πράγματα τῶν ἀνώτερων τῆς τῶν ἀνθρώπων ἐννοίας! καὶ ὅσα διὰ τῆς θείας δυνάμεως ἐπραξεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Φαραῶ, εἰς καταισχύνην τῆς δυσσεβείας, καὶ ἀπειθείας ἐκείνου, καὶ δόξαν τοῦ ἀληθινοῦ καὶ παντοδυναμοῦ Θεοῦ! Ὅσα δὲ προηγουμένως τούτων εἶδε, καὶ ἤκουσε βόσκων τὰ πρόβατα τοῦ πενθεροῦ του Ἰαθὼρ ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος Χωρήβ· ὅσα ἤκουσεν ἐκ τῆς ἐξερχομένης φωνῆς ἀπὸ τὸ μέσον τῆς καιομένης, καὶ μὴ καταπλεγμένης βάρου· ὅλα ταῦτα εἶναι δείγματα τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος. “ὡς ἡ δὲ εἶδε Κύριος, λέγει ἡ Θεία Γραφή) ὅτι προσάγει ἡ εἶδεν, ἐκάλεσεν αὐτὸν Κύριος, ἐκ τῆς βάρου λέγων. ἡ Μωϋσῆ! μὴ ἐγγίσῃς ὧδε· λύσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, ἐνῶ σὺ ἔστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν.—Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός. ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεός τοῦ πατρὸς σου, Θεός Ἀβραάμ, καὶ Θεός Ἰσαάκ, καὶ Θεός Ἰακώβ.” Καὶ ὅτι ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους, ἡύλαβεῖτο διὰ νὰ ὑψώσῃ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς θείας φωνῆς τοὺς ὀφθαλμούς του. ἡ Ἀπέσρεψε δὲ Μωϋσῆς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἡύλαβεῖτο γὰρ κατεμβλέψαι ἐνώπιον

„ τοῦ Θεοῦ “ (1) διηγούμενος ὅλα ταῦτα, καὶ ὅσα ἄλλα ἠκολούθησαν εἰς τὴν διάβασιν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης· εἰς τὴν νομοδοσίαν τοῦ Θεοῦ νόμου εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, καὶ μετὰ ταῦτα, ὅσα ἄπειρα θαύματα ἐτέλεσε δι' αὐτοῦ· πιστεύεται, ὅτι ὑπῆρξε θεόπνευστος, καὶ θεόπεμπτος ὀδηγός, καὶ βοηθός τοῦ ἔθνους του! καὶ πρὸς τούτους, ὅσα παρ' αὐτοῦ ἐγράφησαν, ὅτι εἶναι ἀληθῆστα θαύματα τοῦ παντοδυναμοῦ Θεοῦ· τὰ ὅποια ἐκτελοῦνται διὰ μέσου ἐναρέτων καὶ ἀγίων, εἰς δόξαν τοῦ παναγίου αὐτοῦ ὀνόματος, καὶ εὐκλειαν ἀσύγκριτον, καὶ τιμὴν τῆς ἀρετῆς, καὶ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν!

Τὰ τοιαῦτα, ἂν καὶ θαυμάζονται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, καὶ ἐθαυμάσθησαν καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐθνικοὺς μὲ σεβας ὄχι ὀλίγον· (α) καὶ ὡς ὄντως ἀληθῆ, καὶ ἀξιότιμα ἐτέθησαν καὶ εἰς τὰς βιβλιοθήκας των, διὰ τὴν ἀναγινώσκωνται ἀπὸ τοὺς περιέργους καὶ φιλομαθεῖς· αὐτὰ ἤδη ἀφρόνως καὶ τολμηρῶς ἀναιροῦνται, ὡς μὴ περιέχοντα ἔργα ἐξαισία τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ζυτικὰ φαινόμενα, μὴ ὑποτασσόμενα εἰς τὴν βούλησιν καὶ θέ-

(1) Ἐξοδ. Κεφ. γ'. • Ἐφίξε δὲ Μωυσῆς τὸ θέγμα, φρικωδέστερα δὲ ἡ ἀκοή, καὶ ἐντάραχος ἦν ἡ ἡδονή, διὰ τοῦτο εὐλαβήθης ἀπεστράφη τὸ πρόσωπον. Εὐσέβιος

• Ἡμεῖς δὲ οἱ πιστεύσαντες οὐκ εὐλαβούμεθα καταβλεψαί ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ὡς ὁ μακάριος ἔφη Παῦλος, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτρίζομεθα. • β. Κορινθ. Κεφ. γ'. 18. Κύριλλ. Ἀλεξανδρ.

(α) Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου ἐθνικοὶ ὄντες, μεγάλως ἐσεβάσθησαν τὰ τῆς Θείας Γραφῆς βιβλία, ὡς Θεῖα, καὶ ἅγια, καὶ ἀληθῆ, εἰς ὅσα διηγοῦνται. Μετεφράσθησαν δὲ ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ παρὰ τῶν ἑβδομήκοντα πρὸ Χριστοῦ 230. δι' ἐπιταγῆς τοῦ αὐτοῦ Πτολεμαίου τοῦ φιλαδέλφου.

λησιν τοῦ κρατοῦντος τὴν φύσιν, καὶ διευθύνοντος τοὺς ὄρους τῆς φύσεως, ὅπως θέλει καὶ βούλεται· τοιοῦτω τρόπῳ παρεξηγοῦνται ἀπὸ τὴν δυσπιστίαν τοῦ Θεοσεβισμοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ ὑλικός, καὶ παχυλὸς νοῦς, μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ αὐτὰ, καταφεύγει εἰς τερατολογίας ἀδυνατόους, διὰ τὴν κατασρέψη τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποῖαν ἀπεστράφη ὡς διεστραμμένος, καὶ ἐβδελύχθη ὡς βδελυρὸς παρὰ τῷ Θεῷ! ἐπειδὴ τὸ νὰ ἐννοήσῃ τὰ τοιαῦτα ὁ τοιοῦτος, ἀνάγκη ἦτο νὰ μὴ παραδεχθῆ τὰς ἀντιθέους δόξας τῶν δυσσεβῶν καὶ ἀθέων τῆς γῆς, αἱ ὅποια ἀντὶ τὴν νὰ τὸν φωτίσωσι, τὸν ἐσκότισαν ὅλως διόλου, καὶ τὸν ἀπεκατέστησαν ἀθλιώτερον ὄλων τῶν ἐθνικῶν καὶ ἀπίστων τῆς οἰκουμένης! Τοιοῦτος ἀπεκατέστη, ἀρνηθεὶς τὴν ὄντως ἀλήθειαν, ἥτις ἔμελλε νὰ ὀδηγῆ αὐτὸν, φωτίζουσα καὶ συνετίζουσα τὸν νοῦν του εἰς τὸ νὰ φρονῆ ὀρθῶς περὶ Θεοῦ, καὶ τῆς θείας αὐτοῦ παντοδυναμίας, ὅτι ἰσχύει νὰ κάμῃ ἔργα θαυμάσια ὑπὲρ τὴν φύσιν!

Ἐπειδὴ τότε δύναται ὁ νοῦς νὰ ἐννοήσῃ, ὅσα εἶναι εἰς αὐτὸν ἀδύνατα, ὅταν καταφεύγῃ μὲ ζῆλον πολὺν εὐσεβείας πρὸς τὸν δυνάμενον φωτίσαι καὶ σηρίξαι αὐτὸν, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, συνεργοῦντος τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας! τότε φιλοσοφῶν, θέλει φιλοσοφῆ ὀρθῶς! τότε θέλει εὐρίσκειν μέγα τὸ ἐκ τῆς φιλοσοφίας κέρδος, ἀκίβδηλον καὶ ἀνόθευτον, ἀπὸ κενᾶς ἐφευρέσεις μωροφιλοσόφων, ἐναντιουμένων μὲ ἐωσφορικὴν ἀλαζονείαν, εἰς τὴν κατὰ Θεὸν ἀληθῆ φιλοσοφίαν! Τοῦτο ἐντελῶς διδάσκει πρὸς πάντας ὁ σοφὸς καὶ ἱερός Μάξιμος, ὃς τις λέγει· „ οἱ ἀσπίλως τὴν κατὰ Θεὸν μετερχόμενοι φιλοσοφίαν μέγιστα ἐκ τῆς κατὰ ταύτην ἐπιστήμης κέρδος εὐρίσκουσι “ (2)

(2) Περὶ Θεολογίας. Κεφ. Σ'. Ἐκατον. Α'. πς.

Ὅταν ὁμως σκέπτεται ἀλόγως, καὶ φρονῆ ἀφρό-
 γως, φερόμενος εἰς παντελῆ ἀπώλειαν, ἀπὸ διδαχῆς
 καὶ διδασκαλίας ἑτεροδόξους μεματαιωμένων ἀνθρώπων,
 τῶν ὁποίων ἢ κενόδοξος φιλοσοφία ἀποδεικνύει τὰ δυνα-
 τὰ ὡς ἀδύνατα, καὶ τὰ ὑπὲρ φύσιν, ὡς φυσικῶς γινόμενα
 κατὰ τοὺς τῆς φύσεως ὅρους· τότε προσκρούει εἰς τὴν
 ἀλήθειαν, ὀνομάζων τὸ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος
 φῶς! (3) ἔναντι τοιοῦτον παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς
 φιλοσοφικὰς ἐπικρίσεις τοῦ Θεοσεβισμού· ὅς τις ζητῶν
 νὰ ἀνάξῃ ὅλας τὰς ἀποδεδειγμένας ἀληθείας ἀπὸ πολλοὺς
 ἐμπειροτέρους ἀπ' αὐτὸν κριτικούς, ἐπάνω εἰς τὰς ψευ-
 δοαληθείας του, ἀπατᾶται φανερά, ἐλεγχόμενος ἀπὸ τὴν
 ἰδίαν αὐτοῦ σύνδουλον φύσιν, τὴν ὁποίαν ζητεῖ νὰ ἔχῃ
 ὑποτεταγμένην εἰς τὰς ἀδυναμίας τῆς φαντασίας του,
 καὶ ὄχι ἐλευθέραν, ὑποτασσομένην μόνον εἰς τὰ νεύμα-
 τα τοῦ κοινοῦ δημιουργοῦ, ὅς τις διευθύνει αὐτὴν ἀκα-
 ταπαύτως κατὰ τὴν παντοκρατορικὴν αὐτοῦ δύναμιν,
 ὅπως θέλει καὶ βούλεται.

Ἄν ὁ Θεὸς προσάξῃ τὴν φύσιν νὰ παρρησιάξῃ εἰς τοὺς
 ὀφθαλμούς μας πράγματα, τὰ ὁποῖα, ἐπειδὴ καὶ ἄλλοτε
 ποτέ δὲν τὰ εἶδομεν, προξενούσι θάμβος, καὶ ἐκπληξιν
 εἰς ἡμᾶς, μὲ τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον γίνονται· εἶναι
 πρέπον νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι αὐτὰ δὲν εἶναι, καθὼς φαί-
 νονται, διότι ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς ὅρους τῆς φύσεως;
 Καὶ τίς εἶναι ὁ δημιουργὸς καὶ κύριος αὐτῆς τῆς φύσε-
 ως; καὶ τίς ἐδιώρισεν εἰς αὐτὴν αὐτοὺς τοὺς ὅρους, τοὺς

(3) • Καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦ-
 »σαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσι πάντες. μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ·
 » ἀλλ' εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ. β. πρὸς Θεσσαλ. Κεφ. β.

ὁποίους φυλάττει; δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός; καὶ ποῖος
 δύναται νὰ ἀρνηθῇ μίαν τοιαύτην ἀλήθειαν; οὐδεὶς
 εἴβαια!—ὁ Θεὸς λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος, ὅς τις διορίζει
 αὐτὴν νὰ πράξῃ ὅ,τι ἄλλοτε δὲν ἔκαμε, παραβαίνουσα
 καὶ αὐτοὺς τοὺς ὅρους τῆς, τοὺς ὁποίους δὲν ἔχει ἀφ'
 ἑαυτοῦτης, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν δημιουργὸν αὐτῆς Θεὸν· δὲν
 δύναται ὁ δημιουργήσας αὐτὴν νὰ τὴν μεταβάλλῃ, ὅπως
 θέλει, καὶ καθὼς ἤθελε ἀποφασίσῃ περὶ τῆς καταστά-
 σεώς τῆς; ὁδοὺς εἰς αὐτὴν αὐτὸ τὸ ὀρώμενον σχῆμα, νὰ
 δώσῃ εἰς αὐτὴν ἄλλο, παρὰ τὸ φαινόμενον, καὶ νὰ τὴν
 ἀποδείξῃ διάφορον, παρ' ὅ,τι φαίνεται; Τί ἀδυνατεῖ εἰς
 τὸν παντοδύναμον; ποῖον σιγχεῖον τοῦ κόσμου τούτου
 μένει ἀνυπότακτον εἰς τὰς προσαγὰς τοῦ Θεοῦ, ὅταν
 προσάξῃται νὰ ἐκτελέσῃ τὸ χρέος, τὸ ὁποῖον διορίζε-
 ται; „ Πρὸσαγμα ἔθετο, καὶ οὐ παρελεύσεται, λέγει ὁ
 προφητὰναξ Δαβὶδ “ ψαλ. ρμ. ἡ. 113) Ποῖον ὄρατόν, ἢ
 ἀόρατον κτίσμα ἐπιμένει νὰ μὴ ὑποταχθῇ εἰς τὰ θεῖα
 προσάγματα, προσαζόμενον νὰ ἐκτελέσῃ, τὸ ὁποῖον διο-
 ρίζεται, ἂν καὶ φαίνεται ἀδύνατον εἰς ἡμᾶς; τότε ἡ
 φύσις ἀδυνατεῖ, ὅταν δὲν ἐνδυναμοῦται ἀπὸ τὴν προ-
 σαγῆν τοῦ Θεοῦ· τότε φαίνεται τῶντι ἀδύνατος, καὶ
 ὀροθετημένη εἰς τὰ ἀνίσχυρα ὅρια τῆς φιλοσοφίας τοῦ
 τοιούτου φιλοσόφου, καὶ τῶν ὁμοίων του, οἵτινες θέλουσι
 τὰ πάντα νὰ γίνωνται κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, καὶ
 καθὼς αὐτοὶ φαντάζονται, καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν θέλησιν,
 καὶ προσαγῆν τοῦ Θεοῦ! διὰ τοῦτο ἐμμένουσι πάντοτε
 εἰς τὰς ἀδυναμίας αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν οἰκείων ἀδυναμιῶν,
 κρίνουσι τὰ μὴ ἀνήκοντα εἰς αὐτοὺς ὡς ἀδύνατα, ἀδύ-
 νατοι ὄντες, εἰς τὸ νὰ ἐννοήσωσι τὰ ὑψηλὰ τῆς ἀληθοῦς
 φιλοσοφίας διδάγματα! τὰ ὁποῖα ὡς ἀνάξιοι διὰ τὴν
 ἀπιστίαν αὐτῶν, δὲν παραδέχονται, ἀλλ' εὐρίσκονται πάν-

τοτε δισάζοντες, εἰς ὅσα ἐλέπουν, καὶ κωφεύοντες εἰς ὅσα ἀκούουσιν ἐξοικείας αὐτῶν προαιρέσεως.

Ἀναγινώσκοντες τὴν θείαν Γραφὴν μαυθάνομεν, ὅτι ὁ Θεὸς τὸ πάλαι ἐτέλεσε τεράσια πράγματα, ἐναντίον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὅρους τῆς φύσεως! Τοῦτο, ἂν φυσικῶς φαίνεται ἀδύνατον, ὑπερφυσικῶς ὅμως εἶναι δυνατόν διότι ἐνεργεῖται ἀπὸ μίαν ὑπερφυσικὴν δύναμιν, ἣτις εἶναι τοῦ Θεοῦ. „ Ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν, ὁ Ἰορδάνης „ ἐσράφη εἰς τὰ ὀπίσω“ λέγει ὁ ψαλμωδός. (4) Τὸ νὰ φύγη ἡ θάλασσα, καὶ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ τὸ ρεῦμα ἐνὸς ποταμοῦ, τοῦτο εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον: ἐναντίον εἰς τὴν φύσιν τοῦ ρεύματος: ἀλλ' ἀποκαθίσταται δυνατόν εἰς τὴν προσαγὴν ἐνὸς παντοδυνάμου Θεοῦ, εἰς τὴν διάβασιν τοῦ λαοῦτου· καὶ ὅταν ἐλέπωμεν αὐτὸ γινόμενον, πρέπει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι γίνεται κατὰ θείαν βούλησιν, καὶ προσαγὴν! Πληροφορούμεθα, ὅτι ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα ἐσχίσθη εἰς δύο, καὶ διέβη ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ἀβρόχοις ποσίν, ἔπειτα, ἀφ' οὗ ἠνώθη πάλιν, κατεπόντισε βυθίσας ὅλον τὸ στράτευμα μ' ὅλας τὰς πολεμικὰς παρασκευὰς τοῦ ἀπειθοῦς καὶ σκληροτραχήλου βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Φαραῶ, καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον. (5) τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ γείνη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· γίνεται ὅμως δυνατόν, ὅταν εἶναι πρόσαγμα τοῦ Θεοῦ· διότι εἰς τὸν Θεὸν δὲν

(4) Ψαλμ. ριγ. 113. « Καὶ ἐπέτιμνε τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, καὶ ἐξηράνθη· καὶ ὠδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ ὡς ἐν ἐρήμῳ » Ψαλμ. ρέ. 105.) ὁ Ἰορδάνης ὑπερφυστέρως τινὸς μετέλιπε τὰς ὄψεις, ὅτε ἐν τῷ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν βαπτίσματι ἐπιστραφεῖς εἰς τούπισω, τοῖς ἀνοήτοις καὶ ἀναισθητοῖς Ἰουδαίοις, θεογνωσίας ἐπίδειξιν ἐποίησατο· Ἀλέξανδρος. εἰς τὰ Ἰουδαϊκά. Σελ. ριά.

(5) Ἀξιοσημειωτόντι διηγείται Ἰωάννης ὁ Ζωναρᾶς, ἀριθμῶν τὸ πλῆθος

εἶναι τίποτε ἀδύνατον· καθότι αὐτὸς εἶναι ὁ διοικῶν τὰ πάντα καὶ κυβερνῶν κατὰ τὴν θείαν αὐτοῦ βούλησιν! Καὶ ἂν ἡμεῖς πιστεύωμεν αὐτὸν παντοδύναμον, δὲν πρέπει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι καὶ τὰ ἀδύνατα εἶναι δυνατὰ εἰς τὸ πρόσαγμα, καὶ ὅτι τῶντι ὑπάρχουσιν ἀληθῆ, ὅσα τοιαῦτα ὑπερφυσικὰ κατορθώματα ἀναγινώσκομεν εἰς τὰς θείας Γραφάς, προξενοῦντα θαυμασμὸν διὰ τὸ παράδοξον αὐτῶν ἀκουσμα;

Ἄλλ' ὁ θεοσεβισμὸς ἀρνούμενος τὰ ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ ἀναγινωσκόμενα θαυμασὰ ἔργα τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, ἀρνεῖται τὸν Θεὸν, σοχαζόμενος αὐτὸν ἀδύνατον εἰς τὸ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἂν θέλῃ· ὁμολογεῖ ἀδύνατον τὸν δημιουργὸν τῆς κτίσεως, εἰς ὅσα βούλεται νὰ κάμῃ τὴν δὲ φύσιν ἐνεργοῦσαν, καὶ πράττουσαν, ὅσα δὲν δύναται ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ· διὰ τοῦτο τὰ ὑπὲρ φύσιν γινόμενα θαύματα, φυσικὰ φαινόμενα τὰ ὀνομάζει. πλὴν τὰ φυσικὰ ταῦτα φαινόμενα διὰ μέσου τίνος δυνάμεως ἐνεργοῦνται; τοῦτο τὸ ἀποσιωπᾷ· ἂν ὅμως τὸν ἐρωτήσῃ τις, τὰ φυσικὰ ταῦτα φαινόμενα πῶς γίνονται; δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι δὲν γίνονται μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ὁ δημιουργὸς τῆς φύσεως, ἀφ' οὗ εἰς τὴν θρησκευτικὴν ὁμολογίαν του, ὁριστὶ ὁμολογεῖ αὐτὸν ποιητὴν τοῦ παντός; καὶ ἂν τοῦτο δὲν

τῶν πνιγέντων μετὰ τοῦ Φαραῶ, ὅτι ἦσαν διακόσιαι χιλ. πεζοί, καὶ ἑκατὸν πενήκοντα ἵπποις· ἑξακόσιαι ἄλλαξι ἔχουσαι ἀπὸ εἰκοσιδύο ἀνδρῶν· οἱ πάντες 263, 200. Ἀιγύπτιοι δὲν μεταμέλοντο καὶ λαβόντες ὄπλα ἐδίωκον· ἑξακόσιαι δ' ἦν αὐτοῖς ἄρματα, ἀπὸ εἰκοσιδύο ἑκάστου ἔχοντος ἄνδρας· ἵπποις τε ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδες καὶ διακόσιαι χιλιάδες πεζῶν.

τὸ ἀρνῆται, ἄτοπος βέβαια καὶ παράφρων τῶντι εἶναι, τὰ μὲν φυσικὰ νὰ ὀνομάζῃ ἔργα τῆς θείας δυνάμεως, τὰ δὲ ὑπερφυσικὰ νὰ μὴ παραδέχεται ὡς ὑπὲρ φύσιν γινόμενα ἐξ αὐτῆς τῆς παντοδυναμίου ἀρχῆς, ἀλλὰ φυσικὰ· ἐνῶ ὁ δυνάμενος εἰς τὰ φυσικὰ, δύναται παντοδυναμῶς νὰ διατάξῃ καὶ τὴν τῶν ὑπερφυσικῶν ὑπαρξίντε καὶ ἐνέργειαν· καὶ οὐ μόνον νὰ ἀναστρέφονται τὰ ὕδατα καὶ διαιρῶνται, ἀλλὰ καὶ ἅλη αὐτῆ ἢ κτίσις νὰ μεταβληθῇ εἰς ἕτερον σχῆμα εἰς μίαν ἀκαριαίαν σιγμῆν! διὰ τοῦτο λοιπὸν ὄχι μόνον, ὅσα ἀναγινώσκωμεν εἶναι ἀληθῶς ἔργα τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, καὶ δυνατὰ εἰς τὸν παντοδύναμον Θεόν· ἀλλὰ καὶ ὅσα δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, διὰ τὴν τοῦ νοῦς ἡμῶν ἀδυναμίαν!

Εἰς τοιαύτας λοιπὸν περιττολόγους ἀντιφάσεις, καταντῶσιν οἱ πεφουσιωμένοι νόες τῶν δυσσεβῶν καὶ ἀπίστων! ἄπιστοι εἰς τὰς ἀναντιρρήτους ἀληθείας· ἀμφίβολοι καὶ εἰς ὅσα δοξάζουσι, διςάζοντες καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, ἂν ὑπάρχῃ πραγματικῶς τῶντι, ἢ κατὰ φαντασίαν μόνον. Καί, ἂν εἰς τὴν ἰδικὴν τῶν ζωὴν τυχὸν νὰ ἀμφιβάλωσι, πῶς ἤθελον πιστεύσειν, ὅτι ὑπῆρξαν ποτὲ πράγματα τεράσια, τὰ ὅποια ἐξέστησαν τοὺς ὀρώντας, διὰ τὴν παράδοξον αὐτῶν θεῶν; πῶς ὁ πεπωρομένος τῆ καρδία ἀσεβῆς θεοσεβισμὸς, θέλει πεισθῆν εἰς τὰς μαρτυρίας τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν, διηγουμένων, ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς χάριν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ ἐπισύρῃ τὸ σέβας του πρὸς ἑαυτὸν· τὴν χρεωσθεμένην εὐγνωμοσύνην του, εἰς ὅσα καλὰ ἀκαταπαύτως ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὴν ἀπειρον αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν! τὴν ὀφειλομένην ὑποταγὴν αὐτοῦ καὶ πίσιν πρὸς αὐτὸν, πορευομένου ἀμώμως, καὶ ἐργαζομένου πᾶσαν δικαιοσύνην! τὴν ἀποστροφὴν αὐτοῦ ἐναντίον τῆς δυσσεβείας, ἐναντίον κάθε κακίας καὶ ἀ-

μαρτίας, εἰς τὴν ἐποίαν ὑποπίπτει εὐκόλως; πῶς θέλει πιστεύσειν, ἀφ' οὗ δὲν τιμᾷ ἀληθῶς τοὺς ἐναρέτους, ὡς ἀληθεῖς, καὶ οὐχὶ ψεύσας, εἰς ὅσα διηγοῦνται, ὅτι ἰδίους ὀφθαλμοῖς εἶδον· καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ τὰ ἐδιηγήθησαν ἐπομένως εἰς τοὺς μεταγενεστέρους αὐτῶν, κηρύττοντες καὶ διηγούμενοι παρρησίᾳ τὴν ἀλήθειαν τῶν ὄσων ἐκεῖνοι ἔγραψαν εἰς βιβλία, τὰ ὅποια διέμειναν καὶ εἰς ἡμᾶς ἀβλαβῆ, ὡς ἐγράφησαν, χωρὶς τινὸς παραφθορᾶς ἐκ μέρους τῶν ἐναντίων τῆς ἀληθείας· καὶ θέλουν διαμένειν τοιαῦτα εἰς αἰῶνας αἰώνων, φρουρούμενα πάντοτε ὑπὸ τῆς πανσθενεστάτης δυνάμεως τοῦ Θεοῦ· εἰς δόξαν τῶν ἀκαταλήπτων αὐτοῦ θαυμασίων ἔργων, καὶ καταισχύνῃ αἰώνιον τῶν ἀρνούμενων τὴν θεῖαν αὐτοῦ παντοδυναμίαν διὰ τῆς δυσπιστίας των! Πῶς δύναται νὰ ὁμολογήσῃ ἐναντία τοῦ φρονήματός του, τὸ ὅποιον προσδιορίζεται εἰς τοὺς δυσσεβεῖς παραλογισμοὺς του, οἵτινες ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν διαφθορὰν τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τὴν διαστροφὴν τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς αὐτάς, ἀφ' οὗ μέχρι τοῦδε διετηρήθησαν καὶ διεσώθησαν ἀκίβδηλα, καὶ ἀνόθευτα ἀπὸ τὰς ραδιουργίας τῶν ὁμοίων του δυσσεβῶν παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων, οἵτινες ἀκαίρως ἐκοπίασαν, καθὼς καὶ αὐτὸς τώρα, καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπεκατέστη μάταιον, καὶ ὑπόθεσις πολλοῦ γέλωτος; (5)

Ἀκύλας ὁ ἀπὸ Σινώπης τοῦ Πόντου, ὁ ὁποῖος Ἕλληνας ὦν, καὶ βαπτισθεὶς ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πάλιν ἀρνῆθεις τὸν χριστιανισμὸν, καὶ γενόμενος Ἰουδαῖος, ἠρμήνευσε τὴν θεῖαν Γραφὴν μετὰ διεστραμμένον λογισμὸν ἐπὶ τῆς τοῦ Ἀδριανοῦ βασιλείας. Μαρκίων ὁ ἀρχαιότατος αἰρεσιάρχης, ὃς τις ἀπέκοπτε τὰ δύο πρῶτα κεφάλαια τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ἰεροῦ Εὐαγγελίου, καίτινα ἄλλα μέρη διὰ νὰ ἀκυρώσῃ τὴν αὐθεντίαν τῆς παλαιᾶς Γραφῆς. Ἐπιφ. Ἀρ. ΜΒ. σελ. 343. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων φέρουσι τὰ πρῶτα οὗτοι ὁ Βολταῖρος.

Εἰς γελοῖα βέβαια καταντῶσιν ἔργα, ὅσοι γελοίως μετέρχονται τὰ περὶ Θεοῦ, ἐμπαίζοντες τὰ τίμια, ὡς ἐμπαίχεται καὶ καταφρονηταὶ τῶν καλῶν, καὶ ἀτιμάζοντες τὰ ἀνώτερα πάσης τιμῆς, καὶ ὑπολήψεως, ὡς χαμερπεῖς, καὶ οὐτιδανοὶ, νομίζοντες τὴν ἀτιμίαν τῶν ἔργων τῶν τιμὴν ἐξαίρετον· καὶ τὸ κατ' αὐτῶν δίκαιον μῖσος τῶν ἀνθρώπων ἀναξιοπαθείαν μὲ μεγάλην ἀμοιβὴν, ἀντάξιον τῆς ὑπερβολικῆς αὐτῶν κακίας! διὸ καὶ ἀτιμάζονται ὡς ἄτιμοι, καὶ ἀποδιώκονται ὡς κακοῦργοι καὶ φαυλόβιοι, μισούμενοι καὶ ἀποσφερόμενοι ἀπὸ τοῦς χρηστούς καὶ τιμίους· πολὺ δὲ μᾶλλον ἀπὸ τὸν Θεόν, τὸν μισοῦντα τοῦς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν! (6)

Ἄν ὁ Θεοσεβισμὸς δὲν πισεύη τὰ ἐν ταῖς θείαις Γραφαῖς ἐξισορούμενα θαύματα τοῦ Θεοῦ, ἔνεκα τῆς σωτηρίας τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τοῦτο ὅσον εἶναι ἀσεβείας, δὲν εἶναι ὅμως καὶ τόσον παράδοξον, καθότι δὲν πισεύει, ὅ,τι δὲν εἶδε. Παραδοξότερον δὲ μοὶ φαίνεται, τὸ νὰ μὴ πισεύη, τὰ ὅποια βλέπει διὰ παντός· ἂν δὲν πισεύη, ὅσα ἠκολούθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον θαύματα τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Μωϋσέως ἐναντίον τῆς δυσσεβείας καὶ σκληροκαρδίας τοῦ Φαραῶ, μὴ θέλοντος νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν προσαγῆν τοῦ Θεοῦ, ὅς τις διέταττεν αὐτὸν νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν ἀπὸ τῆν δουλείαν του, καὶ νὰ ἐξέλθῃ ὁ λαὸς εἰς τὴν ἔρημον εἰς προ-

Ἰωάννης Ἰακώβος ὁ ρουσσὸς ὁ ἀπὸ Γενέβρης ὁ Σπινοζας, ὁ Μιραβὼ, ὁ Μελεμβράχιος καὶ τοιοῦτοι ἄλλοι ἀντίθεοι, καὶ ἀντίχριστοι· οἵτινες ματαίως ἐκοπίασαν εἰς ὅσα μὲ ἀλαζονείαν ματαίου φιλοσοφίας, ἐπεχειρίσαν ἐναντίον τοῦ ἁγίου λόγου, καὶ τῆς αποδεδειγμένης ἀληθείας τῶν ἱερῶν Γραφῶν.
(6) « ἐμίσησας πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν, ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. » Ψαλμ. ε΄.

σκύνησιν τοῦ Θεοῦ (γ) τοῦτο δὲν εἶναι παράδοξον ὡς πρὸς τὸ φρόνημά του.—ἂν δυσπιστῆ, ὅτι ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, δὲν διηρέθη καθ' ὑπερφυσικὸν λόγον, ἀλλὰ κατὰ φυσικὸν διὰ τὰς ἐκεῖσε γινομένας παλιρροίας, καθὼς αὐτὸς δοξάζει, δικαιούται ἡ ἀδικία του κατὰ τοῦτο, μὲ τὸ ἴδιον φρόνημά του! ἐπειδὴ τὰ πάντα εἰς τὴν φυσικὴν δύναμιν τὰ ὑποβάλλει, καὶ κἀνὲν εἰς τὴν ὑπερφυσικὴν· καὶ προσέτι, ἀφ' οὗ δὲν πισεύη, ὅσα δὲν εἶδεν ἀδύνατα ὡς πρὸς αὐτὸν νὰ γίνωσι, καὶ ἐναντία τῶν φυσικῶν αὐτοῦ γνώσεων τὸ νὰ μὴ πισεύη ὅμως, ὅσα βλέπει ἰδίως ὀφθαλμοῖς, πόση κατάκρισις εἰς αὐτόν; Δὲν εἶναι θαύματα, ὅσα βλέπει ἔμπροσθέντου; δὲν εἶναι θαύματα τὰ ἐν οὐρανῷ; δὲν εἶναι παράδοξα τὰ ἐν αὐτῷ εὑρισκόμενα φωτεινὰ σώματα; πῶς ὁ τοσοῦτος ὄγκος αὐτῶν, εὑρισκόμενος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, δὲν τῷ προξενεῖ κἀνένα βάρος; πῶς, ἐνῶ κινοῦνται, καὶ μεταφέρονται πλανώμενα ἀπὸ τὸ ἐν σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ εἰς ἄλλο, δὲν πίπτουσι κάτω εἰς τὴν γῆν; διὰ νὰ κατακαύσωσι καὶ αὐτόν, καὶ τοὺς ὁμοίους του; καὶ διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, ὅλα τὰ ἐπὶ γῆς φαινόμενα, δὲν εἶναι ἄπειρον καὶ ἀναρίθμητον πλη-

(γ) « Εἰσῆλθε δὲ Μωϋσῆς καὶ Ἄαρὼν πρὸς Φαραῶν, καὶ εἶπον αὐτῷ. τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ· ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα ἐορτάσω· σήμε ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ εἶπε Φαραῶ· τίς ἐστὶν οὗ καὶ εἰσακούσομαι » τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ὥστε ἐξαποσεῖλαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ; οὐκ οἶδα τὸν Κύριον, καὶ τὸν Ἰσραὴλ οὐκ ἀποστέλλω » Ἔξοδ. Κεφ. ε΄.)

Παλιρροία, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον, καὶ τὸν Ἀλεξάνδρειας Κύριλλον; δὲν ἔγεινεν εἰς τὴν διάβασιν τῶν Ἰσραηλιτῶν, καθὼς γίνεται εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Εὐρίπου· καὶ ὅπου εὑρίσκονται αἱ θάλασσαι ἰσόπεδοι μὲ τὸν ὠκεανόν. « Πῶς γὰρ τὸ σχισθῆναι τὴν θάλασσαν, καὶ παγῆναι εἰς τειχῶν στάσιν, εἴη ἂν ἀμπωτισμὸς; Θεοδώρητος.

ους θαυμάτων; πῶς ἐξ αὐτῶν, τὰ ὅποια βλέπει δὲν καταπίθεται εἰς τὸ νὰ πισύσῃ καὶ ὅσα δὲν εἶδεν; Αὐτὸς θέλει τὴν διάβασιν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ νὰ ἐγεινεν εἰς καιρὸν παλιρροίας, αὐτὸ τοῦτο εἶναι τὸ κοινὸν καταφύγιον ὄλων τῶν μὴ πισευόντων τὰ θαύματα τοῦ Θεοῦ ὡς ἄπιστοι! Ἀλλὰ μὲ ποῖον λόγον δύναται νὰ βεβαιώσῃ τὴν τοιαύτην ἀπάτην του, ἀφ' οὗ οἱ ἴδιοι Αἰγύπτιοι τὸν ἐλέγχουσι λέγοντες: „φύγωμεν ἀπὸ προσώπου Ἰσραήλ, ὁ γὰρ Κύριος πολεμεῖ ὑπὲρ αὐτῶν τοὺς Αἰγυπτίους“ (Ἐξοδ. Κεφ. ἰδ. κς.) διατὶ ἔλεγον, φύγωμεν; ἐνῶ ἤξευρον, ὅτι διήρκει ἡ παλιρροία τῶν ὑδάτων; δὲν ἔπρεπε νὰ φύγωσιν, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθῶσι τὸν δρόμοντων, ἢ νὰ περιμείνωσι νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ἄλλην φορὰν ἡ τοιαύτη ριχία, ὡς φυσικὸν τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς θαλάσσης, καὶ νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦτων· τὸ νὰ φύγωσι λοιπὸν ἀποδεικνύει δύο τινα· πρῶτον, ὅτι ἐφοβήθησαν, ἰδόντες τὸν καταποντισμὸν ἐκεῖνον· καὶ δεύτερον, ὅτι δὲν ἦτο παλιρροία εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο· ἀλλ' ἡ παντοκρατορικὴ θεία δύναμις ἐνήργει τὰ τοιαῦτα θαυμάσια, καὶ ἀνήκουσα ἔργα! Θαύματα, τὰ ὅποια κινουῦσιν εἰς θαυμασμὸν ὄλην τὴν κτίσιν! ἐγείρουσιν ὄλους τοὺς πιστοὺς, διὰ νὰ ὑψώσωσιν ἀλαταπαύσως τὰς φωνὰς των μετ' εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεόν, μεγαλύνοντες τὸ ὑπερένδοξον αὐτοῦ ὄνομα, ὅτι ἐθαυμασώθη ἐν πάσῃ τῇ γῆ! ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν! „ὡς θαυμαστὸν ὄνομά σου, Κύριε, ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπεια σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν“ (Ψαλμ. ἡ.) καὶ ὅτι θαυμασῶς ποιεῖς ἔργα θαυμάσια, ὡς μόνος μέγας Θεός, καὶ παντοδύναμος· διὰ τὸ ὅποιον καὶ εὐλαβῶς ἀκούεις διὰ τοῦ ψαλμωδοῦ „Μέγας εἶ σὺ Κύριε, καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ Θεός μόνος“ (Ψαλμ. πέ.

Ὅλα ταῦτα μ' ὄλην τὴν θαυμαστὴν ἐπίδειξίν των, παρέρχονται ἀδιαφόρως τὴν περιέργειαν τοῦ ἐσκοτισμένου ἀποστάτου τῆς ἀληθείας· καὶ δέχονται μόνον ἀκρίτως τὴν ἀπότομον ἀπόφασίν του μὲ λόγους κατασφραπτικὸς, καὶ ἀναιρετικὸς: ὅτι τὰ ἐν ταῖς θεῖαις Γραφαῖς ἱστορούμενα θαύματα εἶναι ἀπλῶς φυσικὰ φαινόμενα, γινόμενα πάντοτε, καὶ ὄχι ὅτι ἐγείναν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους μὲ τρόπον παράδοξον, καὶ ἀνήκουσον μὲ τὴν τοῦ Θεοῦ ὑπερφυσικὴν δύναμιν! ἀν ὁμως τὰ τοιαῦτα ἐκίνησαν εἰς θαυμασμὸν ἀπίστους γινόμενα, καὶ ὅτε ἐγράφοντο παρὰ τοῦ Μωϋσέως ἦσαν γνωστὰ, εἰς ὅσους τὰ εἶδον τότε γινόμενα, καὶ ἐμαρτυροῦντο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ὑπῆρξαν τοιαῦτα τῶντι, ὡς ἐγράφησαν, καὶ ὅτι ἀνεγινώσκοντο μετ' εὐλαβείας εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, κατὰ τοῦτο δὲν τὸν μέλλει τελείως· καθότι ὁ σκοπὸς του δὲν εἶναι ἐξέτασις τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ διασφορὰ μὲ ἀπίστην ἐπιτετηδευμένην κατὰ τῆς ἀληθείας· διὰ τῆς ὁποίας ἀποτολμᾷ καὶ εἰς τὴν ἀναίρεσιν ὄλων τῶν λοιπῶν τῆς ἱερᾶς Γραφῆς βιβλίων, τὰ ὅποια ὁμολογεῖ ὡς βιβλία ἱστορίας τῶν παρακτικῶν τῶν κατὰ καιροὺς βασιλευσάντων εἰς τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων μ' ὀλίγην ὑπόληψιν!

Κεφ. Δ'.

Ὅτι οἱ Θεόπνευσοι προφῆται δὲν ὠμίλουν Θεοπνεύτως, ἀλλ' ἀπὸ τὴν πολυπειρίαν των ὄντες πεπαιδευμένοι καὶ ἐνάρετοι τοῦ καιροῦτων.

Οἱ Θεόπνευσοι προφῆται ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια προσηφήτευσαν ἕκαστος εἰς διαφόρους καιροὺς, κατὰ τοὺς ὁποίους ὑπῆρχε, γνωρίζονται πραγματικῶς, ὅποιοι ἦσαν εἰς

τὴν ἀρετὴν, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν παιδείαν τοσοῦτον· καθότι δὲν ἔχομεν βεβαίως γνώσεις περὶ τοῦ τοιούτου, ἀγνοοῦντες ὅλως, ἂν εἰς Ἀκαδημίας ἐδιδάχθησαν τὰ τοιαῦτα ὑψηλὰ μαθήματα, τὰ ὁποῖα δυσκολεύεται ὁ ἀνθρώπινος νοῦς οὐ μόνον νὰ τὰ συντάξῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ἐννοήσῃ. ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ μαυθάνομεν, ὅτι δὲν ἔκαμον κάμμειαν ἐξαίρετον πρόσδον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν παιδείαν οἱ περισσότεροι· ἀλλ' ὅτι ἐσάθησαν ἐμπειρότατοι καὶ πολυμαθέσαστοι εἰς τὴν ἐσωτερικὴν, ἣτις εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὰ παιδεία, ἡ φωτίζουσα πάντα ἀνθρώπον Θεοῦ, ἐν συνέσειτε καὶ φρονήσει παντός ἀγαθοῦ! Τοιαύτην λοιπὸν παιδείαν ἔχοντες, καὶ εἰς αὐτὴν διὰ παντός ἀγωνιζόμενοι, ἠξιώθησαν καὶ τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος, τὸ ὁποῖον εἰς μόνους αὐτοὺς ἔχαρίσθη, ὡς ἀξίους τῆς τοιαύτης χάριτος, διὰ νὰ γνωρίζωσιν ὄχι μόνον, ὅσα ἔμελλον νὰ γίνωσιν εἰς ὀλίγον καιρὸν, ἀλλὰ καὶ ὅσα μετὰ ταῦτα εἰς διαστήματα καιροῦ πολὺ ἐκτεταμένα, ἐλάμβανον ἀφεύκτως τὸ προσδιωρισμένον εἰς αὐτὰ τέλος. Ἐπειδὴ, ἂν καθ' ὑπόθεσιν ἀκολουθήσωμεν τὸ φρόνημα τοῦ θεοσεβισμοῦ, ὅς τις τοὺς πεπαιδευμένους καὶ πολυπείρους πολλῶν πραγμάτων, τοὺς θέλει καὶ προφήτας, πῶς αὐτὸς πολυπείρους ὢν, δὲν εἶναι καὶ προφῆτης;—καθὼς λοιπὸν δὲν εἶναι αὐτὸς προφῆτης μελλόντων, μήτε καὶ οἱ ὅμοιοί του, ὑπάρχουν ποτὲ προφῆται, ἂν καὶ πολυπείροτεροι ἀπὸ αὐτὸν οὕτω μηδὲ τὸ προφητικὸν χάρισμα συνυπάγεται μὲ τὴν παιδείαν, καὶ πολυπειρίαν πολλῶν πραγμάτων, ἀλλ' εἶναι ἰδιαιτέρον χάρισμα τοῦ Θεοῦ, προωρισμένον νὰ δίδεται εἰς τοὺς πολλὰ ἐναρέτους καὶ ἐκλεκτοὺς, ἂν καὶ ἀμαθεῖς εἰς τὰ τῆς ἐξω φιλοσοφίας μαθήματα! Καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀναντιρρήτως βεβαιότατον, ἐνῶ καὶ τὴν σήμερον βλέπομεν πολλοὺς σοφοὺς, καὶ ἐπισημόνας

πολλῶν μαθήσεων, πολλοὺς δὲ διαφερόντως τῶν ἄλλων, πολλὰ ἐμπειροτέρους εἰς διάφορα κοσμικὰ πράγματα· δὲν τοὺς βλέπομεν ὅμως νὰ ὁμιλῶσιν ὡς ἓνας Ἡσαίας, ἢ Ἰερεμίας, ἢ ὡς ἓνας Ἰεζεκιήλ! διότι τοὺς ἐλλείπεται μὲ ὅλην τὴν ἐμπειρίαν ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δὲν ἔλαβον, μὴ ὄντες ἀξιοὶ τῆς τοιαύτης χάριτος· καὶ τὸ ὁποῖον δὲν δύναται ἢ πολυπειρία τῶν νὰ χαρίσῃ εἰς αὐτοὺς κατ' οὐδένα τρόπον, ὡς παντάπασιν ἀδύνατον εἰς αὐτὴν! ὡς λοιπὴν παραλογισμὸς ἀτοπος εἶναι τὸ νὰ σογάζεται τινὰς τὰ τῆς ἱερᾶς προφητείας θεόπνευστα μαθήματα, ὅτι πηγάζουσιν ἀπὸ ἀρχᾶς ἀνθρωπίνης μαθήσεως, καὶ πολυπειρίας διαφόρων ἐγκυσμίων πραγμάτων· ὅφ' οὗ ἡ πολλὴ καὶ μεγάλη σοφία τοῦ κόσμου τούτου εἶναι μωρία παρὰ τῷ Θεῷ, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, καὶ ἐξ αὐτῆς δὲν προέρχεται κανένα αἰώνιον καλόν. καθότι ἡ τοιαύτη τὴν τιμὴν μόνον τοῦ φθαρτοῦ τούτου κόσμου ἐπιζητεῖ, καὶ περὶ αὐτὴν καταγίνεται νὰ ἐπισηρίξῃ τὴν εὐμετάβλητον εὐδαιμονίαν τῆς, τὴν ὁποῖαν προσκαίρως μὲν τὴν ἀπολαμβάνει, αἰωνίως δὲ τὴν ὑφερεῖται μετέπειτα! διότι ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων εἶναι εὐμετάβλητος εἰς κάθε περίσασιν, καὶ διαβρέει ὡς χειμάρρος χειμῶνος εἰς τὰς φάραγγας τῆς ματαιότητος τοῦ προσωρινοῦ τούτου κόσμου!

Ἡ δὲ ὑψηλὴ φιλοσοφία, τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ γένεσις προέρχεται ἐκ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων ἀνωθεν, δὲν ἔχει τὰς αὐτὰς ἀρχὰς μὲ τὰς τῆς εἰρημένης, ἀλλ' οὐδὲ εὐαρεσζῆται νὰ ἐμμένῃ εἰς ψυχὰς διεσραμμένας, πλήρεις σατανικῶν φρονημάτων ὁποῖαι, αἰ τῶν κακοδόξων, τῶν βλασφημῶν, τῶν ἀρναυμένων διαφορῶν ἀπατηλοῦς λόγους, καὶ ἀτόποις ἐπιχειρήμασι, καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τοῦ δοτῆρος τῶν ἀγαθῶν Θεοῦ! ἀλλ' εὐρισκομένη καὶ διαμένουσα εὐχαρίστως εἰς ψυχὰς ἀπλουσάτας, πραῦσας, κα-

εἰρηνικὰς, δὲν δολιεύεται, μετερχομένη τὰς κατασρεπ-
τικὰς δολιότητας! δὲν θρασύνεται, αὐθαδιάζουσα τολ-
μηρῶς εἰς τὰ ἄξια σεβασμοῦ! ἀρίζεται ἀπὸ ταραχὰς
καὶ ἀνησυχίας, ὅσας δολερῶς αἰ καινοτομίαι τῶν πραγ-
μάτων προξενούσι μὲ πολὺν ὄλεθρον πολλῶν, εἰς τὰ διά-
φορα ἔθνη, καὶ πολιτεύματα τῶν ἀνθρώπων. Ἡ τοιαύτη
εὐαρεσεῖται μόνον νὰ διαμένῃ εἰς τὴν ἀπλουσάτην ψυ-
χὴν, ἐνὸς ἀπλουσάτου καλοκάγαθου Ἐλισσαίου, ἀπεί-
ρου φιλοσοφικῶν ἰδεῶν, καὶ τῆς πολυπειρίας τῶν πολιτι-
κῶν πραγμάτων· ὅς τις πορευόμενος ὀπισθεν τῶν ἀλόγων
ζώων ἀροτριᾷ, ἐργαζόμενος τὴν γῆν, χωρὶς νὰ εὐρίσκειται
εἰς τὰς ἐνασχολήσεις τῶν ὁμοίων τοῦ θεοσεβισμοῦ φιλο-
σόφων, καταγινόμενος νὰ διασρέψῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν
Θείων Γραφῶν, ὡς ἐκεῖνος, διὰ νὰ ἐπαινεθῇ ἀπὸ τοὺς ὁμό-
φρονάς του ὡς μεγαλόνοτος καὶ ἐμβριθής, εἰς ὅσα δὲν ἐγνώ-
ρισαν κατ' αὐτὸν, οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι. (1)

(Σημ.) Ἐσφχλμένως κρίνουσι τοῦ λόγου τὴν περικοπὴν εἰς τὰς πρά-
ξεις τῶν Ἀποστόλων. « Καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων »
συμπεραίνοντες, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἐδανείσθησαν ὅλην τὴν μάθησιν τῶν ἀπὸ τοῦ
Αἰγυπτίου. Ἡ διαφορὰ ὅμως τῆς θεολογίας τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ἔθνους
εἶναι ὡς τὸ σκότος τῆς νυκτός, πρὸς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. ἐκ τούτου πλη-
ροφρεῖται ἡ περιέργεια ἐκάστου, ὅτι ἡ μάθησις τῶν Ἑβραίων δὲν εἶναι
ὅλη ἐκ τῶν Αἰγυπτίων, ἀφ' οὗ αἱ ἐξαίρετοι ὑποθήκαι τῆς σοφίας τοῦ Σολο-
μώντος, καὶ τὰ τῶν προφητῶν βιβλία, μαρτυροῦσι τοῦτο ἐναργῶς. Εἰς τὰ τῆς
φιλοσοφίας ὅμως παρατηρεῖται, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἔκαμον κάμμιν ἀξιόλο-
γον πρόοδον ἕως τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλώνας.
Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλώνας, ἐπειδὴ ἐμίχθησαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων,
διηρέθησαν εἰς διαφόρους φιλοσοφικὰς αἱρέσεις. Ἰώσηπ. Ἑβρ. Τόμ. 6'.

Καὶ εὐρίσκει τὸν Ἐλισσαῖον, ὁ Ἡλίας δηλ.) υἱὸν Σαφάτ, καὶ αὐτὸς ἡγοῦντα
ἐν θουσί, δώδεκα ζεύγη ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς δώδεκα « Βα-
σιλ. Γ'. Κεφ. 19'.

Ἀπομακρύνεται δὲ καὶ ἀποφεύγει τὴν ἐδελυρὰν καρ-
δίαν τοῦ Γιεζι, ὡς μὴ οὔσαν ἀξίαν δι' αὐτήν! Καὶ ὡς
ὑπηρετῇ ὁ Γιεζι τὸν προφήτην τοῦ Θεοῦ, ὡς συνοικῆ μετ'
αὐτοῦ· ὡς διδάσκηται ὑπ' αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν· μ' ὅλα
ταῦτα ἡ ἀρετὴ μένει μακρὰν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἐκ τού-
του ἀποτυγχάνει τοῦ χαρίσματος τῆς προφητείας, λε-
πρωθεῖς ὁ δαίλαιος ἀπὸ τὴν τοῦ Νσεμὰν λέπραν, ἣ τις
τὸν διέκρινε μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀνάξιον τοῦ προ-
φητικῶν χαρίσματος, καὶ κληρονόμον μιᾶς ἐπαράτου
λέπρας! Ἐξ ἐγένετο μὲ κάθε τρόπον, ἂν ἐδύνατο, ἐμ-
πειρότατος διαφορῶν πραγμάτων, τί τὸν ἠθελεν ὠφελή-
σειν ἡ ἐμπειρία τῶν διαφορῶν πραγμάτων, μὴ δυνάμε-
νον νὰ θεραπεύσῃ τὴν δυσωδίαν τῆς λέπρας του; Πῶς
ἠδύνατο νὰ προφητεύσῃ τὰ μέλλοντα, ἀφ' οὗ τὰ ἐγγὺς
δὲν προεγνώριζε, τὸ κακὸν δηλ. τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ πά-
θῃ! Παρατηροῦμεν πολλοὺς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου
μὲ πνεῦμα ὀξύτατον, ἀνθρώπους κατὰ πολλὰ βαθύνοτους,
ἐμπείρους εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς, πλὴν βεβλαμμένους
καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν των, διὰ νὰ μὴ γνωρίζωσι
καλῶς τὴν μέλλουσαν δυσυχίαν των, μὴ ἔχοντες τὸ τῆς
προφητείας χάρισμα, διὰ νὰ προεγνώρισωσιν αὐτήν, καὶ
μὲ κάθε τρόπον προφυλακτικόν, νὰ τὴν ἀποφύγωσιν. (α)
ὥστε λακόν τὸ προφητεύειν δὲν εἶναι δῶρον τῆς πολυ-
πειρίας τῶν πραγμάτων, ἀλλ' εἶναι βραδέειον τῆς ἀρετῆς,
ὁποῖαν εἶχεν ὁ Μωϋσῆς ὁ θεόπτης, καὶ οἱ λοιποὶ θεῖοι προ-

(α) τοιοῦτον τινὰ παρατηροῦμεν τὸν μέγαν τῆς Γαλλίας αὐτοκράτορα Να-
πολέοντα, ὅς τις μ' ὅλην του τὴν βαθύνοιαν, δὲν προεγνώρισεν, ὅτι τὸ τέλος
τῆς εὐδαμονίας του· ὑπῆρχεν ἡ νῆσος τῆς ἁγίας Ἑλένης εἰς τὸν Ἀτλαντι-
κὸν ὠκεανόν.

φῆται! εἶναι δῶρον οὐράνιον τοῦ πρὸς τὴν εὐσέβειαν
 Θεοῦ ζήλου, ὅποιον ἔτρεφεν εἰς τὴν ψυχὴν του ὁ Θεοῦ
 Ἡλίας. Εἶναι θεία ἀνταμοιβὴ τῆς πραότητος, ὅποιαν
 εἶχεν ὁ πραότατος Δαβὶδ. καὶ μὲ ἓνα λόγον, οὐ πάντες
 προφῆται, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον ἀλλ' οὐς ὁ Θεὸς
 προῶρισε, τούτους καὶ ἀνέδειξε πνευματεμόρους, προ-
 φήτας τῶν μελλόντων, καὶ κήρυκας τοῦ ἀπ' αἰῶνος
 κεκρυμμένου, καὶ αὐτοῖς τοῖς Ἀγγέλοις ἀγνώστου Μυστη-
 ρίου, τῆς εἰς τὸν κόσμον παρουσίας τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ
 Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν!

Ὁ Βασιλεὺς Δαβὶδ, καθ' ὃ βασιλεὺς, καὶ διευθυντὴς
 τῶν πραγμάτων τῆς Βασιλείας του, διὰ νὰ διευθύνων-
 ται αἱ ὑποθέσεις τῆς βασιλείας του αἰσίως, ἔπρεπε νὰ ἔχη
 καὶ πείραν ἱκανὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. ἀλλ' ὅμως
 ἡ τοιαύτη ἐμπειρία δὲν ἴσχυεν εἰς τὸ νὰ τὸν διαθέτῃ
 προγνώσῃ τῶν μελλόντων δυσυχημάτων του! ἀλλ' ἡ
 ἀποφυγὴ καὶ ἡ διόρθωσις τῶν κακῶν του, ἠλπίζετο πρῶ-
 τον μὲν ἀπὸ τὴν πρόρρητιν ἑνὸς ἀπείρου τῶν πολιτικῶν,
 ὁποῖος ἦτον ὁ Νάθαν, καὶ δεύτερον ἀπὸ τὴν προαιρετι-
 κὴν τούτου μετάνοιαν, εἰς ὅσα ἤμαρτεν εἰς τὸν Θεόν!
 Ἡ εἰς τὸ μετέπειτα ὅμως μετάνοιά του· ἡ μεταβολὴ
 τῆς ζωῆς του εἰς τὸ θέλημα του Θεοῦ· ἡ οἰκείωσις τοῦ
 ἑαυτοῦτου μὲ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην. ὅλα ταῦτα τὸν
 ἀπέδειξαν φίλον τοῦ Θεοῦ, καὶ θεόπνευστον, ἐκτιμώμενον
 μὲ τὸ τῆς προφητείας χάρισμα, καὶ ἀποδεικνύμενον
 τοιοῦτον, ἐξ ὧν ἀναγινώσκωμεν εἰς τὸ ἱερόν του βιβλίον,
 τὰ ὅποια τὸν μαρτυροῦσιν ὡς ἀπὸ Θεοῦ πεφωτισμένον,
 καὶ πλήρη πνευματικῆς χάριτος!

Ἐκ τούτων λοιπὸν τῶν εἰρημένων, ἐπόμενον εἶναι νὰ
 εἴπωμεν· ὅτι οὐδέποτε ἡ ἐμπειρία τῶν πολιτικῶν πραγ-
 μάτων ἀποδεικνύει προφήτας μελλόντων, καὶ ἀγνώστων

ὡς πρὸς ἡμᾶς πραγμάτων, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ ἐπιζητούμενη
 εἰς τὸ ἀκράδαντον, καὶ σερεὸν τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης
 θεμέλιον, ἐκπληροῖ τὰ πρὸς τὸν Θεὸν εὐάρεστα, καὶ ἀνα-
 δεικνύει τὸν ἔχοντα αὐτὴν, ἄξιον πολλῶν, καὶ μεγάλων
 χαρισμάτων, μὲ θαυμασμόν πολὺν τῶν ὁρώντων! Τοιοῦ-
 τους πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τοὺς θεοπνεύστους, τοὺς κα-
 θαροὺς τὴν καρδίαν ἀπὸ κάθε ὑλὴν ἀμαρτίας, καὶ διὰ
 τοῦτο ἀξιωθέντας τοῦ πολυτίμου καὶ ἀξιοσεβάστου τούτου
 χαρίσματος! τὸ ὅποιον σπανίως χαρίζεται ἀπὸ τὸν Θεόν,
 ὄχι εἰς ὅλους τοὺς δικαίους, ἀλλ' εἰς ἐκείνους τοὺς ὁποί-
 ους ἡ πρόνοιά του ἤθελεν ἐγκρίνη. Τοὺς τοιοῦτους ἡ ἀ-
 ρετὴ των μᾶλλον, καὶ οὐχὶ ἡ παιδεία τοὺς ἀπεκατέστησεν
 ἐξαιρέτους μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. ἐπειδὴ μόνη ἡ παι-
 δεία ἀνευ τῆς ἀρετῆς εἶναι ἓνα σῶμα ἀψυχον, ἀχρηστον
 διὰ νὰ φαίνεται εἰς τὸν κόσμον· ὑποκείμενον εἰς σῆψιν
 καὶ φθορὰν· ἀποτρόπαιον διὰ τὴν ἀχώριστον ἀπ' αὐτοῦ
 δυσωδίαν τῆς σήψεως, καὶ ἄξιον διὰ νὰ ἐνσφαλισθῇ εἰς
 σκοτεινὸν καταγώγιον τῆς γῆς! ἀν' ὅμως καὶ παρεμεληθῇ
 εἰς πολὺν καιρὸν ἀταφον, ἡ δυσωδία του προξενεῖ φθορὰν
 εἰς τοὺς ζῶντας, καὶ τοὺς εὐκολύνει τάχις τὸν ἐπό-
 δυνον θάνατον! διὰ τοῦτο, ἀν καὶ ὁ προξενούμενος ἐκ
 τούτου θάνατος, ἦτον ὁ φυσικῶς παρ' ἡμῶν χρεωστού-
 μενος, ὁ ὁποῖος εἶναι χρέος ἐκάστου ἀνθρώπου, ἀπαξ ὁ-
 φείλοντος ἀποθανεῖν, ὑπομονὴ κατὰ τοῦτο· ἐπειδὴ ὅμως
 καὶ εἶναι θάνατος καὶ ἀπώλεια τῆς ψυχῆς, διὰ τοῦτο
 εἶναι φοβερός καὶ ὀλέθριος! Ὅθεν φροντίζοντες διὰ τὴν
 τῆς ψυχῆς μας ὑγίειαν, καὶ σωτηρίαν, ἀν κατὰ δυστυ-
 χίαν ἡ τοιαύτη δυσωδία φθάσῃ εἰς τὸ μέρος τῆς διαμο-
 νῆς μας, πρέπει μὲ κάθε τρόπον νὰ ἀποβόληται ἀπ'
 ἔμπροσθέν μας, διὰ τὴν ἐνδεχομένην ἐξ αὐτῆς διαφθορὰν
 τοῦ ἠθικοῦ μας· ἡ ὅποια θέλει μᾶς βλάψειν αἰωνίως,

ἀφ' οὗ μᾶς ἀποχωρίσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς ἀσεβείας, καὶ τῆς ἀντιχριστιανικῆς πολιτείας, τῆς ὁποίας αἰτία θέλει ὑπάρξειν ἀφεύκτως ἡ τοιαύτη διαφθορά!

Κεφ. Ε΄.

Ὅτι ἡ νέα Γραφή εἶναι Σύγγραμμα τῶν θείων εὐαγγελιστῶν κατὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν, ἐκτὸς μόνον τῶν θαυμάτων, τὰ ὁποία μετὰ ταῦτα παρειτήχθησαν, διὸ καὶ ἀπαράδεκτα εἰς τὸν θεοσεβισμόν· ἡ δὲ τοῦ εὐαγγελίου ἠθικὴ ἢ μόνη ἀναγκαιοτάτη εἰς τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ περιέργεια αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ πίστις τοῦ Θεοσεβισμοῦ μᾶς ὀδηγεῖ, δὲν μᾶς εὐκολύνει εἰς τὸ νὰ πιστεύσωμεν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἐπροστάχθησαν παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, διὰ νὰ γράψωσι τὴν ἱεράν αὐτοῦ ἱστορίαν, ἀλλ' οὐ δὲ τὴν διδασκαλίαν, τὴν ὁποίαν παρέδωκεν εἰς αὐτούς. Ἄν ὅμως τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὡς οἱ θεῖοι εὐαγγελισταὶ, ἠθέλησαν ἀπὸ εὐλάβειαν, ἢ ἀπὸ παρακαλέσεις τῶν τότε πιστῶν παρακινήθεντες, νὰ γράψωσιν εἰς βιβλία τὴν ἐξαίσιον καὶ θαυμαστὴν ζωὴν τοῦ διδασκάλου των, καὶ τὰ ὑπὲρ φύσιν αὐτοῦ θαύματα, καλὸν ἔργον ἐποίησαν· διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἡμεῖς οἱ πρὸς αὐτὸν ἀδιστακτως πιστεύοντες ὡς ὄντως Θεὸν ἀληθέστατον, κατὰ πολλὰ πρὸς αὐτούς εὐγνωμονοῦμεν, εὐρίσκοντες εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων των ὅλην τὴν ἠθικὴν ἡμῶν εὐδαιμονίαν! οἱ θεσπέσιοι οὗτοι ἄνδρες καλῶς ἐνέκριναν συλλογισθέντες περὶ τοῦ τοιοῦτου, τὸ ὁποῖον μετὰ καιρὸν ἔμελλε πολλὰ νὰ χρησιμεύσῃ, ὡς ἀναγκαιοτάτον εἰς

τοὺς ἐφεξῆς αἰῶνας, διὰ νὰ διατηρῆται εἰς μνήμην αἰώνιαν, ἢ ἐνθύμησις τῆς τοῦ Σωτῆρος διδασκαλίας, εἰς συγγράμματα σωζόμενα ἀπὸ τὴν τῶν πιστῶν εὐλάβειαν, ἀναιροῦντα τοὺς μύθους καὶ τὰς φλυαρίας τῶν ἀπίστων, οἵτινες ἔμελλον ὡς ἄπιστοι νὰ ἐπιχειρισθῶσι τὴν διαφθοράν τῆς καθαρότητος, καὶ ἀπλότητος τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως, μὲ τοὺς μύθους τῶν αἱρέσεων των, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησεν ὄχι πολὺν καιρὸν ὕστερον, μετὰ τὴν τῶν Ἀποστόλων ἀποβίωσιν! Εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν λοιπὸν τοῦ τοιοῦτου ἐπιπεφελεσάτου ἐπιχειρήματος, δὲν συνέτεινεν ὀλίγον, καὶ τὸ τοῦ Μωϋσέως παράδειγμα, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τὸ τῶν προφητῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐνέκριναν τὰς θείας θεσμοθεσίας σερεᾶς καὶ ἀμετατρέπτους εἰς τὰς βάσεις τῆς ἀπλῆς τοῦ προφορικοῦ λόγου παραδόσεως, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ εἰς πολὺν καιρὸν, ἀλλ' εἰς τὴν γραφὴν μόνην· καθὼς καὶ ὁ θεόπτης Μωϋσῆς εἶδεν αὐτὸ τοῦτο πραγματικῶς ἐπάνω εἰς τὰς θεοχαράκτους πλάκας τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου νόμου! Μὲ ποῖον δὲ σκοπὸν ἐπεχείρησαν εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι καὶ Εὐαγγελισταί, πρῶτος ὁ ἱερός Λουκᾶς μαρτυρεῖ, ὅτι σκοπὸν ἔλαβε τοιοῦτον εἰς τὴν τοῦ Σωτῆρος ἱεράν ἱστορίαν, παρακινήθεις ἀπὸ μίμησιν πολλῶν τῶν πρὸ αὐτοῦ γραφάντων· καὶ προσέτι διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἱστορουμένων, μὲ τὴν ἐπαγωγὴν μιᾶς ἄλλης νεωτέρας μαρτυρίας, ὁποία ἦτον ἡ ἰδική του, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ εὐσεβεῖς κηρύττουσι μὲ σέβας ἀληθεστάτην, σύμφωνον καθ' ὅλα μὲ τὰ πράγματα! (1) Ὁ δὲ θεολόγος Ἰωάννης

(1) » Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν περὶ πληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων· καθὼς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρ-

θεβαιοῖ τὴν τοῦ συναποστόλου, καὶ εὐαγγελιστοῦ μαρτυρίαν, λέγων, ὅτι ἔγραψε μὲ τὸν αὐτὸν σκοπὸν· καὶ προσέτι διὰ νὰ γνωρίσῃ ὅλος ὁ κόσμος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ πιστεύσῃ εἰς αὐτὸν, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης πίστεως προξενηθῆ εἰς αὐτὸν ἡ αἰώνιος ζωὴ τοῦ Παραδείσου! (2)

Ἡ εἰς Χριστὸν πίστις ὡς θεία τε καὶ οὐράνιος, ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐπιστηριχθῆ ὡς τῶντι ἀληθεστάτη, εἰμὴ δι' ἀποδείξεων ὑπερφυῶν! Ἡ δὲ φιλοσοφία ἔχουσα τὰς ἀρχὰς τῆς ἀπὸ φυσικὸν λόγον, ἐπιστηρίζεται πάντοτε εἰς συλλογιστικὰς ἀποδείξεις. Οἱ φιλόσοφοι θέλοντες νὰ διαμορφώσωσι τὸν ἄνθρωπον εὐσεβῆ καὶ ἐνάρετον, κατέφυγον εἰς τὴν δυνάμιν τοῦ φυσικοῦ λόγου, καὶ ἐζήτησαν διὰ τῆς ἐν ἡμῖν συναισθήσεως τὰς ἀρχὰς ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι συνέτεινον εἰς τὸν σκοπὸν των, ὡς θεμέλια μιᾶς τινος θρησκείας, τὴν ὁποίαν ἐπόθουν νὰ ἐποικοδομήσωσιν εἰς τὴν ἐλευθέραν τοῦ ἀνθρώπου θέλησιν. Αὐτὸ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον σκοπούμενον τῶν προσπαθήσεών των, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἐκτέλεσιν καθυπέβαλον ὅλας των τὰς δυνάμεις. Ἀλλ' ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ἔχουσα ἀμέσως τὴν ὑπαρξίν τῆς ὡς τοιαύτη ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐχρειάζετο ἀποδείξεις διαφορετικὰς, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν θεσμοθεσίαν

» γῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρεταὶ γενόμενοι τοῦ λόγου· ἔδοξε κάμοι παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοὶ γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε·
» ἵνα ἐπιγνώσῃ περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν. « Λουκ'. Κεφ. α'.

(2) » Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ ἵνα πιστεύοντες, ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. « Ἰωάνν. Κεφ. κ'. 31.

τῆς, ἀνωτέραν πάσης ἀνθρωπίνης διανοητικῆς δυνάμεως, καὶ ἔργον ἀλάνθασον τοῦ πανσόφου τῆς κτίσεως δημιουργοῦ! Ταύτης τῆς ἐξαιρέτου δωρεᾶς ὑπερούμενος ὁ φυσικὸς λόγος καὶ μὴ ἔχων δυνάμεις ἱκανὰς, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ δύναται ἀναγκαίως νὰ συμπεράνη, ὅτι ὁ Θεὸς ἔπρεπε νὰ φανερώσῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τὰ θελήματά του, διὰ τοῦτο καὶ ἀπέστειλεν ἐκ μέρους του νομοθέτας πεφωτισμένους, καὶ λάμποντας μὲ τὰ φῶτα τῆς ἐξ αὐτοῦ θείας ἀποκαλύψεως! Τούτων δὲ φανερωθέντων εἰς τὸν κόσμον, ἡ περὶ τούτων πληροφορία, ὡς πρὸς τὸν φυσικὸν λόγον ἐφαίνετο ἄδηλος, ἂν καὶ τῶντι ὑπάρχωσιν ἀπὸ Θεοῦ ἀπεσαλμένοι· διὸ ἐχρειάζοντο σημεῖα τινὰ ὑπερφυῆ καὶ παράδοξα, μαρτυροῦντα τὴν θείαν αὐτῶν ἀποστολήν, καὶ τὴν θειοτέραν αὐτῶν διδασκαλίαν, ὅτι εἶναι ἐκ θείας ἀποκαλύψεως! Ὅθεν διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο φανερόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶν ὁ δι' αὐτῶν λαλῶν ἀνάγκη ἦτον, ὁ Θεὸς νὰ ἐνεργήσῃ θαυμάσια τινὰ ὑπερβαίνοντα τοὺς ὄρους τῆς φύσεως!

Οὐδεὶς τῶν φιλοσόφων δύναται ὀριστικῶς νὰ προσβάλλῃ εἰς τὰς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων, μήτε νὰ ζητῆ τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν εἰς τὰς προτάσεις του, παρ' ὅσον ἀπαιτεῖ ἡ σαφήνεια τῶν λόγων του, τοὺς ὁποίους αὐτὸς προβάλλει· ἔπεται λοιπὸν νὰ εἴπωμεν ἀκολούθως, ὅτι ὁποιοῦδήποτε βαθμοῦ, εἴτε δυνάμεως ἄνθρωπος, ἐπιστηριζόμενος εἰς ὁποιανδήποτε δυνάμιν, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἰσχὺν ἐσωτερικὴν, ἐκτὸς τὴν ὁποίαν ἔχει ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν πράξεών του· ἐπάνω ὅμως εἰς τὴν ἱεράν θρησκείαν, ἐντ' αὐτῷ δὲ καὶ εἰς τὴν συνείδησιν δὲν ἰσχύει τελείως. Ὁ ἄνθρωπος φύσει ἀδύνατος εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του, δὲν δύναται νὰ καθυποβάλλῃ οὐδένα εἰς πραγματικὰς παιδείας καὶ μετὰ θάνατον! τέλος πάντων ὁ ἄνθρωπος, ἂν

ἀποκατασταθῆ, ὅσον μέγας καὶ ἂν ὑποτεθῆ, οὐδέποτε θέλει φανῆ χορηγὸς μιᾶς αἰωνιότητος, ἀντιβραβεύων ἀντιδόσεις αἰωνίων ἀγαθῶν! διότι ἡ ἀθανασία δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ θνητοῦ ἀνθρώπου! Οὐδεὶς λοιπὸν, εἰμὴ μόνος ὁ Θεὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ὥστε νὰ προσάξῃ τὸν νοῦν, καὶ τὴν συνείδησιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ μετέρχηται τὴν παντοδύναμον αὐτοῦ δύναμιν εἰς τὰς ἀθανάτους ψυχὰς, καὶ ἢ νὰ τὰς ἀνταμείβῃ μὲ ἀνταμοιβὰς αἰωνίων ἀγαθῶν, ἢ νὰ τὰς παιδεύῃ μὲ αἰωνίους παιδείας, ἂν ἔπραξαν τὰ κακὰ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον! Καὶ λοιπὸν, ἐπειδὴ ἡ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν πίσις εἶναι αὐτὴ ἡ προσάξουσα τὸν λόγον καὶ τὴν συνείδησιν· αὐτὴ ἡ κρίνουσα τὰς ἐννοίας τῆς ψυχῆς, καὶ τὰς τῆς καρδίας διαθέσεις· διὰ τοῦτο εἰς μὲν τοὺς ἁμαρτάνοντας βεβαίως ἐπαπειλεῖ αἰώνιον κόλασιν, εἰς δὲ τοὺς δικαίους ὑπόσχεται ἀντιβραβεύσεις ἀτελευτήτων καλῶν! διότι αὐτὴ μόνη περιβάλλεται εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς ἑνα κράτος βασιλείον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἴδιον ἐνὸς μόνου Θεοῦ! ὅθεν ἀναγκαίως αὕτη πρέπει νὰ ἐπισηρίζεται ἐπάνω εἰς ἀποδείξεις τοιαύτας, ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἀποδώσῃ ἄλλος τις, εἰμὴ μόνος ὁ Θεός! Ἄνάγκη ἦτον λοιπὸν νὰ δικαιώσῃ αὐτὴ ἑαυτὴν· νὰ ἀποδείξῃ τὰς ἀληθειςάτας ἀρχάς τῆς, τὴν ἰδίαν τῆς ἀλήθειαν, τὴν ἰδίαν κυριότητα, εὐχὴ διὰ συλλογισμῶν ἀνθρωπίνης σοφίας τε καὶ συνέσεως,, οὐκ,, ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει,, πνεύματος καὶ δυνάμεως“ α'· πρὸς Κορίνθ. Κεφ'. Ε'.) ἀποδεικνύουσα εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι εἶναι ἐσφραγισμένη μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπιβεβαιωμένη παρ' αὐτοῦ δι' ἐξαισίων ἀποδείξεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὰ ὑπερφυῆ θαύματα, τὰ καταπλήττοντα τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐξισῶντα αὐτὸν εἰς τὴν τούτων διή-

γησιν, ἧτις εἶναι ἀνωτέρα παντὸς ἱστορικοῦ λόγου! ἀλλέως ὅμως, κάθε ἄλλη ἀπόδειξις ἦτον ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ ἀποδείξῃ τὰς ἀληθείας τῆς βεβαίας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ὑπάρχει ἀληθῶς ἐσφραγισμένη, ἣν ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ σωτὴρ πάντων ἡμῶν τῶ οἰκείῳ αὐτοῦ αἵματι ἐσφραγίσαστο, καὶ ἡμεῖς ἐσφραγισμένην αὐτὴν παρελάβομεν, καὶ ἀδισάκτως πιθεύομεν!

Προσθέτομεν πρὸς τούτοις ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ ἀπαλείψῃ τὸ σέβας τῆς εἰδωλολατρίας, τὴν θρησκείαν ἐκείνην τὴν τοσοῦτον ἄλογον καὶ παράλογον εἰς τὰς θεμελιώδεις ἀρχάς τῆς, ὅσον ἐκτεταμένην καὶ ἐξηπλωμένην εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἔξη πολλοὺς ὑπερασπιστὰς καὶ ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον σοφωτέρους φιλοσόφους· οἵτινες ἐνόμισαν πολὺ συμφερότερον, νὰ ἀφαιρέσωσιν ἐξ αὐτῆς τὰς πλέον χυδαϊκὰς καὶ παχυλὰς καταχρήσεις, μεταχειρισθέντες τοὺς ἀρμοδίους τρόπους εἰς τὴν μεταμόρφωσίν τῆς ἀφ' οὗ δὲ εὔρον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν φυσικὸν λόγον ἀποδείξεις, διὰ νὰ τὴν ἐπισηρίξωσι συγγράψαντες ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἀπολογίας τοσαύτας, ὥστε καὶ οἱ ἴδιοι νὰ πιθεύσωσιν, ὅτι ἐδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἐπισηρίξιν τῆς! Ἀπὸ τιοαύτας λοιπὸν αἰτίας διαυθεντευομένη ἡ εἰδωλολατρεία καὶ ἔχουσα εἰς πολλοὺς χρόνους τὴν συνέπειαν τούτων τῶν ὑπερασπιζομένων τὴν ὑπαρξίν τῆς, ἠὔξησε μεγάλως παλαιωθεῖσα ἐπάνω εἰς τὰς μυθώδεις ἀρχάς τῆς, ὥστε ἀδύνατον ἦτο πλέον νὰ κατασραφῆ, καὶ νὰ ἐκρρίζωθῆ ἀπὸ τὰς ψυχὰς, καὶ καρδίας τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ προφορικοῦ λόγου· ὅθεν ἀναγκαίως ἔπρεπεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν νὰ μεταχειρισθῆ τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα μὴ ὄντα δυνατὰ εἰς ψιλὸν ἀνθρω-

πον, διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἔπρεπε νὰ πιστευθῶσιν, ὅτι εἶναι ἔργα ἑνὸς ἰσχυροῦ καὶ παντοδυναμοῦ Θεοῦ! ὅστις διὰ μέσου τοιούτων ἐξαισίων ἔργων, καὶ τὴν εἰς τὸν κόσμον παρουσίαν του φανερόναι· καὶ ὅτι ὡς Θεὸς ἀληθὴς ἀποσρέφεται τὸ ψεῦδος, τὸ ὁποῖον εἰς τοὺς λόγους τῶν ἀνθρώπων μόνον εὐρίσκεται, καὶ ὅχι εἰς τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅτι ἡ παρ' αὐτοῦ διδασκαλία ὑπάρχει ἀληθέςατη, καὶ ἡ πίσις αὐτῆς, ὅτι εἶναι ἡ μόνη ἐξαίρετος καὶ ἀλάνθαστος!

Ἐξ αὐτῶν τούτων λοιπὸν φαίνεται ψευδὴς ἡ δόξα τοῦ θεοσεβισμοῦ, ἣτις διίσχυρίζεται νὰ ἀποδείξῃ προσθήκην ψευδῆ εἰς τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διδασκαλίαν, τὴν τῶν θαυμάτων διήγησιν· καὶ ὅτι τὰ θαύματα αὐτὰ δὲν ὑπῆρξαν πραγματικῶς, ἀλλὰ προσετέθησαν, δὲν ἤξεύρομεν ἀπὸ τίνα) ἴσως ὡς μῦθος, κατὰ τὴν ἄκριτον, καὶ ἄσκεπτον φαντασίαν του! Τὸ νὰ ὁμολογῇ ὁμοίως τὴν ὑπαρξιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅτι ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἀξιοθαύματος διὰ τὴν ἀμίμητον ἠθικὴν της, ἔπειτα νὰ μὴ παραδέχεται τὴν ἀχώριστον ἀπ' αὐτῆς ὑπαρξιν τῶν θαυμάτων δι' ὅσα προείπομεν· ἢ δι' ὅλου ἀρνεῖται τὴν διδασκαλίαν, ἢ ὅτι ἡ διδασκαλία δὲν ὑπῆρξε, καθὼς αὐτὸς τὴν ὁμολογεῖ ἀξιολογώτατη δηλ. ἄνευ θαυμάτων, διὰ τὸ ὁποῖον ψεύδεται ἀσυζῶλως! ἐπειδὴ διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἡ μόνη ἀναγκαιοτάτη καὶ ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ νὰ αὐξηθῆ τοσοῦτον μεταξὺ τοσοῦτων δυσιδαιμονιῶν εἰδωλολατρείας, ἀναποσπάσων ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἀναγκαίως ἔπρεπε νὰ ᾗναι κατὰ τὰς προειρημένας αἰτίας, ἀχώριστος ἀπὸ τῶν θαυμάτων ἐνέργειαν, πρὸς πίσωσιν τῶν τότε ἀνθρώπων, οἵτινες δυσκόλως ἐπίστευον! ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἀναγκαιοτάτη καὶ ὠφέλιμος

εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τὴν ὑψηλὴν ἠθικὴν της, καθὼς καὶ ὁ θεοσεβισμὸς ὁμολογεῖ· λοιπὸν ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος θεβαίως ὑπῆρξεν ἀχώριστος ἀπὸ τῶν θαυμάτων ἐνέργειαν· καὶ ὁ θεοσεβισμὸς ματαίως μωρολογεῖ ἐναντίον τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἐναντίον τῆς ἀψευδεςάτης ἀληθείας, ὅτι τὰ θαύματα παρεισήχθησαν μετέπειτα εἰς τὴν Ἱερὰν ἱστορίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, διὰ τὸ ὁποῖον ψεύδεται ὡς ψεύτης καὶ κατήγορος τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ! ὡς τοιοῦτος λοιπὸν ἀποσρεφόμενος, πρέπει νὰ ζηλιτεύηται ὡς ψεύτης παρὰ τῶν ὀρθοφρονούντων εὐσεβῶν, καὶ νὰ ἀποβάλληται ἀπὸ τὴν ὁμήγυριν των, ὡς μὴ ὢν ἄξιος τῆς μετὰ τούτων συναναστροφῆς, καὶ ἀποτρόπαιος διὰ τὰς τοιαύτας πονηρὰς διδασκαλίας του, καὶ ἀντιθέους βουλὰς του! τὰς ὁποίας κρύπτων πρὸ χρόνων, ἐνέδρευε τὰς ἀθώους ψυχὰς τῶν ἀπλουσέρων χριστιανῶν μας! Εἰ δὲ καὶ ἡ ἀσέβειά του, εὐρίσκουσα ψυχὰς ὁμοίας ὡς τὴν ἰδικὴν του, ζητῆ νὰ θριαμβεύσῃ, ἡ ἀπάτη εἶναι κοινὴ καὶ εἰς τὰ δύο μέρη· καὶ ὁ κόσμος μακρὰν μὲν θεωρεῖ, ἀλλὰ πολλὰ πλησίον βλέπει καὶ παρατηρεῖ τὰ ἔργα των, μὲ τὴν πλέον ἐντελέςατην ἀκρίβειαν, τὰ ὁποῖα ὡς ἔργα τοῦ διαβόλου, δικαίως τὰ ἀποσρέφεται! καθὼς καὶ ἤδη ἀποσρέφεται καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἀφ' οὗ ἀπεδείχθη οὐχὶ διὰ συκοφαντιῶν, καθὼς οἱ ὑπερασπισαίτου λέγουσιν, ἀλλ' ὅτε μόνος ἐξηγήσατο, ὅτι ζητῶν νὰ εὕρῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν, ὅσα ἀμφίβαλλεν, ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν ὀρθὴν τῆς ἀληθείας δόξαν! καὶ τὸ πτώμα του ἐλεεινὸν ὄν, ὁμολογεῖ θεβαίως τὴν δικαίαν κατ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἀγανάκτησιν. ὅτι ὀργῆ ὠργίσθη κατ' αὐτοῦ ὁ δίκαιος Θεός, καὶ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν παραφρονοῦντα ἐν τοῖς αἰκείοις αὐτοῦ θελήμασί τε καὶ διανοήμασι παγιδευόμενον ἐν τοῖς ἰδίῳ ἐπιτηδεύμα-

σι, καὶ γενόμενον ὑποχείριον ἀντιπάλων. ! (1)

Κεφ. 5'.

Ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς, κατὰ τὸν θεοσεβισμόν, ὑπῆρξε θεῖος ἄνθρωπος, γεννηθεὶς ἀνθρωπίνως ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· ὑπῆρξε δὲ ἠθικὸς διδάσκαλος ἐκ τῆς τῶν Ἑσσηναίων αἰρέσεως.

Θεῖον ἄνθρωπον ὀνομάζων ὁ θεοσεβισμὸς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν καὶ Θεόν, τὸν ὑπὸ πάντων τῶν θείων Γραφῶν μαρτυρούμενον Θεὸν ἀληθινόν, ἴσως νὰ ἐννοῇ κά- νένα Σωκράτην φιλόσοφον Ἀθηναῖον, ἢ κά- νένα ἄλλον ὅμοιον ἐκείνου. Ἐπειδὴ κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τοὺς παλαιούς ἀπεδίδατο αὐτῇ ἢ ἐπωνυμία τοῦ θεῖος, εἰς αὐτὸν μόνον τὸν φιλόσοφον. Καὶ τοῦτο μεγάλη τιμὴ ὡς πρὸς τὸν θεοσεβισμόν, νὰ καταδεχθῆ ἓνα πτωχὸν καὶ ταπεινὸν υἱὸν τοῦ τέκτωνος, νὰ τὸν ὀνομάσῃ θεῖον ἄνθρωπον. πολὺ δὲ περισσοτέρα, καὶ ἠθικὸν διδάσκαλον, καὶ φιλόσοφον ἐκ τῆς τῶν Ἑσσηναίων αἰρέσεως· ἀφ' οὗ δὲν γνωρίζει μήτε τὴν γενεαλογίαν του, ἀλλ' οὐδὲ τὴν γέννη- σιν καὶ ἀνατροφὴν του, μήτε τοὺς διδασκάλους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐσπούδασε τὰ τῆς πυθαγορικῆς αἰρέσεως, ἅτινα ἐσπουδάζοντο ἀπὸ τοὺς Ἑσσηναίους. Πόθεν λοιπὸν ἔχει, καὶ ἐκ ποίων τὰς τοιαύτας ἀποδείξεις παρέλαβε, τὰς

(1) « Ὁ μὴ συναλλάσσει τῷ Θεῷ τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, ὑποσκελίζεται ἐν τοῖς ἰδίοις ἐπιτηδεύμασι, καὶ ὑποχείριος τῶν ἀντιπάλων γίνεται » φιλοκ'. περὶ τῶν οἰομένων δικαιουσθαι ἐξ ἔργων. Μάρκ. Ἀσκ. ρ 6'.

ὁποίας, ἀφ' οὗ πιστεύη ὡς βεβαίως, ζητεῖ νὰ κοινώσῃ καὶ εἰς ἄλλους; ἔπρεπε νὰ ἀποδείξῃ πρῶτον τοὺς ἀξιοπί- στους μάρτυράς του εἰς τοῦτο, καὶ ἐπομένως νὰ κη- ρύττῃ ταῦτα, ὅσα οὐδεὶς τῶν ὁμοίων του βλασφημίων δὲν ἀπετόλμησεν ἕως τώρα νὰ ἐκφρασθῆ, τοιαύτας δη- λαδὴ φρικτὰς καὶ ἀνηκούστους βλασφημίας! ἐπειδὴ οὐ- δέποτε δύναται τις νὰ καταπείσῃ τοὺς ἔμφονας εἰς τοὺς λόγους του, ἀνευ ἀποδείξεων καὶ μαρτυριῶν καὶ ἂν ἐστάθη ποτὲ τοιοῦτός τις, φαίνεται νὰ ἦναι μόνος ὁ θεοσε- βισμὸς, ὁ ὁποῖος ἀφ' οὗ ἐξέκλινεν ἀπὸ τὸν εὐθὺν δρόμον τῆς φωτεινῆς ἡμέρας, εἰς τὸν ὁποῖον διέτρεξε τόσους κύκλους χρόνων, ὀπισθοδρόμησεν αὐθις εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς νηπιότητός του· ἢ διὰ νὰ εἶπω ὀρθότερον, γενόμενος ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ του, ἄφησε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ ἐπεθύ- μησε τὸ σκότος τῆς νυκτός, καὶ διὰ τοῦτο ὀδεύει κα- κῶς! καὶ ἐν ᾧ δὲν γνωρίζει ποῦ ὑπάγει, προσκαλεῖ καὶ ἄλλους διὰ νὰ ἀκολουθήσωσι τὰ φιλοσοφικά του βήματα, μιμηθέντας τὴν ἀπάτην του! « ἐπειδὴ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτεινῇ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, οὐκ εἶ- δε ποῦ ὑπάγει » (Ἰωάνν. Κεφ. ΙΒ'. 35). δὲν γνωρίζει, ἂν εἰς κρημνὸν θέλει καταντήσῃ, ἢ εἰς σωτήριον τέλος θέ- λει φθάσειν ἀβλαβῆς! ἐλευθὸς λοιπὸν καὶ ἀξιοδάκρυτος διὰ τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον μετέρχεται, ἀφ' οὗ ἐγνώρισε τοῦ τρόπου του τὴν ἀλήθειαν, ὡς λέγει! Ἡμεῖς ὅμως μὴ ἔχοντες τὴν ἀνάγκην τῆς ἀληθείας του, ἀλλὰ θείῳ ζήλω κινούμενοι, ἀφ' οὗ ἀφήσωμεν τὴν ἀπόδειξιν τῆς περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ, τὴν ὁποί- αν προσηγουμένως ἐκθέσαμεν κατὰ γρῆος, ἀποδείξαντες αὐτὴν, ὅτι ὑπῆρξεν ἀσπόρως τε καὶ ἀδιαφθόρως ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, βουλήσει τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς του, καὶ τῇ συνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύ-

ματος· περιοριζόμεθα μόνον νὰ ἐξετάσωμεν τὴν πα-
ράφορον ταύτην συκοφαντίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς μό-
νος ὡς συκοφάντης ἔπλασεν· ἐξετάζοντες, ἂν ὁ Σωτὴρ
ἡμῶν ὑπῆρξεν ἐκ τῆς αἵρέσεως τῶν Ἑσσηναίων, καθὼς
αὐτὸς συκοφαντεῖ· παραβάλλοντες τὰς ἱεράς τοῦ Σωτῆ-
ρος ἡμῶν διδασκαλίας μὲ τὰς τῆς αἵρέσεως ἐκείνων, αἰ-
τινες εἶχον τὰς ἀρχάς των ἀπὸ τὰς δόξας τοῦ Πυθα-
γόρου· καὶ πρὸς τούτοις, ἂν ἐδιδάχθη ὑπὸ τινος γράμ-
ματα εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς σωματικῆς του παρουσίας
εἰς τὸν κόσμον. τὰς ὁποίας αὐτὰς συκοφαντίας, οὐδεὶς
τῶν πρὸ αὐτοῦ θεοκατηγόρων ἐξεφράσθη ποτὲ, ἀλλ' οὐδὲ
ἔφθασεν εἰς τοσαύτην ἀγνωμοσύνην, ὑβρίζων τὸν Θεὸν
μὲ τοιαύτας φρικτὰς βλασφημίας!

Ἐξετάζοντες τὴν σειρὰν τῆς ἱεράς Ἱστορίας, δὲν ἀ-
παντῶμεν εἰς κανένα μέρος, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν νὰ ἐδιδά-
χθη γράμματα εἰς κανέν Σχολεῖον, μήτε τῶν Σαδδουκαί-
ων, καὶ Φαρισαίων, ἀλλ' οὐδὲ τῶν Ἑσσηναίων· μάλιστα
μανθάνομεν, ὅτι ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, κατὰ τὴν μαρ-
τυρίαν τοῦ Ἰωάννου, λέγοντες· “ Πῶς οὗτος οἶδε γράμ-
ματα μὴ μεμαθηκώς; Ἰωάνν. Κεφ. Ζ'. 15. ,,) ἐθαύμαζον
δικαίως, ὄχι μόνον, διότι τὸν ἐβλεπον διδάσκοντα, ἀλλ'
ὅτι δὲν τὸν εἶδον ποῦ ποτε διδασκόμενον· καὶ τὸ πλέον
θαυμασιώτερον, ὅτι τὰς διδασκαλίας του δὲν τὰς ἤκου-
σαν ποτὲ ἀπὸ στόμα ἀνθρώπου· “ ἐθαύμαζον, λέγει ἄλ-
λαχοῦ, ἐπὶ ταῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ “ Λουκ'. Κεφ'. δ'. 22.) διότι ἦ-
σαν πλήρεις σοφίας Θεοῦ, καὶ συνέσεως, γεμάτοι ἀπὸ τὰς
χάριτας ἐνὸς θεανθρώπου Θεοῦ, τοὺς ὁποίους πανσόφως
μετεχειρίζετο διὰ νὰ σώσῃ τὸν πλανηθέντα ὑπὸ τοῦ δια-
βόλου ἄνθρωπον, ἐλευθερώσας αὐτὸν ἀπὸ τὰς δεισιδαι-
μονίας τοῦ σκότους! — ἐν ᾧ λοιπὸν κατεγίνετο διὰ νὰ δι-

δάξῃ τὴν ἀληθῆ θεογνωσίαν τοὺς ἀκροατὰς του, καὶ μὲ
διάφορα ἀξιόπιστα παραδείγματα ἐζήτει νὰ βελτιώσῃ
τὸ ἠθικόν των, νὰ ἀπαλείψῃ ἀπὸ τὰς ψυχὰς των, ὅσας
δεισιδαιμονίας τοὺς εἶχε διδάξῃ ἢ ἀπέβεια, πῶς ἦτο
δυνατὸν αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ ἦναι καὶ φίλος, ἐντ' αὐτῷ δὲ
καὶ ἐχθρὸς τῶν δεισιδαιμονιῶν; νὰ φρονῇ ὅλως διόλου
αὐτὰς ὡς ὀρθὰς, καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας του πάλιν νὰ
τὰς ἀναιρῇ ὡς ψευδεῖς, καὶ διδασκαλίας τοῦ διαβόλου; —
Καθεὶς τῶν εὐσεβῶν ἀναγινώσκων τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλι-
ον μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην εὐλάβειαν καὶ προσοχὴν,
καὶ γνωρίζων τὰς ἐμπεριεχομένας ἐν αὐτῷ ἀληθείας, ὅτι
δὲν εἶναι δοξασίαι ὑποθετικαὶ ἀνθρωπίνου νοῦς, πληρο-
φορεῖται μόνος του, ὅτι αὐταὶ δὲν εἶναι διδασκαλίας
ἀνθρώπων, ἀλλ' εἶναι ὁδηγίαι θείων μαθημάτων, διδα-
σκόμεναι ἀπὸ τὸν ἴδιον Θεόν. διότι δὲν εὐρίσκει εἰς αὐτὰς
κάμμίαν ἀπάτην, ἀλλ' οὐδὲ ἀμφισβολίαν, ἀφ' ὅσας εὐρί-
σκομεν εἰς τὰς δοξασίας τῶν φιλοσόφων· αἱ ὁποῖαι διὰ νὰ
μὴν εἶναι ἀληθεῖς καὶ βέβαιοι, τὴν μὲν ἀναιροῦνται
ἀπὸ τὸν ἕνα, ἄλλοτε δὲ ἀπὸ ἄλλον, καὶ πάντοτε εἶναι
ἀνηρημένοι, καὶ περιφέρονται μέσα εἰς τὰς εὐρυχώρους
τῆς φιλοσοφικῆς ἱστορίας σελίδας ὡς μῦθοι πεπλασμένοι,
κατὰ τὴν φαντασίαν ἐκάστου λεγομένου φιλοσόφου!

Διὰ νὰ εἰπώμεν ὀλίγα τινα περὶ τούτου φέροντες τὴν
δυνατὴν ἀπόδειξιν, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀναφέρωμεν τὴν περὶ
Θεοῦ δόξαν τοῦ Πυθαγόρου, τὴν ὁποίαν ὁ ὀπαδὸς αὐτοῦ
Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, ὁ τῆς Ἐλαιατικῆς αἵρέσεως
ἀρχηγὸς μετὰ ταῦτα ἀνήρσειεν. Ἐπειδὴ καὶ τὴν δια-
κεχυμένην εἰς πάντα τὰ τῆς φύσεως νοερὰν δύναμιν,
εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέταττε τοὺς κατωτέρω Θεούς, τοὺς
δαίμονας, καὶ Ἡρώας, ὁ φιλόσοφος οὗτος, αὐτὴν τὴν συ-
νέστειλεν εἰς μίαν μόνην οὐσίαν ὁ Ξενοφάνης, χωρὶς νὰ

γνωρίζη τι περισσότερον· καὶ τοιουτοτρόπως ὅλοι οἱ λοιποὶ ἐξηκολούθησαν νὰ ἀναιρῆ ὁ εἰς τὸν ἄλλον, καὶ οὐδέποτε εἶπον καμμίαν ἀλήθειαν, ἀναιρούμενοι ἀναμεταξύ των. Ἐν λοιπόν, κατὰ τὸν θεοκατήγορον θεοσεβισμόν, αἱ διδασκαλῖαι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἦσαν ἀποσπάσματα τῆς Πυθαγορικῆς αἰρέσεως, πῶς δὲν ἀνηρέθησαν ἀπὸ τινος; πῶς δοξάζονται παρ' ὄλων τῶν ὀρθοφρονούντων, ὅτι εἶναι αἱ μόναι ἀληθέστατοι; πῶς ἐτιμῆθησαν καὶ τιμῶνται παρ' ὄλων τῶν ἠθικῶν φιλοσόφων, ὡς τελειότητες τῆς ἠθικῆς, χωρὶς νὰ ἔχωσι τὸ παραμικρὸν τῆς ἀτελείας ἐλάττωμα;—βέβαια, διότι δὲν εὐρίσκεται εἰς αὐτὰς ἡ παραμικρὰ τοῦ ψεύδους κατηγορία· μήτε ἡ ἀπάτη τῶν συλλογισμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπιστηρίζεται ἡ πιθανολογία τῶν δοκησισόφων, τῶν ματαιολόγων τούτων φιλοσόφων, τοὺς ὁποίους ὁ θεοσεβισμὸς ἐπειθύμησε νὰ μιμηθῆ, καὶ μὲ ἀνωτέρας δεισιδαιμονίας νὰ ἀποδείξη τὸν ἑαυτὸν τοῦ δεισιδαιμονέστερον ὄλων αὐτῶν, μ' ἕνα τι ἐξαίρετον χάρισμα τῆς συκοφαντίας ἐναντίον τῆς ἀληθείας!

Ὁ κατήγορος οὗτος ψευδόμενος κατὰ τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν, ζητεῖται ἤδη νὰ μᾶς ἀποδείξη, εἰς ποίαν περικοπήν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἀπήντησε τὴν διακεχυμένην αὐτὴν νοεράν δύναμιν τοῦ Πυθαγόρου εἰς ὅλην τὴν φύσιν· τὴν ὑποταγὴν εἰς αὐτὴν τῶν κατωτέρω θεῶν, τῶν δαιμόνων, καὶ τῶν Ἡρώων; ποῦ τὴν εἰμαρμένην καὶ τὴν τύχην; τὴν τῶν ψυχῶν μετοχὴν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ; ποῦ τὴν μετεμψύχωσιν: τὴν ἀπὸ σώματος δηλαδὴ εἰς σῶμα μετάβασιν τῆς ψυχῆς; εἰς ποῖον μέρος τὴν ἀϊδιότητα τοῦ κόσμου, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀνύπαρκτα φαντάσματα, ὅσα οἱ Πυθαγορικοὶ παρέλαβον καὶ ἐδόξαζον ὡς ἀληθῆ;—Πρέπει ὅλα ταῦτα νὰ τὰ ἀποδείξη, ὅτι καὶ τῶνόντι εὐρίσκονται εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἱεροῦ

Εὐαγγελίου, ἢ εἰς τὰς ἐννοίας τῶν θεῶν τοῦ Σωτῆρος διδασκαλιῶν, καὶ τότε νὰ προσέξωμεν εἰς τοὺς λόγους του. Ἐν ὅμως καὶ δὲν ὑπάρχωσι, μήτε ἔχωσι τὴν παραμικρὰν ὁμοιότητα καὶ συμφωνίαν μὲ τὰς ἀληθείας τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, τότε τοὺς ἀπορρίπτομεν ὡς ἀνυπάρχτους καὶ μυθώδεις! — ἔχει τάχα λόγους ἀποχρῶντας νὰ ἀποδείξη τὸ ψεῦδος ὡς ἀλήθειαν; — ὅσον καὶ ἂν σπουδάσῃ εἰς τοῦτο τὸ ἐπιχείρημά του, οὐδέποτε θέλει ἰσχύσειν κατὰ τῆς ἀληθείας τὸ ψεῦδος του. ποτὲ μὲ τὸ ψεῦδος δὲν θέλει κατορθώσειν, ὥστε νὰ πιερευθῆ, ὅτι ὁμιλεῖ ἀλήθειαν· ἀλλ' ἡ παραβολὴ τῶν δεισιδαιμονιῶν τοῦ ψεύδους του μὲ τὰς ἀληθείας, τὰς ὁποίας ἡμεῖς οἱ εὐσεβεῖς πιστεύομεν, αὐτὴ ἡμᾶς μὲν ἀποδεικνύει ἐμφρονας, καὶ εὐσεβεῖς εἰς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, αὐτὸν δὲ καὶ τοὺς ἐπισυνάπτοντας κακῶς τὸ ψεῦδος εἰς τὴν ἀλήθειαν, τοὺς ἐλέγχει ὡς μωροὺς, ψεύσας καὶ ἀπατεῶνας! Τοιαύτης λοιπὸν ἐπιτιμήσεως ἔνοχοι ἀποκαθίστανται μετὰ τοῦ Θεοσεβισμοῦ καὶ οἱ τούτου ὁμόφρονες, ἐλεγχόμενοι ὡς μωρολόγοι, ὄνειροπολοῦντες δι' ὅσα ἀνύπαρκτα ἐφαντάσθησαν ὡς ὑπαρκτά, δείγματα τρανώτατα ἀνηκούσου φρενοληψίας, τὴν ὁποίαν μήτε ὁ ἐλλέβορος δύναται νὰ τὴν θεραπεύσῃ! (α)

(α) Ἐλλέβορος, κοινῶς σκάρφη, μεταχειριζόμενος ὑπὸ τῶν παλαιῶν εἰς θεραπείαν διαφόρων παθῶν, ἐξαιρέτως δὲ τῶν ψυχικῶν, τῆς παραφροσύνης δηλ. καὶ μανίας· εὐρίσκεται δὲ εἰς τὴν Δημοσθένει τὸ ἐλλεβορίζω, ἀντὶ τοῦ θεραπεύω διὰ τοῦ ἐλλεβόρου τὴν παραφροσύνην τινός, τὸν σιφρονίζω διὰ νὰ ᾔηται φρόνιμος.

Σημ. Πυθαγόρας ὁ τῆς Ἰταλικῆς Σχολῆς θεμελιωτῆς, ἐγεννήθη ἐν Σάμῳ 564 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, εἰς τὴν νῆσον Σάμον· ἐμαθήτευσε πρῶτον εἰς

Προσθέτει πρὸς τούτοις ὁ κατήγορος οὗτος, ὅτι ὁ μόνος σκοπὸς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἦτο νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ ἔθνος του ἀπὸ τὰς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας, διὰ τοῦτο καὶ ἤλεγχεν αὐστηρῶς τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ ἂν τῶνόντι οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, πῶς δὲν ἤλεγχεν αὐτὸς ἑαυτὸν, ἐνῶ ἐφρόνει καὶ αὐτὸς τοιαύτας δεισιδαιμονίας ὡς ἐκείνας τοῦ Πυθαγόρου; πῶς ἀπειτόλμα δεισιδαίμων ὢν, νὰ ἐλέγχῃ δεισιδαίμονας; δὲν ἐφοβεῖτο, μήπως κατηγορηθῇ ἀπὸ τοὺς ἐλεγχομένους δημοσίως, καὶ ἀτιμασθῇ; πῶς ἐπεφήμωσε τοὺς Σαδδουκαίους παρρησία διὰ τὰς δεισιδαιμονίας των, τὰς ὁποίας εἶχον διὰ τὴν ἡδυπάθειαν, καὶ ἡδονὴν, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζον εὐδαιμονίαν, ὡς ὀπαδοὶ τῶν Ἐπικουρείων, λέγων πρὸς αὐτοὺς, ὅτι εἰς τὴν κοινὴν τοῦ κόσμου ἀνάστασιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι Θεοῦ εἰσιν, ἀπέχοντες

τὸν Ἐρμοδάμαντα τὸν ἀπόγονον τοῦ Κροφίλου· ἢ κατὰ τὸν Διογένην τὸν Λαέρτιον, εἰς τὸν Φερεκίδην, εἰς τὴν νῆσον Λέσβου, (Μιτυλήνην,) καὶ τέλος εἰς τὸν Ἀναξίμανδρον, καὶ εἰς τὸν ἴδιον Θαλῆν τὸν Μιλήσιον, εἰς τὴν Μίλητον· οὗτος διὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ Θαλήτος ἀπεδήμησεν εἰς τὴν Φοινίκην, καὶ Αἴγυπτον, ὅπου ἐδιδάχθη τὴν Γεωμετρίαν, καὶ Ἀστρονομίαν, καὶ προσέτι ὅλα τὰ Μυστήρια τῶν Αἰγυπτίων ἀπὸ τοὺς ἐκεῖσε Ἰερεῖς· ἀπαχθεὶς δὲ ἀπὸ τὸν Καμβύσην αἰγμάλωτος εἰς τὴν Περσίαν, ἐδιδάχθη εἰς τὴν ἐκεῖσε διατριβὴν τοῦ τὴν Μουσικὴν, καὶ τὴν τέχνην τῶν Ἀριθμῶν ἀπὸ τοὺς Μάγους τῶν Περσῶν, καὶ Χαλδαίων. Ἐξαγοράσας αὐτὸν ὁ Ἡγεμὼν τῶν Κροτωνιατῶν, καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του, εὔρεν αὐτὴν τυραννομένην, καὶ τοὺς πατριώτας του ἀδιαφοροῦντας εἰς τὰς διδασκαλίας του· διὰ τοῦτο ἀπέραςεν εἰς Κρότωνα πόλιν τῆς Καλαβρίας εἰς τὸν κόλπον τῆς Τάραντος, ἧτις διὰ τὰς ἐκεῖσε ἑλληνικὰς ἀποικίας, ὠνομάζετο κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους μεγάλη ἑλλάς· ὅπου συστήσας τὴν Σχολὴν του, ἀπέκτησε πολλοὺς μαθητάς· ἐκαλλιέργησε κατὰ πολλὰ τὴν Γεωμετρίαν, Ἀριθμητικὴν, καὶ Μουσικὴν, τὰς ὁποίας κατεπλούτησε μὲ διάφορα ἀξιόλογα ἐφευρέματα, ἐκ τῶν ὁποίων

ἀπὸ κάθε ὑλικὴν ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν. „ ἐν γὰρ τῇ „ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς „ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσὶ “ Ἰωάνν. Κεφ'. κβ'.) δὲν εἶχον τὴν παρρησίαν αὐτοὶ νὰ τὸν ἐλέγξωσιν, ἐνῶ τοὺς ἤλεγχεν αὐστηρῶς διὰ τὰς δεισιδαιμονίας των; τὸν ἐφοβοῦντο τάχα διὰ κάμμίαν πολιτικὴν του δύναμιν; ἢ διὰ τὸν πλοῦτον του, ἐνῶ τὸν ἔβλεπον πτωχότατον;—ὄχι βέβαια! ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγνώριζον αὐτὸν ἀμέτοχον τῶν τοιούτων αἰρέσεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἓνα ὁλόκληρον σύστημα δεισιδαιμονιῶν, διὰ τοῦτο ἀποσιώπουν ἐλεγχόμενοι.—φάσκει λοιπὸν ὁ κατήγορος οὗτος καὶ ἅμα ἀντιφάσκει, ὁμολογῶν τὸν Σωτῆρα ἡμῶν διώκτην τῶν ἀτόπων δεισιδαιμονιῶν, καὶ ἐντ' αὐτῷ δεισιδαίμονα ἐκ τῆς αἰρέσεως τῶν Πυθαγορικῶν Ἑσθηναίων, τῶν δοξαζόντων τὰς μωρὰς τοῦ Πυθαγόρου δεισιδαιμονίας!

εἶναι τὸ περίφημον θεώρημα τῆς ἐν τῷ ὀρθογώνῳ τριγώνῳ ὑποτείνουσας, καὶ ἡ εὑρεσις τοῦ Μονοχόρδου. Τὴν παρ' αὐτοῦ πρῶτον ὀνομασθεῖσαν φιλοσοφίαν τὴν διήρει εἰς θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν· εἰς τὴν πρώτην ἔπραγματεύετο τὰ περὶ Θεοῦ, περὶ ψυχῆς, καὶ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων· εἰς τὴν δευτέραν περὶ τῶν ἠθικῶν· τὸν Θεὸν ἐδόξαζεν ἓνα πνεῦμα, ἢ μίαν νοερὰν δύναμιν, διακεχυμένην εἰς ὅλην τὴν φύσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέταττεν ὅλους τοὺς κατωτέρω θεοὺς, τοὺς δαίμονας, καὶ τοὺς ἥρωας· ἐδόξαζε τὴν εἰμαρμένην· τὰς ψυχὰς ὡς μέρη τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ· τὴν μετεμψύχωσιν, καὶ τὴν ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα μετάβασιν τῆς ψυχῆς, καθὼς καὶ ὁ θεοσεβισμὸς ἀπὸ Πλανήτην εἰς ἄλλο σῶμα Πλανήτου· ἀπέφευγε δὲ διὰ τοῦτο τὴν κροφαγίαν, καὶ ζωοκτονίαν· τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν τὴν ἔθετεν εἰς τὸ σπεύδειν ἀπαλαγῆναι τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον καὶ ὁ θεοσεβισμὸς κατ' ἐξοχὴν σέβεται, πλὴν εἴτε τιμίως, ἢ ἀτίμως εἰς αὐτὸ ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν φιλοσοφικὴν του δόξαν! Τὸν κόσμον προσέτι ἐδόξαζεν αἰδίων· καὶ αὐτὸς πρῶτος ὠνόμασεν αὐτὸν κόσμον. Διογένης Λαέρτης ἐν τῷ βίῳ Πυθαγό.

Ἡ ὑπεροπτικὴ ζωὴ τῶν Φαρισαίων, ὁ πλατυσμὸς τῶν φυλακτηρίων των, αἱ πρωτοκαθεδρίαί εἰς τὰς συνελεύσεις τῶν ἀρχόντων τοῦ λαοῦ· οἱ ἀσπασμοὶ εἰς τὰς ἀγορὰς· καὶ αἱ προσκλήσεις των μὲ τὸ· ραββί! ραββί! ὅλα ταῦτα ἀντίζηλα εἰς τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διδασκαλίαν, ἀντιφέροντο εἰς αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ ἑνα πτωχὸν ἀμαθῆ, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζον ὡς υἱὸν τοῦ τέκτωνος, καὶ ὄχι ὡς ἑνα δεισιδαιμονέφερόν των, ἢ ἑνα ἐξ αὐτῶν· διὰ τοῦτο οὐ μόνον ὡς Μεσσίαν ἤθελον, ἀλλ' οὐδὲ προφήτην. (α) διότι δὲν κατεδέχοντο νὰ διδάσκωνται ἀπὸ ἑνα, τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώρισαν πεπαιδευμένον, ὄντες αὐτοὶ πεπαιδευμένοι, καὶ διδάσκαλοι τοῦ γένους των· καὶ μάλιστα ἐνῶ ἤλεγχεν αὐτοὺς διὰ τὰς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας των, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς, χωρὶς νὰ δύνανται τελείως νὰ ἀντιλέγωσιν, εἰς ὅσα ἐλέγχοντο ὡς δεισιδαίμονες μὲ τὸ· „οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί!“ (β) καὶ μὲ τόσους ἄλλους ἐλέγχους, ὅσους παρατηροῦμεν εἰς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, λεγομένους κατ' αὐτῶν παρὰ τοῦ Σωτῆρος· διὰ τοὺς ὁποίους ὑποπεσὼν εἰς τὴν τούτων ὀργὴν, καὶ ὑπὸ φθόνον γενόμενος, τῇ τούτων συνεργείᾳ κατεδικάσθη εἰς ποινὴν θανάτου σαυρικοῦ· καὶ σαυρωθεὶς ὑπ' αὐτῶν, καὶ ταφεὶς, κατηγορήθη ἢ τούτου Ἀνάσασις, ὡς ψευδῆς ἀπὸ τοὺς φυλάσσοντας τὸν τάφον αὐτοῦ Στρατιώτας, ἀφ' οὗ ἐδωροδοκίθησαν ἀπ' αὐτοὺς, νὰ κρύψωσι τὴν

(α) Ἐρευνήσον καὶ ἴδε, ἔλεγον πρὸς τὸν Νικόδημον) ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται· μὴ καὶ σὺ Γαλιλαῖος εἶ; Ἰωνν. Κεφ. ζ'.
(β) Ματθ. Κεφ. κδ'.

ἀνάσασιν αὐτοῦ λέγοντες· „ὅτι νυκτὸς ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἔκλεψαν αὐτὸν, ἡμῶν κοιμωμένων“ καὶ „διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίους μέχρι τῆς σήμερον“ (4) Ταῦτα πάντα εἶναι τρανώταται ἀποδείξεις συμβάλλουσαι κατὰ τῶν ψευδοκατηγοριῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, αἵτινες κατηγοροῦσιν αὐτὸν, ὅτι ὑπῆρχεν ἐκ τῆς αἵρέσεως τῶν Ἑσσηναίων· πρᾶγμα διόλου ἀνύπαρκτον καὶ ἐπίπλαστον, ἐφεύρεμα σατανικόν, ὁδηγηθὲν ἀπὸ τὸν ἀρχοντα τοῦ σκότους εἰς τὸν ἐσκοτισμένον τοῦ θεοσεβισμοῦ νοῦν!

Κεφ. Ζ'.

Ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ἢ δὲν ἀπέθανε, κατὰ τὸν θεοσεβισμόν, ἢ ὅτι οἱ μαθηταὶ δωροδοκῆσαντες τοὺς στρατιώτας ἔλαβον τὸ σῶμα του, καὶ ἐκήρυξαν ὅτι ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν.

Ἄν, διὰ τοῦ φυσικοῦ λόγου οἱ ἄνθρωποι ζητήσωσι τὴν ἐπίγνωσιν τῆς θρησκείας, οὐδέποτε θέλουσι φθάσειν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ζητουμένου. καθότι εἶναι ἀνίκανος ὁ τρόπος οὗτος εἰς τὸ νὰ προμηθεύσῃ εἰς αὐτοὺς, πᾶν ὅ,τι δὲν δύναται· μάλιστα δὲ οἱ ἄνθρωποι κινδυνεύουσι εἰς φρικτὰς ἀπάτας, ὑποτασσόμενοι εἰς τὰς ἀκαθέκτους ὀρμὰς τῆς φαντασίας των· ἥτις τοὺς προξενεῖ διαφόρους ἐκτραχηλισμούς, καὶ κινδύνους ἐπιπλαβεστέρους, παρ' ὅ,τι ἂν ἤθελον μείνη εἰς τὴν ἀπ' ἀρχῆς

(4) Ματθ. Κεφ. κη'.

αὐτῶν φυσικὴν ἄγνοιαν. Ἐπειδὴ, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴν ἐγκολποθῶσιν, ὅσα ἄτοπα, ὅσα ἀλλόκοτα καὶ τερατώδη καὶ ἂν εὐρίσκωνται εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἐπιμένοντες, νὰ φαίνωνται οὐχὶ λογικοὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ζῶα ἄλογα, ἀτιμάζοντα καὶ τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν τῶν ἀλόγων ζῶων, διὰ τὴν ἀλλόκοτον ζωὴν των! (α) Ἐξ αὐτῶν πολλοὶ ἐφάνησαν ἀρνηταὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς· τινὲς δὲ καὶ διῆσχυσθησαν, ὅτι τελείως δὲν διαφέρει ἡ ἀρετὴ ἀπὸ τὴν κακίαν! καὶ ὅτι ὁ αὐτὸς μισθὸς εἶναι, ἢ νὰ φονεύσῃ τινὰς ἄνθρωπον, ἢ νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας του. Ἐφαντάσθησαν δὲ καὶ μερικοὶ κατὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ των, ὅτι ἦσαν ἄμοιροι ἐλευθερίας καὶ αὐτεξουσιότητος. Πολλοὶ δὲ, ὅτι δὲν εἶναι μήτε ψυχὴ, οὔτε πνεῦμα, ἀντιφερόμενοι εἰς τὸ διανοητικὸν αὐτῶν πνεῦμα· καὶ ἄλλοι ἀνεσκεύασαν τὴν πραγματικὴν ὄντοτητα τῶν σωμάτων, ἀντιφερόμενοι κατὰ τῆς προσλήψεως τῶν αἰσθήσεων των· καὶ ἄλλοι ἄλλα τοιαῦτα, καὶ χειρότερα τούτων!

Ἀναλύσας λοιπὸν ὅλα ταῦτα τὰ συστήματα ὁ λόγος, δύναται νὰ κατορθώσῃ, ὅτι τίποτε δὲν ὑπάρχει βέβαιον· διὰ νὰ εὕρῃ δὲ τὴν ἀλήθειαν, ψηλαφῶν τοιαύτας ὑπολήψεις, καταντᾷ τὰ πάντα εἰς ἀνυπαρξίαν: ὅτι δὲν ὑπάρχουσι δηλαδὴ τίποτε, ἐνθάπτων αὐτὰ εἰς τὴν ἀφανῆ τῆς σκέψεώς του κόνιν! ὥστε ὀπισθοδρομῶν εἰς τὰς

(α) • Οὗτοι δὲ ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ, γεγεννημένα εἰς ἄλωσιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι ἐλασφημούντες ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται, κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας. Καταλιπόντες τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ, τοῦ Βοσὸρ, δὲ μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν. • Καθ. Πέτρ. Κεφ. 6. 17. 15.

πρώτας ἐκείνων ἀρχὰς, ἀκολουθεῖ νὰ ἀπατᾷ τοὺς τοιούτους τῶν τοιούτων συστημάτων προπτάτας, ὥστε νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι οὐδεμία ἀρχὴ ὑπάρχει βεβαία.

Παραχωρῶ εἰς ἄλλους νὰ κρίνωσι δικαίως, ἂν ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ μένη ἡσυχος εἰς τὸν φυσικὸν του στοχασμὸν καὶ περισσότερον, ὅταν πρόκειται λόγος περὶ θρησκείας. Ἐπειδὴ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ὡς φύσει ἀδύνατος, ἀδυνατεῖ νὰ ἐννοήσῃ κατὰ βάθος, τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀνώτερα τῆς δυνάμεώς του νοήματα, ὁποῖα τὰ τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν θρησκείας! Εἶναι ἀναντιφρόντως ὁμολογούμενον μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν, κατὰ τοὺς καλητέρους αἰῶνας τῆς φιλοσοφίας, τὸ πόσον ἐπεθύμησαν οἱ Ἕλληνες, καὶ κατὰ μίμησιν τούτων οἱ Ῥωμαῖοι, νὰ συστήσωσι θρησκείαν τινα, παραβαλλομένην μετὰ τὴν τῶν Χριστιανῶν, καὶ ὅμως δὲν ἐπέτυχον τοῦ πόθου των. Ἐπειδὴ καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ, δηλαδὴ ἡ ἀλήθεια, τὸ καλόν, τὸ πρέπον, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα οἱ νεώτεροι φιλόσοφοι ἐσπούδασαν νὰ ἀντικαταστήσωσιν ἀντὶ τῶν αἰτιῶν, καὶ τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους ἡ θρησκεία προβάλλει, ποτὲ δὲν ὑπῆρξαν μέσα δυνατὰ εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου γένουσι μεταμόρφωσιν, καὶ πρὸς τὰ καλὰ βελτίωσιν! δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ὅλα τὰ τῆς φυσικῆς θρησκείας, καὶ ἠθικῆς συστήματα ἐφάνησαν ἔργα μάταια φαύλων καὶ ματαιοφρόνων ἀνθρώπων!

Δὲν εἶναι παράδοξον, ἂν ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ καταλάβωμεν τὰς βουλὰς τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, ἐπὶ τῶν πνευματικῶν πραγμάτων, ἀφ' οὗ τὰ σωματικὰ καὶ ὑλικὰ αὐτοῦ ποιήματα, δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς ὀλιγώτερον ἀκατανόητα. Ἦμπορεῖ ὁ φυσικὸς λόγος: ὁ νοῦς δηλ. νὰ μᾶς διδάξῃ, πῶς ὁ τοῦ Ἡλίου φωτεινὸς δίσκος, δύναται νὰ γεμίξῃ ἀπὸ φῶς μίαν τοσαύτην κυκλικὴν Σφαί-

ραν τοῦ κόσμου, τῆς ὁποίας ἡ διάμετρος καταμετρεῖται ἀπὸ τόσα πολυάριθμα μιλλιόνια μιλλιονίων μίλλια, μὲ μίαν ἀκατάπαυσον χύσιν ἀκτίνων, προχεομένων ἀπὸ πολυάριθμον σειρὰν χρόνων, χωρὶς τινος ἐλαττώσεως, ἢ ὑσερήσεως τοῦ προχέοντος ἡλιακοῦ ὄγκου, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν αὐξήσεως τῶν ἐπιδεχομένων σωμάτων τὰς τούτου ἀκτίνας; δύναται ὁ νοῦς νὰ μᾶς ἀποδείξῃ μὲ τίνα τρόπον αἱ ἀκτίνες τοῦ Ἡλίου φωτιζόμεναι, πίπτουσι μὲ τόσην ταχύτητα ἐπάνω εἰς τὰ σώματα, ὁποῖαν δὲν ἔχει μία πυροτηλοβολικὴ βολίς, χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται, καὶ αὐτὰ τὰ λεπτότατα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ὄργανα προσβαλλόμενα, τὸν παραμικρὸν πόνον, ἢ ἐνόχλησιν; ἢ πῶς ἡ προσβολὴ αὕτη, δύναται νὰ κάμῃ ἐπαισθητὴν εἰς ἓνα αἴθρον πνεῦμα, τὴν ψυχὴν δηλονότι, τὴν διαφορὰν τῶν ἀντικειμένων μακρὰν ἀπεχόντων; τὸ πῶς δύο οὐσίαι, ἢ μία ὑλικὴ, καὶ ἢ ἄλλη αἴθρος, — ἢ ψυχὴ δηλ. καὶ τὸ σῶμα — εὐρίσκονται ἠνωμένοι ἀναμεταξύτων; ἢ πῶς αἱ πληγαὶ τοῦ σώματος προξενουσι πόνον καὶ ὀδύνην εἰς τὴν ψυχὴν; ἢ πῶς ἡ λύπη καὶ σενοχωρία τῆς ψυχῆς καταξηραίνει καὶ ἀδυνατεῖ τὸ σῶμα; ὅλα ταῦτα εἶναι ἀναντιρρήτως βέβαια! πλὴν τὸ πῶς γίνονται; τοῦτο εἶναι ἀνερμήνευτον καὶ ἀκατάληπτον εἰς ἡμᾶς· αὐτὸ τὸ γνωρίζει μόνος ἐκεῖνος, ὅς τις διέταξε νὰ γίνωνται ὅλα τὰ τοιαῦτα, κατὰ τὸν ἀνεξερεύνητον τοῦτον τρόπον, διὰ νὰ γνωρίζομεν τὴν ὑπερτάτην δύναμιν τῆς ἀπειρου σοφίας του, ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἡμῶν ἀδυναμίαν· ἢ τις καὶ ἀχώριστος οὐσα ἀπὸ ἡμᾶς, μ' ὅλα ταῦτα δὲν μᾶς πείθει νὰ καταλάβωμεν, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχομεν· καὶ ὅτι τὸ ὑσερήθημεν, ἐνῶ τὸ εἶχομεν, κατακριθέντες διὰ τῆς παραβάσεως τῆς θείας ἐντολῆς!

Ἄν λοιπὸν τὰ φυσικῶς γινόμενα ἔμπροσθεν τῶν ὀφ-

θαλμῶν μας, εἶναι δυσνόητα εἰς ἡμᾶς καὶ ἀκατάληπτα, πόσον μᾶλλον τὰ ἀόρατα καὶ πνευματικά, ὅσα ἐμπεριέχονται εἰς τὴν θείαν ἀποκάλυψιν! καὶ ἂν ὁ ἀδύνατος ἡμῶν νοῦς, δὲν τὰ καταλαμβάνῃ, πόσον ἀδίκον εἶναι εἰς ἡμᾶς τὸ νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπάρχωσιν ὅ,τι λογῆς ἐδιωρίσθη ἢ ὑπαρξίς των ἀπὸ τὸν Θεόν. πόσον ἄρα ἀδίκον εἰς τὸν ἀδύνατον τοῦ θεοσεβισμοῦ νοῦν, διότι δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ, τὸ πῶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἔγεινε δι' ἡμᾶς ἄνθρωπος· νὰ πιθεύῃ, ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἢ ἐνανθρώπησις του, καθὼς ἀληθῶς πιθεύεται καὶ δοξάζεται παρ' ἡμῶν, μῆτε ὁ ἐκούσιος αὐτοῦ θάνατος, ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ τριήμερος ἐξανάστησις! καὶ ἂν δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ ὅλα ταῦτα, ὡς ἀδύνατον εἰς αὐτὸν διὰ τὴν ἐκούσιον διαφθορὰν του, τάχα δὲν εἶναι ὅ,τι λογῆς αὐτὸς δὲν θέλει, κατὰ τὰς ἐνδόξους καὶ ἀληθεστάτας μαρτυρίας ἐκείνων, οἵτινες τὸν εἶδον, καὶ εἰσὶ μάρτυρες τούτων ἀψευδέστατοι, μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; (α) Πράξ. Κεφ. 10. 39. 40. 41.) δὲν ἀνεκάλυψεν ὁ χρόνος τὴν τούτων ἀλήθειαν, ἐξετασθεῖσαν ἀπὸ πολλοὺς περιεργότερους τοῦ θεοσεβισμοῦ; δὲν ἐξετάσθησαν μ' ὅλην τὴν ἀκρίβειαν ὅχι μόνον ἀπὸ σοφτέρους αὐτοῦ χριστιανοὺς, ἀλλὰ καὶ ἔθνικους, καὶ ἀπεδείχθησαν ἀληθέστερα τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου; διὸ καὶ πι-

(α) » Καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες πάντων, ὧν ἐποίησεν ἔντε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὅν καὶ ἀνείλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν. «

σεύονται καὶ προσκυνοῦνται παρ' ὄλων, ὅτι ἔγειναν κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ καὶ θέλησιν, διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, μὲ ὑπερφυσικὸν λόγον!

Ἄλλ' ὁ ἀσυμβίβαστος μὲ τὰς τοιαύτας ἀληθείας ὑλικὸς τοῦ θεοσεβισμού νοῦς, παραβλέψας τὰς ἐπικρίσεις τῶν πολλῶν, ἀντίστη κατὰ τούτων, καὶ ὤρμησε κατὰ τὸ θεοσιγές παράδειγμα τοῦ Σπινοζισμού, εἰς τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπώλειαν, σύμφωνος καὶ σύμφητος καθ' ὅλα μὲ τοὺς σαυρωτάς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, διὰ τὴν συκοφαντίαν τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ τριήμερον ἔγερσιν, ὅτι δὲν ὑπῆρξε, καθὼς οἱ χριστιανοὶ πιεθεύουσιν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ δωροδοκῆσαντες τοὺς φυλάσσοντας τὸν τάφον αὐτοῦ στρατιώτας, ἔλαβον τὸ σῶμα του, καὶ ἐκήρυξαν, ὅτι ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν! Πρὶν σκοτισθῆ καὶ φθάσῃ εἰς τοῦτον τὸν ὀλέθριον σοχασμὸν τῆς συκοφαντίας, ἔπρεπε νὰ σοχασθῆ τὸν τρόπον πρῶτον τῶν κατηγορούντων τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, ἂν ἦναι ἀπλοῦς καὶ ἀπαθής· ἔπειτα πῶς ἓνα τοιοῦτον ἀπόκρυφον ἠδύνατο νὰ διατηρηθῆ μυσικὸν μεταξὺ πολλῶν διαφερόντων κατὰ τὰς γνώμας· πῶς ἔμελλε νὰ καταπεισθῆ ὁ Θωμᾶς, ὅς τις ἐρώναζεν, ὡς μὴ „πιεθεύσω!—δὲν θέλω πιεθεύσειν εἰς τοὺς λόγους σας, „ἐὰν δὲν ἴδω τοὺς τύπους τῶν ἡλῶν, τῶν χειρῶν καὶ

Σημ. Βενέδικτος Σπινόζας ἐγεννήθη εἰς τὸ Ἀμστερδὰμ κατὰ τὸ 1632. ἀπὸ γονεῖς ἔβραίους. γενόμενος δὲ χριστιανός, πάλιν ἀπέρριψε τὸν χριστιανισμόν, καὶ ἀνεκαίνισεν εἰς τὴν ἠθικὴν του, κεκαλυμμένην οὐσαν μ' ἀπάτην τὸ ἄτοπον τοῦ Ξενοφάνους σύστημα· ὅτι μία μόνη οὐσία ὑφίσταται εἰς τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει Θεὸν· καὶ ὅτι τὰ πνεύματα καὶ τὰ σώματα, ἅτινα δοξάζονται ὡς διαφορετικὰ καὶ διακεκριμένα οὐσίαι, δὲν εἶναι ἄλλοτι, εἰμὴ ἀπλᾶ μεταβολαί, ἢ τρόποι ὑπάρξεως τῆς μοναδικῆς ἐκείνης καὶ καθόλου οὐσίας. φιλοσ. παλιγγ. ἐποχὴ 6'. Σοα.

„ τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἐὰν δὲν βάλω τὴν χεῖρα μου εἰς „ τὴν πλευρὰν του, ἥτις κεντηθεῖσα διὰ τῆς λόγχης, „ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς αἷμα καὶ ὕδωρ.—, ἐὰν μὴ ἴδω ἐν „ ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, καὶ βάλω „ τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, καὶ βάλω „ τὴν χεῖρα μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ οὐ μὴ πιεθεύσω „ Ἰωάνν. Κεφ'. ιθ'.) ἀφ' οὗ δὲ τὸν εἶδε μετὰ παρέλευσιν ὀκτὼ ἡμερῶν, ἐφώνησε πρὸς αὐτόν· “ ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου δόξα σοι! “ Πῶς ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία ὡς γυνὴ ἀμφίβολος, ἤθελε πιεθεύσῃ τοὺς λόγους τῶν θείων Ἀποστόλων, ἐὰν δὲν ἔβλεπεν ἰδίους ὀφθαλμοῖς αὐτὸν ἀναστάντα, ἐξοῦ καὶ τὸ μῆμου ἄπτου ἤκουσε. „ Μαρία, „ μῆμου ἄπτου! οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα „ ραμου “ καὶ τ. λ. π. Ἰωάνν. Κεφ'. κ'.) πῶς ὁ ἀρνηθεὶς αὐτὸν Πέτρος, ἤθελε πάλιν τὸν πιεθεύσῃ, ἂν δὲν ἔβλεπε τὴν ἀνάστασίν του; Πῶς ὅλοι αὐτοὶ ἐσυμφώνησαν νὰ φυλάξωσιν ὡς ἀλήθειαν ἓνα ψεῦδος, χάριν τοῦ ὁποῖου νὰ θυσιάσωσι καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των; γίνεται ποτέ τὸ τοιοῦτον νὰ θανατωθῆ τις διὰ πρᾶγμα ἀνύπαρκτον; καὶ οὐχὶ ἓνας, ἢ δύο, ἀλλ' ἀπειροὶ, καὶ πολυάριθμοι;— Πόσον εἶναι φυσικὰ φιλόζωος ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο καθεὶς τὸ συναισθάνεται ἀφ' ἑαυτοῦτου, χωρὶς τινὸς ἀποδείξεως. καὶ αὐτὴ ἡ ἰσορῖα προσέτι μᾶς διετήρησε τὸ τοιοῦτον ἀληθέςατον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους γονεῖς, οἵτινες διὰ τὴν ζωὴν των, παρέβλεψαν τὴν ζωὴν τῶν τέκνων των· τόσοσιν πολλὰ ὁ ἔρωσ τῆς ζωῆς κατέχει τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν ἑαυτόν του! (1)

Ἄλλὰ διατὶ αὐτὸς δὲν ἴσχυσε τοσοῦτον εἰς τὰς ψυχὰς

(1) ἓνα τι τοιοῦτον ἀναγινώσκωμεν εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ.

τῶν θείων Ἀποστόλων, ἀλλ' ἀπερρίφθη ἀπ' αὐτῶν; Ποῖον τὸ αἷτιον τὸ νὰ καταφρονήσωσιν ἕνα τι πολυπόθητον πρᾶγμα, γνωρίζοντες καλῶς, ὅτι, ἀφ' οὗ μίαν φοράν τὸ ὑσερηθῶσι, δὲν τὸ ἀποκτῶσι πλέον;—ἦτο βέβαια ἡ βεβαίωσις τῶν ἀληθειῶν τῆς ἱεραῆς θρησκείας, τὴν ὁποίαν ἐδίδασκον· ἡ ἐλπίς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ἤλπίζον νὰ ἀπολαύσωσι διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἐνανθρωπήσαντος ὑπὲρ ἡμῶν θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ παθόντος ἐπὶ σταυροῦ, καὶ ἀναστάντος ἐν δόξῃ κατὰ τὰς θείας Γραφάς· τοῦ ὁποίου τὴν ἐνανθρώπησιν, τὸ πάθος, καὶ τὴν ἔγερσιν, καὶ τὴν ἀφ' ἡμῶν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν, κηρύξαντες εἰς τὴν οἰκουμένην, ἔπαθον ἀπὸ τοὺς μισοχρίστους ἀσεβεῖς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, χάριν τῆς ὁποίας ὑσερήθησαν τῆς παρουσίας ζωῆς, μὲ πολυειδῆ καὶ πολυόδυνα βάσανα! διὰ τοῦτο μακαρίζονται, ὡς μακάριοι, καὶ θέλουν μακαρισθῆν αἰωνίως ἀπὸ τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον ἐπόθησαν ἐκ ψυχῆς· διότι ἐγνώρισαν κάλλιστα, ὅτι ἡ εἰλικρινὴς ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ μόνη εὐδαιμονία τοῦ

πολιορκίαν τοῦ βασιλέως Τίτου υἱοῦ τοῦ Οὐσπεσιανοῦ, καθ' ἣν στενοχωρουμένη μεγάλως ἀπὸ πείναν, καὶ κινδυνεύουσα εἰς θάνατον ἀθλία τις μήτηρ, ἐθανάτωσε τὸ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς βρέφος, πρᾶγμα τριτόντι φρικτὸν! διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς πείνης μὲ τὰς σάρκας τοῦ γενήματος τῆς κοιλίας τῆς· τοῦτο τὸ ἀνήκουστον ἔργον, ἐξεπλήρωσε τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ἡμῶν πρὸς τὰς κλαιούσας δι' αὐτὸν γυναῖκας τῆς Ἱερουσαλήμ. «Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε δι' ἐμὲ, ἀλλὰ διὰ τὸν ἐαυτὸν σας καὶ διὰ τὰ τέκνα σας κλαίετε.» Στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ Ἰησοῦς εἶπε· «Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἐαυτάς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν· ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι, ἐν αἷς ἐροῦσι· μακάριοι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι, αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ, οἱ οὐκ ἐθήλασαν.» Λουκ'. Κεφ'. κγ'. 28. 29.) «Ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔξει ταῦτα πάντα εἰς τὴν γενεάν ταύτην,» Ματθ'. Κεφ'. κγ'. 36.

ἀνθρώπου· τὴν ὁποίαν ἀναγκαίως πρέπει νὰ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς, ἂν ἐπιποθῶμεν τὴν εὐδαιμονίαν μας διὰ τῆς εἰς Χριστὸν ἀδιστάκτου ἡμῶν πίστεως!

Κεφ'. Η'.

Ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἀπεθέωσε τὸν ἑαυτὸν του ποτέ, ἀλλ' ἐδίδασκε μίαν καὶ μόνην λατρείαν, εἰς ἕνα καὶ μόνον Θεόν, τὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ λέγων· αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, καὶ ἵνα γινώσκωσιν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν.

Ἀμίμητος κατὰ πάντα ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον· δὲν θέλει εὐρεθῆ ἄνθρωπος ποτέ, νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀκριβῶς τοὺς τύπους μιᾶς τοιαύτης οὐρανίου ζωῆς! καθότι, ὅσον καὶ ἂν ἠθέλαμεν σπουδάσῃ, καταγινόμενοι εἰς τὴν τούτου μίμησιν, πάντοτε μένομεν ἐλλειπεῖς διὰ τὰ ἐλαττώματα τῆς ἡμετέρας φύσεως! Ἐπειδὴ, ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς ὑποφέρει τόσην ἔνδειαν καὶ πτωχίαν, ὁπόσην ὑπέφερον ἐκουσίως ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον; ποῖος τόσην ὑσερήσιν, ὁποίαν μήτε αἱ Ἀλώπεκες τῆς γῆς, ἀλλ' οὐδέ τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔλαβον ποτέ; Αἱ Ἀλώπεκες,— «ἔλεγε πρὸς τοὺς ἀκροατάς του,— ἔχουσι φωλεοὺς, καὶ τὰ «Πστεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.» Λουκ. Κεφ'. θ'. 57.) Ποῖος ἔδειξε τοσαύτην καταφρόνησιν εἰς τὰ ὑλικά καὶ μάταια πράγματα τούτου τοῦ κόσμου, μὲ τὰ ὁποῖα σολιζόμενοι, καυχῶνται ὅτι μεματαιωμένοι ἄνθρωποι· καὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τούτων ἀποκτήσεως, σπουδάζουσι τὴν φενωτάτην εἰσοδοντῶν οἰκιῶν τῶν Βασι-

λέων, καὶ τῶν μεγάλων τῆς γῆς! „ Ἴδου εἰ τὰ μαλακὰ
 „ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσὶν “ Ματθ.
 Κεφ. ια΄.) Ποῖος ζητούμενος ἀπὸ τὸν λαὸν διὰ νὰ γίνῃ
 Βασιλεὺς, ἀναχωρεῖ μακρὰν τοῦ κόσμου, ἀπερχόμενος εἰς
 τὰ ὄρη, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν δόξαν τῆς βασιλείας;
 „ Ἰησοῦς οὖν γνοὺς, ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπά-
 „ ζειν αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε
 „ πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος “ Ἰωάν. Κεφ. 5. 15.)
 Ποῖος τσαύτην ταπείνωσιν καὶ ὑπομονὴν εἰς τὰ παθή-
 ματα τούτου τοῦ κόσμου; „ ὅς λοιδορούμενος οὐκ ἀντε-
 „ λοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπέιλει παρεδίδου δὲ τῷ κρίνον-
 „ τι δικαίως, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον. “ Πέτρ. Καθ.
 α΄. Κεφ. 6. 23.) Πλὴν ὅλα ταῦτα μ' ὀλονότι εἶναι
 παραδείγματα δυσκολομίμητα πρὸς ἡμᾶς τῆς ἀμιμῆτου
 ζωῆς ἐκεῖνου, ὅστις ἐτελειοποίησε τὴν ὑψηλὴν ἠθικὴν του,
 ἐπάνω εἰς τὰς φυσικὰς ἡμῶν ἀδυναμίας, γίνονται ὅμως
 αἷτια εἰς τοὺς, ὅσοι δὲν θέλουσι μὲ ἀπάθειαν νοῦς νὰ
 κρίνωσι τὰς ἀληθείας τῶν ἀναγινωσκομένων εἰς τὰς ἱεράς
 βίβλους, κατηγοριῶν ἀντιθέων, αἷτινες μολύνουσι καὶ
 αὐτὸν τὸν ἀναπνεόμενον ἀέρα! Ἐπειδὴ οἱ βιάσκανοι, καὶ
 λοιδόροι, ἀντιφερόμενοι κατὰ τῆς ἀληθείας, οὐδέποτε
 θέλουσι λαλήσειν τὴν ἀλήθειαν, ἐνῶ τὴν γνωρίζουσιν·
 ἀλλὰ διασρέφοντες τὴν εὐθύτητα τῶν νοημάτων, κατα-
 φεύγουσιν εἰς παρεξηγήσεις ἀτόπους, διὰ νὰ ἐπισηρίξωσι
 τὸ ψεῦδος τοῦ φρονήματός των, τὸ ὁποῖον δὲν λαμβάνει
 ποτὲ τὴν παραμικρὰν ὑπόληψιν μεταξὺ τῶν φρονίμων!

Κατηγορῶν ὁ θεοσεβισμὸς πάντας τοὺς τὸν Ἰησοῦν
 Χριστὸν ὁμολογοῦντας καὶ λατρεύοντας ὡς Θεόν, ζητεῖ
 μὲ ἀπάτην νὰ δικαιώσῃ τὰς κατηγορίας του, μὲ τὸ νὰ
 λέγῃ ὅτι ἀφρόνως οἱ χριστιανοὶ ἐθεοποίησαν τὸν Ἰησοῦν,
 ἐνῶ αὐτὸς δὲν ἀπεθέωτε ποτὲ τὸν ἑαυτὸν του· εἰς ταύτην

λοιπὸν τὴν κατηγορίαν τοῦ ἀποκρινόμενοι λέγομεν. Καὶ
 πῶς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εὐθύς εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ κηρύγμα-
 τός του, ἤθελε κηρύξῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἀνθρώ-
 πους ὁμοίους κατὰ πάντα μὲ τὴν ἀσέθειαν καὶ μὲ τὰ
 τοῦ θιοσεβισμοῦ φρονήματα; Πῶς ἠδύνατο ὁ ὑλικὸς νοῦς
 τῶν τότε ἀκροατῶν του, νὰ γνωρίσῃ πνευματικὰ ὑπαρ-
 κτὰ μὲν, ἀλλὰ δύσπιστα, διὰ τὸ ἀόρατον τῆς ὑπάρξεώς
 των· ἀφ' οὗ οἱ σοφοὶ των ἐφαίνοντο ἄσοφοι, διὰ τὸ ὕψος
 τῶν νοημάτων τῆς τοιαύτης οὐρανίου διδασκαλίας; δὲν
 ὠμίλησε ποτὲ περὶ τοῦ ἑαυτοῦτου; δὲν ἔδωκε ποτὲ τὴν
 ἀπολογία εἰς τοὺς ἐρωτήσαντας αὐτὸν, ἂν ἦναι ὁ Χρι-
 στὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. „ ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις
 „ ἔλεγον· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπέ ἡμῖν παρ' ῥησίᾳ “ — ἀπε-
 „ κρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. — εἶπον ὑμῖν καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε.
 „ Τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς μου,
 „ ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ “ Ἰωάν. Κεφ. 1. 24. 25.)
 Εἰς ταύτην τὴν ἀπολογία δὲν ἐξηγεῖται παρ' ῥησίᾳ εἰς
 τοὺς ἐρωτήσαντας, ἂν ἦναι αὐτὸς ὁ Χριστὸς; Τὶ ἐξηγεῖ
 μὲ τό. — εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε. — δὲν ἀποδει-
 κνύει, ὅτι καὶ ἄλλοτε τοὺς ὠμίλησεν, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν
 ἐπίστευσαν τοὺς λόγους του; καὶ ἐνῶ ἔβλεπον τσαῦτα
 θαύματα, ὅσα μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ τελέσῃ, τὰ ὁποῖα
 ἐδείκνυον τὴν θεότητά του, μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐγνώριζον αὐ-
 τὴν διὰ τὴν ἀπιστίαν των, ὄντες πεπωρωμένοι τὴν καρδίαν!
 Καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ ἴδιος Σωτὴρ ἡμῶν, ἐπιφέρων ἀκο-
 λούθως τὴν αἰτίαν. “ ὑμεῖς, οὐ πιστεύετε, ἔλεγε πρὸς
 „ αὐτοὺς, οὐ γὰρ ἐστέ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς
 „ εἶπον ὑμῖν. “ Ἰωάν. Κεφ. 10.) Δὲν πιστεύετε, διότι
 „ μακρὰν ἀπέχει ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἀπὸ ἐμέ! δὲν εἴσθε ἄ-
 „ ξιοι νὰ γνωρίσητε, ὅσα μυζητήρια ἦσαν προωρισμένα διὰ
 „ τοὺς ἐκλεκτοὺς, μὴ ὄντες ἐκλεκτοὶ διὰ τὴν ἀπιστίαν

„ ὑμῶν καὶ σκληροκαρδίαν! δὲν πιστεύετε, διότι δὲν εἶ-
 „ σθε πρόβατα τῆς ἐκλεκτῆς ποιμνῆς μου, χάριν τῆς ὁ-
 „ ποίας τὴν ψυχὴν μου τίθημι ἐκουσίως! Καὶ τὴν ψυ-
 „ χὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων“ Ἰωάν. Κεφ. 10. 15.)

Διὰ τὴν ἀποσύρη τὸν ὑλικὸν νοῦν τῶν μὴ πισευόν-
 των εἰς τοὺς ἀληθεῖς λόγους τοῦ κηρύγματός του, ἀπὸ
 τὰ γῆϊνα πράγματα, καὶ τὴν ὁδηγήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐ-
 πίγνωσιν τῶν πνευματικῶν καὶ θεῶν, καὶ μάλιστα ὅταν
 ἀφιερώνεται εἰς τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς πνευματικῆς
 λατρείας, προδιαθέτει αὐτὸν μετὰ τὴν περὶ Θεοῦ διδασκα-
 λίαν λέγων· ὅτι πνεῦμα ὡν ἄϋλον ὁ Θεός, τὴν εὐλαβῆ
 πνευματικὴν λατρείαν ἐπιζητεῖ, καὶ οὐ τὴν δι' αἵματος
 ταύρων, καὶ τράγων, καὶ λοιπῶν τετραπόδων ζώων τῆς
 γῆς, ἧτις εἶναι ὑλικὴ καὶ μὴ εὐπρόσδεκτος εἰς αὐτόν·
 ἤθελε τὸν διδάξῃ, ὅτι ἡ ἀληθὴς πνευματικὴ λατρεία
 τοῦ Θεοῦ ὑφίσταται εἰς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν κακῶν·
 εἰς τὴν ἀποστροφὴν τῶν δεισιδαιμονιῶν, εἰς τὴν τελείαν
 ἀποχὴν τῶν ὑπερηφάνων καὶ ἀντιθέων λογισμῶν, διὰ τῶν
 ὁποίων βλασφημεῖται ὁ ὕψιστος Θεός! Εἰς τὴν ἐπιθυμίαν
 τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποβολὴν τοῦ ψεύδους! (1)
 διότι τὸ ψεῦδος ἀντίκειται εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἧτις εἶναι
 αὐτὸς ὁ Θεός. καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, τὸν ἀναδείξῃ οὐρα-
 νόφρονος μετὰ τὰς οὐρανίους διδασκαλίας του, ἀποσπάσας
 αὐτοὺς ἀπὸ κάθε ὑλικὴν ματαιοφροσύνην, ἀπὸ τὴν πε-
 ποίθησιν τοῦ δι' αἵματος καθαρισμοῦ τῶν ψυχῶν αὐτῶν,
 μὴ ὄντος ἱκανοῦ καθαρίσαι, καὶ ἀγιάσαι τὰς ψυχὰς αὐ-

(1) * Ἔστι δὲ προσευχὴ τὸ μετὰ Θεοῦ γενέσθαι, καὶ αἰεὶ συνεῖναι Θεῷ,
 * καὶ κεκολλημένην, κατὰ τὸν θεῖον Δαβὶδ, ἔχειν αὐτῷ καὶ ἀδιάσπαστον

τῶν. „ Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν,
 „ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν“ ἔλεγε πρὸς
 αὐτούς. Ἰωάν. Κεφ. 16.) δὲν εὐαρεσεῖται ὁ Θεός ὡς
 πνεῦμα ἄϋλον καὶ καθαρὸν νὰ δέχεται σωματικὴν μόνον
 προσκύνησιν, χωρὶς τὴν συμφωνίαν τοῦ ἐν ὑμῖν πνεύ-
 ματος, τῆς ψυχῆς δηλονότι, μεμολυσμένης οὔσης ἀπὸ
 κάθε εἶδος κακίας καὶ πονηρίας! Ἐπειδὴ ἡ τοιοῦτοτρό-
 πως γινομένη λατρεία, νεκρὰ λογίζεται παρὰ τῷ Θεῷ,
 προσφερομένη ὡς ἀπὸ σώματος ἀψύχου, ἄνευ τινος ὠφε-
 λείας εἰς τὸν προσευχόμενον· ὅθεν καὶ ἀπαγορεύεται πα-
 ρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἢ μὴ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ
 γινομένη λατρεία πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ἀνεπίδεκτος, καὶ ἐπο-
 μένως ἀνωφελὴς καὶ μάταιος!

Τὴν τοιαύτην πνευματικὴν λατρείαν ἐδίδασκε νὰ τὴν
 ἀποδίδωσιν εἰς ἓνα μόνον ἀληθῆ Θεόν, τὸν ἐν Πατρὶ, καὶ
 Υἱῷ, καὶ ἁγίῳ Πνεύματι δοξαζόμενον. „ Ὁ Πατὴρ ἐν
 „ ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ, ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους·
 Ἰωάν. Κεφ. 14. 11.) Καὶ, ὅταν ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν
 „ ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρὸς τὸ πνεῦμα τῆς
 „ ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος
 „ μαρτυρήσῃ περὶ ἐμοῦ.“ Ἰωάν. Κεφ. 15. 26.) αὐτὰς
 τὰς τρεῖς ὑποστάσεις ἡνωμένας τῇ φύσει ὡς ὁμοουσίους,
 ἀνέφερον εἰς τὸ ὄνομα Θεός, τὸν ὁποῖον ἀληθῆ Θεόν ἔλε-
 γεν, ὡς ὄντα ἀληθέστατον τῶντι· πλὴν ἄγνωστον ἕως
 τότε εἰς αὐτοὺς, διὰ τὴν σκιάν τοῦ παλαιοῦ νόμου, ἧτις

* τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν νοῦν ἀναπόσπαστον· ἐκολλήθη γὰρ ἡ ψυχὴ μου
 * ὀπίσω σου καὶ ἐδίψησέ σε ἡ ψυχὴ μου· καὶ ὡς ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος
 * ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σὲ ὁ
 * Θεός. Σημέ. Θεσα.

ἐπεσκίαζε τὰ τούτου κεκαλυμμένα νοήματα, τὰ ὅποια ἔμελλον νὰ ἐξηγηθῶσιν ἐμφανῶς· μετὴν εἰς τὸν κόσμον παρουσίαν του, καθὼς καὶ ἀπεδείχθησαν· καθότι ἡ παρουσία του, ἀφ' οὗ ἀνεκάλυψε τὸ ἀπ' αἰῶνος κεκρυμμένον μυστήριον, καὶ τὴν ἀρχαίαν βουλήν τοῦ προανάρχου αὐτοῦ πατρὸς, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὠδηγήθημεν εὐτυχῶς εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἣτις εἶναι ἡ ἐπίγνωσις τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ! „ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, „ καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. “ (Ἰωάν. Κεφ. 17. γ.) Αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἣτις αἰώνιος ἐχαρίσθη πρὸς ἡμᾶς, διὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθοῦς παρουσίας τοῦ υἱοῦ καὶ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὃν ἡμεῖς ἐγνώκαμεν, καὶ πεπιστεύκαμεν, καὶ τὴν πίσιν αὐτοῦ τηροῦμεν, μετὰ πάσης τὴν προσηκούσης ἀγάπης τε καὶ προθυμίας!

Ἐνταῦθα δεικνύων τὸ ἀντιχριστιανικὸν αὐτοῦ φρόνημα ὁ θεοσεβισμὸς, ἀποσιωπᾷ τὴν ἀληθεστάτην ὁμολογίαν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, διὰ νὰ ἀποκλείσῃ τῆς πατρικῆς υἰότητος τὸν ἀληθῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸν ἡμῶν· ὅς τις εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ τῶν πιστευόντων εἰς αὐτόν, ἀφ' οὗ ἐγνώρισαν ὀρθῶς, ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς αὐτόν τὸν κόσμον ἐπέμφθη παρὰ τοῦ πατρὸς του, ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον, ὡς ποιητῆς καὶ δημιουργοῦ αὐτοῦ! ἐπειδὴ καὶ τὸ „ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν “ ὡς ἐναντίον τοῦ μοχθηροῦ φρονήματός του, παρατρέχει αὐτὸ ὡς μὴ βλέπων, μὲ ἄκραν ῥαδιουργίαν, μὴ αἰσχυρόμενος τὸν προφανῆ κερματισμὸν ὀλοκλήρου σειρᾶς λόγου, τὴν ὁποίαν ὡς διαφθορεὺς τῆς ἀληθείας τοῦ νοήματος αὐτῆς, ἀπορρίπτει ὅλως διόλου, διὰ νὰ μὴ ἐλέγχῃται θεατριζομένη ἡ ἀνοιὰ του ἐξ αὐτῶν τῶν λέξεων τοῦ λόγου, ἐξηγουμένων κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν αὐτῶν, παρὰ τῶν

κρινόντων ἀπαθῶς τὴν ἀλήθειαν, οὐχὶ δὲ μετὰ δολιότητα ὑποκεκρυμμένης ἀπάτης!

Ἀντιφερόμενος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ διαστρέψῃ τὰς ἀληθείας τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, τὰς ὁποίας οὐδεμία τυραννικὴ τῶν δυσσεβῶν ἀποχὴ ἴσχυσε μ' ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους, νὰ διασείσῃ ἀπὸ τὴν σερεάν ὁμολογίαν τῶν ἀδιδάκτως αὐτὰς πιστευόντων· μετέρχεται τὸ ψεῦδος, ἀνίσχυρον ὄπλον τῆς κατὰ τῆς ἀληθείας μάχης του· τὸ ὅποion εἶναι ἰδιαίτερον μὲν, ἀλλὰ κοινὸν εἰς τοὺς ἐπαγγελμαμένους τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ψεύδους, διάτι τέλος ἀνόσιον! τοῦτο μετέρχόμενος κατὰ πολλὰ, συνέκλεισε κατ' ἄμφω τοὺς ὀφθαλμοὺς του, ἵνα μὴ ἴδῃ πλέον τὴν ἀλήθειαν, ἀφείσ καὶ θρησκείαν οὐράνιον, καὶ Θεὸν ἐγκαταλείψας πανάγαθον, ὃν οὐδέποτε ἤκουσεν ὁμολογοῦντα ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ. (1) „ Πάτερ ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν Υἱόν, ἵνα καὶ ὁ Υἱός σου δοξάσῃ σε. ἐγὼ σὲ ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς μοι, ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με, σὺ πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῷ τῆ δόξῃ, ἣ εἶχον, πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοὶ “ (Ἰωάν. Κεφ. 17. 1. 4. 5.) διὰ τοῦτο ἐρνούμενος ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἐπιμένει εἰς τὸ „ οὐδέποτε ἀπεθέωσε τὸν ἑαυτόν του ὁ Ἰησοῦς Χριστός· ἀφ' οὗ ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, ὅτι εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπικαλεῖται εἰς ἑαυτὸν τὴν δικαιοματικὴν δόξαν τοῦ πατρὸς του, καὶ ὁ πατήρ του οὐρανόθεν μαρτυρεῖ, ὅτι οὐδέποτε

(1) « Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐσμέν » Ἰωάν. Κεφ. 1., 30.
 « ἵνα γινώτε καὶ πιστεύσητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ »
 « Ἐγὼ εἶμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ (αὐτοῦ) 38.
 « ἐμοῦ ὁ πάντας με πατήρ » Ἰωάν. Κεφ. 18.

ἀπεχωρίσθη ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ δόξα του διέμεινε πάντοτε εἰς αὐτὸν ὡς υἱὸν του ἀγαπητὸν μετὰ τὸ „ καὶ ἐδόξασα „ καὶ πάλιν δοξάσω. “ Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ „ καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω “ Ἰωάν. Κεφ. ιβ'. 28.) ἀφ' οὗ τέλος ἐπιφέρει, ὅτι τὴν δόξαν, τὴν ὁποίαν ἐπιζητεῖ τὴν εἶχεν καὶ πρὸ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας, γεννηθεὶς ἀχρόνως καὶ ἀρρέυσως παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀγεννήτου πατρός του! μ' ὅλα ταῦτα ὁ θεοσεβισμὸς ἐπιχειρεῖ τὴν ἄκυρον ἐπικύρωσιν τῶν ἀντιθετικῶν λόγων του, ἢ μετὰ τὴν παραδρομὴν τῶν μὴ συμφερόντων εἰς τοὺς σοχασμούς του διὰ τῆς σιωπῆς ἢ μετὰ τὴν διαστροφὴν τῆς ἐννοίας τοῦ λεκτικοῦ διὰ τῆς παρεξηγήσεώς του! Ὅθεν, ὅπως καὶ ἂν παρατηρηθῇ κρινόμενος εἰς τὸ εἶδος του, ὑπερέβη τοὺς θιασώτας τῆς Δάφνης. (2) παράδειγμα ὀλέθριον χρυσά-

(2) Δάφνη προάστειον τῆς ἐν Συρείᾳ Ἀντιοχείας, ὑπάρχει τόπος σύνδενδρος καὶ κατάσκιος ἀπὸ διάφορα δένδρα λαβὼν τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπὸ Δάφνης τῆς θυγατρὸς τοῦ Δάδωνος ποταμοῦ τῆς Ἀρκαδίας· αὐτὴν, κατὰ τὴν ἐλληνικὴν μυθολογίαν, φεύγουσαν τὸν ἔρωτα τοῦ Ἀπόλλωνος, τὴν μετέβαλλεν εἰς φυτὸν ὁ Ἀπόλλων καὶ διὰ παρηγορίαν τοῦ ἔρωτός του ἐστεφάνωσε μὲ τοὺς κλάδους τὴν κεφαλὴν του, καὶ συμπλεκόμενος αὐτῇ, ἐπεθύμει πάντοτε τὴν ἐκεῖ διατριβὴν του· ἐκ τούτου ἠκολούθησε νὰ τιμῆται μετὰ τὴν μακρὰν διατριβὴν του ἐκεῖνον τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ἐξαιρέτως σεβόμενοι, ἀνήγειραν ναὸν ὠραιότατον, εἰς τιμὴν τοῦ ἐκεῖσε εὐρισκομένου εἰδώλου τοῦ Δαφναίου Ἀπόλλωνος, ἐντέχνως κατασκευασμένου. τὸν ναὸν τοῦτον λέγουσιν, ὅτι νὰ ἀνήγειρεν ὁ Σέλευκος ὁ πατὴρ τοῦ Ἀντιόχου· εὐρίσκετο δὲ καὶ Μαντεῖον, καὶ ὕδωρ πηγῆς εἰς τοῦτον τὸν τόπον, πιστευόμενον ὅτι καταρρέει ἐκεῖσε ἀπὸ τὴν Κασταλίαν πηγὴν, εἰς τὸ ὁποῖον βαπτόμενα φύλλα Δάφνης, ἐμάντευον τὸ μέλλον γενέσθαι. Τὸ Μαντεῖον τοῦτο ἐτίμα μὲ πολλὰς θυσίας ὁ φιλόδοξος καὶ ἀντίχριστος Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, συχνάζων ἀκαταπαύστως ἐκεῖ· διὸ καὶ προστάτης τῆς Δάφνης ἐξαιρέτως ὠνόμαζτο ὑπὸ πάντων· οὐκ ὀλίγον δὲ συνέβαλλεν ὁ τόπος οὗτος διὰ τὸ δασώδες εἰς τοὺς ἐρώντας καὶ ἐρω-

μενος τὸν προσάτην αὐτῆς, καὶ ἐχθρὸν ἄσπονδον τοῦ Χριστοῦ, μὲ μόνην τὴν ἐξῆς διαφορὰν, ὅτι ἐκεῖνος μὲν τὸν ὠνόμαζε Γαλιλαῖον καταφρονῶν τὸ γένος του, καὶ αὐτὸν ὡς ἔθνικόν, οὗτος δὲ φίλον ἄνθρωπον, καὶ οὐχὶ Θεόν! ἄλλος Σακκάς εἰς τὸν αἰῶνα μας κατὰ δυστυχίαν, (1) οὐχὶ κατώτερος τοῦ ἀντιχρίστου ἐκείνου Πορφυρίου, καὶ Θεοδώρου τοῦ Γαδηρέως, καὶ προσέτι τοῦ ὁμόφρονος αὐτῶν Μαξίμου τοῦ Ἐφεσίου, ἀνδρῶν ἐξολογμάτων, σεμνονομένων εἰς τοὺς μύθους τῆς μωροσοφίας των, τοὺς ὁποίους ἡ ἱστορία ἀνέλαβε περιττὸν βάρος μεταξύ τῶν εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος τῶν ἀληθῶς φιλοσόφων· καθότι δὲν ὠφέλησαν, ὡς φιλόσοφοι, ἀλλὰ διέφθειραν τὸ ἠθικὸν τῶν ἀνθρώπων μὲ τὰς μωρὰς καὶ ἀντιθέους διδασκαλίας των, προξενήσαντες εἰς αὐτοὺς τὴν αἰώνιον κόλασιν, οἱ ἄξιοι τῆς αἰώνιου κολάσεως μὲ πολλὴν εὐκολίαν!

Μεγάλη τῶν ὄντι ἀθλιότης εἰς τοὺς τοιοῦτους ἀθλίους τῆς γῆς! ὑπερβολικὴ ἢ ζημία τῆς πνευματικῆς αὐδαιμονίας τῶν, ὅσοι γίνονται ἀκροαταὶ τῶν τοιοῦτων ἀρρόνων, οἵτινες λέγουσιν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, οὐκ ἔστι Θεός·

μένους.» Ἀναίδην γὰρ τῇ ἀκολασίᾳ ἐχώρουν, μήτε αὐτοὶ σωφρονεῖν δύναμενοι, ἀλλ' οὔτε σώφρονας τῷ χῶρῳ διατριβὴν ἠνεύχοντο « Νικηφ. Κάλλιστ. ἱστορ. βιβ'. 10. Κεφ. κη· (1) » Ἀμμώνιος ὁ Σακκάς ἀρχηγὸς ὑπῆρξε τῆς αἵρέσεως τῶν Πλατωνικοῦνιόρων, γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ γονεῶν χριστιανῶν. ἐνδοκίμου ἄνθρωπον, γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ τῶν Πάθων, ἢ ὡς ἄλλοι διδάχθη τὴν ἐκλεκτικὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τῶν Πάθων, ἢ ὡς ἄλλοι λέγουσιν, ἀπὸ τῶν Ἱερῶν Κλήμεντα τὸν Ἀλέξανδρον· οὗτος εἰδωλολατρήσας, διέφθειρεν, ὅσα ἐδιδάχθη ὅπαδοι δὲ τούτου ὑπῆρξαν οἱ εἰρημένους πρὸς δὲ τούτοις καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουλιανὸς, διαφθαρθεὶς ἀπὸ τῶν Ἐφεσίων Μάξιμον, ἔγεινε προστάτης αὐτῆς τῆς αἵρέσεως, καὶ ἀρνησίχριστος, μιμηθεὶς μὲ μεγάλην προσθήκην τὴν ἀσέβειαν τοῦ δυσσεβοῦς διδασκάλου του!

οὐκ ἔστι δημιουργός, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐξ αὐτομάτου ἐπή-
 γασαν· ἕκαστον ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν τῆς γεννήσε-
 ὡς του, ἀλλ' ἀδυνατεῖ εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ὑπάρξεώς-
 του προϊόντος τοῦ χρόνου.—τὶ μωρία γελοιώδης!— ἐνῶ
 δοξάζουσι τὴν αἰδιότητα εἰς αὐτὰ, νὰ μὴ βλέπωσιν, ὅτι
 παρέρχονται μὲ τὸν χρόνον πάλιν, διὰ τὴν εἰς αὐτὰ
 φυσικὴν ἀδυναμίαν, ἣτις τὰ ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν ἔχου-
 σι τίποτε ἀφ' ἑαυτοῦτων, ἀλλ' ἡ διαμονὴ τῆς ὑπάρξεώς
 των εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἄμεσον πρόνοιαν, καὶ παντοκρα-
 τορικὴν δύναμιν τοῦ κοινοῦ δημιουργοῦ τῆς κτίσεως!
 ἔπειτα μὲ τὰς διαστροφὰς τῶν λόγων των, νὰ ζητῶσιν
 διὰ νὰ ἀποδείξωσιν εἰς αὐτὰ, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχουσιν, ἐ-
 πιθυμοῦντες νὰ ἔχωσι τοὺς βλέποντας τυφλοὺς, εἰς ὅσα
 βλέπουσι, καὶ ἀπεριέργους ἐναντίον εἰς τὴν φυσικὴν αὐ-
 τῶν περιέργειαν. Εἰς δὲ τοὺς ἀνθισαμένους εἰς τὰς μω-
 ρὰς ἀποδείξεις τῶν λόγων των λέγουσιν, ὅτι δὲν ἐγνώρισαν
 τὴν ἀλήθειαν, μὴ πισεύοντες τοὺς μύθους τῶν ἐνυπνίων
 των, τὰ ὁποῖα ἐξυπνοὶ βλέπουσιν ἀπὸ μεγάλου βέβαιου
 σκοτασμὸν τῆς ψυχῆς των, ὁ ὁποῖος πυκνοῦται ἀπὸ ὄγ-
 κον μεγάλου ὀμίχλης, τῆς πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῶν ἀγνω-
 μοσύνης τε καὶ ἀχαριστίας! καθότι ἀπομακρυνθέντες ἀπὸ
 τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς βλασφημίας των, ὑσερήθησαν καὶ ἀπέ-
 βαλον τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, γυμνωθέντες ἀπ' ὅλα τὰ κα-
 λά, ὅσα οἱ πλησιάζοντες εἰς αὐτὸν, διὰ τῆς ταπει-
 νοφροσύνης, καὶ ὑπακοῆς καὶ ἀροσιώσεως, χαίροντες
 ἀπολαμβάνουσι, καὶ εἰς τὰ διαστήματα τῆς ἐνταῦθα προ-
 σωρινῆς παροικίας των μὲ μεγάλην εὐδαιμονίαν, καὶ εἰς
 τὴν τῆς μελλούσης ζωῆς αἰώνιον ἀπολαβὴν, αἰδίως δια-
 μένοντα εἰς αὐτούς!

Κεφ. Θ'.

Ὅτι οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἦσαν πεπαιδευμένοι καὶ
 ἐνάρετοι ἄνδρες τοῦ καιροῦ των, καὶ ὄχι ἀγράμ-
 ματοι· καὶ μάλιστα ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὡς
 ἐκ τῶν ἐπιστολῶν του δείκνυται. κ τ λ.

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων
 ἀποδείκνυται ἡ παιδεία των, ἃν καὶ τῶνόντι ἦσαν πε-
 παιδευμένοι, καθὼς ὁ θεοσεβισμὸς φρονεῖ τοῦτο ὡς βέ-
 βαιον. ἐπειδὴ καὶ μέχρι τῆς σήμερον τὸ πλέον ἠμαθέ-
 σατον ἐπάγγελμα εἶναι τὸ τῶν ἀλλέων, τὸ ὁποῖον οὐ
 μόνον τοὺς ἔχοντας αὐτὸ διατηρεῖ εἰς μεγάλην ἀμάθειαν,
 ἀλλὰ καὶ πτωχίαν! τὸ τοιοῦτον ἐπάγγελμα ἔχοντας
 καὶ οἱ Ἀπόστολοι, πόθεν ἄρα ἐδιδάχθησαν τὰ μαθήματα
 μιᾶς τοιαύτης ὑψηλῆς φιλοσοφίας, ὁποῖα ἕως τότε δὲν
 εἶχον φανῆ διδασκόμενα, εἰς κανένα σχολεῖον τῆς οἴκου-
 μένης; πόθεν ἡ τοσαύτη σοφία εἰς αὐτούς, ἀγρεύοντας εἰς
 τὰ ὕδατα ἰχθύας; ἃν ἦσαν πεπαιδευμένοι, τί ἐζήτησαν
 γυμνοὶ ἄνευ βιβλίων, χωρὶς σκεπτικῆς ἀναγνώσεως, παρὰ
 τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, καθὼς ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς
 διηγεῖται, (1) καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Ματθαῖος, καὶ ὁ Μάρκος;
 εὔρε, λέγουσιν, αὐτοὺς παρὰ τὴν θάλασσαν, βάλλοντας ἀμ-
 φίβλυσρον εἰς αὐτὴν, ὄντες ἀλιεῖς. Ματθαῖος. Κεφ. δ'. 18.
 Μάρκ. Κεφ. α'. 16.) Ἐκεῖθεν λοιπὸν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν
 τοὺς προσκαλεῖ εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου,

(1) ἡ παρὰ τῷ ἱερῷ Λουκᾶ λίμνη Γεννησαρέτ, αὕτη ἡ ἰδία καὶ θά-
 λασσα τῆς Γαλιλαίας, παρὰ τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελισταῖς Ματθαίω καὶ
 Μάρκω.

λέγων πρὸς αὐτούς. „ δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς
 „ ἀλιεῖς ἀνθρώπων. “ καὶ πρὸς τὸν Σίμωνα Πέτρον. „
 „ μὴ φοβοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσθι ζωγρῶν. Λουκ.
 Κεφ. ε'. 10.) ἔπειτα τοὺς ἀποσέλλει εἰς τὸν κόσμον κήρυκῶς
 τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου του, εἰπὼν πρὸς αὐτούς— „ πορευ-
 „ θέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ Εὐαγγέ-
 „ λιον πάση τῇ κτίσει “ Μάρκ. Κεφ'. 15'. 15.) ἀμαθεῖς
 καὶ ἀπαιδεύτους μετεχειρίσθη ὄργανα οὐρανόθεν διδασκα-
 λίας, ἧτις ἐμελλε νὰ ἐκτανθῇ εἰς τὸ περισσότερον μέρος
 τοῦ κόσμου, νὰ φωτίσῃ ἀπίστους εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ
 ἀληθινοῦ Θεοῦ, νὰ λάμψῃ μεταξὺ σοφῶν καὶ συνετῶν, νὰ
 διευθετήσῃ τὰ ἦθη τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὸν ἀλάθητον τῆς
 τελειοτάτης ἠθικῆς κανόνα, ὥστε δι' αὐτῆς νὰ φανῶσιν
 οἱ ἄνθρωποι ἀξιοὶ μιᾶς αἰώνιου εὐδαιμονίας!— τί παρά-
 δοξον κατὰ ἀλήθειαν τὸ ἔργον τοῦτο!—δώδεκα ἀμαθεῖς
 ἄνθρωποι, ἀποδεδειγμένοι, ὅτι ἦσαν ἀνίκανοι εἰς τὸ ἔρ-
 γον τοῦ λόγου, πτωχοί, ἄνευ πῆρας, καὶ θαλασσίου,
 διαταπτόμενοι νὰ ἐκτινάξωσι καὶ τὸν κονιορτὸν τῶν
 πεδῶν των, ὅπου δὲν παραδεχθῇ τὸ κήρυγμά των, νὰ
 δυνηθῶσι μὲ τοὺς ἀμοίρους τῆς συστηματικῆς παιδείας
 λόγους των, νὰ καταπείσωσι τόσους σοφοὺς καὶ μεγαλό-
 νοας ἀνδρας, καὶ μάλιστα, ὅπου ἡ φιλοσοφία ἤκμαζε μὲ
 ἄλην τὴν δύναμιν τῶν λόγων της! καὶ, ἂν ἴσχυσαν νὰ
 ἐκτελέσωσιν ἔργον δυσκολοκατόρθωτον καὶ εἰς αὐτούς
 τοὺς σοφοὺς, πῶς δὲν εἶναι θαυμασὴ ἡ τοιαύτη ἀποσο-
 λή των εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς; θαυμασιώτερος δὲ ὁ
 τρόπος τοῦ ἀποσείλαντος αὐτούς, ὡς πρόσβατα ἄκακα, ἐν
 μέσῳ ἀγριωτάτων λύκων, ὅποιοι ἦσαν οἱ ἀσεβεῖς καὶ ἀτί-
 θαστοι τύραννοι τῶν ἐθνῶν;— „ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποσέλλω ὑμᾶς
 „ ὡς πρόσβατα ἐν μέσῳ λύκων “ Ματθ. Κεφ'. 10. 16.)
 „ πορευθέντες, ἔλεγον εἰς αὐτούς, διδάξατε τὴν ἀλήθειαν,

ὡς παρ' ἐμοῦ ἠκούσατε. ἐπιστρέψατε αὐτοὺς εἰς τὴν θεο-
 γνωσίαν. ἐμπνεύσατε αὐτοῖς τὴν ἀληθῆ τοῦ ἀληθινοῦ
 Θεοῦ λατρείαν, διὰ νὰ λατρεύωσι Θεὸν ζῶντα, οὐχὶ δὲ
 ἄψυχα καὶ ἀναίσθητα εἶδωλα. „ Πορευθέντες μαθητεύ-
 „ σατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα
 „ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. “
 Ματθ. Κεφ'. κη'. 19.) ἐπομένως δὲ διδάξατε αὐτούς,
 νὰ διατηρῶσιν ἀσφαλῶς τὰς πρὸς ὑμᾶς διδασκαλίας καὶ
 παραγγελίας μου. „ διδάσκοντες αὐτούς τηρεῖν πάντα,
 „ ὅσα ἐνετείλαμην ὑμῖν “ καὶ ταῦτα πράττοντες, ἐγὼ
 θέλω εἶμαι ἀχώριστος ἀπὸ τὴν ἀδελφότητά σας, βοηθῶν
 τὴν φυσικὴν ἀδυναμίαν σας, εὐκολύνων κατὰ πάντα τὰς
 ἀνωμαλίας τῶν περιστάσεών σας, διὰ νὰ δυνηθῆτε νὰ τε-
 λειώσητε τὸ ἐπίπονον καὶ ἐπίμοχθον τοῦτο ἔργον σας,
 πρὸς ὠφέλειαν τῆς ἐλεεινῆς ἀνθρωπίνου φύσεως, καὶ δόξαν
 αἰώνιαν τοῦ αἰωνίου καὶ ἀθανάτου, καὶ ἀνάρχου πατρὸς
 μου, καὶ ἐμοῦ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ! „ Καὶ ἰδοὺ
 „ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συν-
 „ τελείας τοῦ αἰῶνος. Ματθ. Κεφ' κη'. 20.) Ἡ τοιαύτη
 „ λοιπὸν παράπεμψις αὐτῶν, πλήρης οὕσα χρηστῶν ἐλπί-
 δων, καὶ ἀπίστων ἀγαθῶν, γενομένη ἐξ αὐτοῦ τοῦ Σω-
 τῆρος ἡμῶν· τοὺς μὲν Ἀποστόλους ἐνεθάρρυνεν εἰς προθυ-
 μίαν, τοὺς δὲ πιστεύσαντας ἐβεβαίωσεν εἰς ἐλπίδας ἀπί-
 στων ἀγαθῶν, ἀνευτινος ἀμφιβολίας, ἢ δισταγμοῦ, ὅς τις εἰς
 μόνος τὰς καρδίας τῶν μὴ πιστευσάντων τὴν ἀλήθειαν τοῦ
 κηρύγματός των διέμεινε, κατὰ τοὺς ἀκολούθους λόγους.

Τὰ μεγάλα καὶ θαυμασὰ ἔργα τούτων τῶν ἀμαθεσά-
 των καὶ πτωχῶν ἀλιέων, ἔδωκαν μεγάλας ἀμφιβολίας εἰς
 τοὺς μὴ πιστεύοντας τὴν ἀλήθειαν, ὥστε νὰ διαζῶσιν εἰς
 τὰ ὑπὸ πολλῶν ὁμολογούμενα, καὶ νὰ φέρωσιν ἀντιστά-
 σεις ἀπρεπεῖς, τροπολογούντες τὰ πράγματα κατὰ τὴν

φαντασίαν των, ὅτι δὲν ὑπῆρξαν, τρόπον τινά, καθὼς ἐκφράζονται ἀπὸ τῶν πολλοῦς· διὰ τοῦτο καὶ λέγουσιν, ὅτι, ἂν ὑπῆρξαν, ὡς ὑπὸ τῶν πολλῶν λέγονται, αὐτοὶ δὲν ἦσαν ἀμαθεῖς ἄνθρωποι· διότι ἐκ τῶν ἀμαθῶν, οὐδὲν κατορθοῦται, ὡς διόλου ἀνεπιτηδείων καὶ ἀχρήστων εἰς ἐκτέλεσιν τοιούτων μεγάλων σκοπῶν! ὅθεν ἀναγκαίως ἔπρεπε νὰ ἦσαν ἐνάρετοι καὶ πεπαιδευμένοι τοῦ καιροῦ-των!— ἀλλ' ἂν οἱ τοιοῦτοι ὑπῆρχον πεπαιδευμένοι, καθὼς αὐτοὶ θέλουσιν, εἰς ποῖον ἄρα πανεπιστήμιον τοῦ κόσμου ἐσπούδασαν τὰς τσαύτας μαθήσεις τῶν διαφόρων διαλέκτων, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ὠμίλουν τόσο καθαρά; καὶ ἂν ἐσπούδασαν, κατὰ τὴν θέλησιν τῶν τοιούτων, πρέπει νὰ μάθωμεν ἐξ αὐτῶν, πόσας διαλέκτους δύναται νὰ μάθῃ τις εἰς τὸ ὀλίγον τοῦτο διάστημα τῆς ζωῆς του; πῶς δύναται νὰ μάθῃ τὰς διαλέκτους ὅλων τῶν ἐθνῶν; καὶ ἀπὸ ποῖον πολυμαθέστατον διδάσκαλον;— ἡμεῖς ἀναγινώσκοντες τὴν ἰσορίαν τοῦ κόσμου, δὲν ἀπαντῶμεν κἀνένα φιλόσοφον εἰδήμονα τοσούτων γλωσσῶν, ὅσας ὠμίλουν αὐτοὶ οἱ πτωχοὶ ἄλιεῖς, διδάσκοντες τσαῦτα ἔθνη, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπεξάλησαν. ἂν οἱ ἐναντιούμενοι λοιπὸν, ὁμολογήσωσιν ὡς θεβαίαν τὴν ἀποβολὴν των, ἀναγκαίως πρέπει νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι ἐγνώριζον καὶ τὰς διαλέκτους τῶν ἐθνῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ δὲν τὰς ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τινος, ἐπόμενον εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἔμαθον νὰ ὁμιλῶσι τὰς τσαύτας διαλέκτους, ὅσας οὐδεὶς ἄλλος ἠδυνήθη νὰ μάθῃ ποτέ, διὰ τὸ βραχὺ διάστημα τῆς ζωῆς μας!

Ὁ ὑπερφυσικὸς τρόπος τοῦ θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν, εἰς τε τὴν οὐράνιον αὐτοῦ διδασκαλίαν, καὶ εἰς τὰ καταπλήτταντα τοὺς ὄρωντας ὑπερφυσικά ἔργα του, ἀφ' οὗ ἠδυνήθη νὰ σύρῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του τῶν ἀμαθῶν μὲν,

ἀλλ' ἀπλούστρων καὶ ἀγαθῶν τὰς καρδίας, διὰ νὰ κατασχύνη τοὺς καυχώμενους εἰς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου, ἐξελέξατο τὴν ἀμάθειαν αὐτῶν τούτων, διὰ νὰ διδάξῃ τὴν πολυμαθειαν ἐκείνων· τὴν νηπιότητα τῶν φρονημάτων αὐτῶν, διὰ νὰ διορθώσῃ τὰ ἀτελεῖα καὶ ἀδιόρθωτα ἐκείνων, καθὼς εἰς ἐξ' αὐτῶν μαρτυρεῖ τοῦτο, ἀφ' οὗ ἔγεινε συμπράκτωρ, καὶ συναπόστολος αὐτῶν. „ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς κατασχύνη· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα κατασχύνη τὰ ἰσχυρά· καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ. “ Παῦλ. πρὸς Κορινθ. α'. Κεφ'. α'. 27. 18.) Καὶ διατί νὰ μεταχειρισθῇ τὰ τοιαῦτα ἀνίσχυρα καὶ οὐτιδανὰ ὄργανα, διὰ νὰ ἐποιήσῃ αὐτὰ ἀνίσχυρα καὶ ἰσχυρά;— ἐπιφέρει τὴν λύσιν τῆς τοιαύτης ἀπορίας ὁ ἴδιος, μὲ τὸ νὰ λέγῃ— „ ὅπως μὴ καυχῆται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. “ αὐτόθι) διὰ νὰ μὴ καυχῶνται οἱ καυχώμενοι εἰς τὴν σοφίαν των, ὅτι δύνανται ἀφ' ἑαυτοῦ των, καὶ διὰ τῆς σοφίας των, νὰ καταρθώσωσιν, ὅσα ὁ Θεὸς διὰ τῶν ἀσώφων καὶ ἀμαθῶν ἀπεργάζεται. μήτε οἱ πλούσιοι καὶ δυνατοὶ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ πλούτου των, ἐλπίζοντες δι' αὐτοῦ νὰ πράξωσι μεγάλας πράξεις, διὰ νὰ δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων! „ Μὴ καυχᾶσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχᾶσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, καὶ ὁ δυνατὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Βασιλ. α'. Κεφ'. β'. 1.) ἀλλ' ὁ καυχώμενος ἐν τούτῳ μόνον καυχᾶσθω, ἐν τῷ συνιεῖν καὶ γινώσκειν τὸν κύριον, καὶ ποιεῖν κρῖμα, καὶ δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῆς γῆς. “ Τὴν ἐκλογὴν ταύτην τῶν μωρῶν καὶ ἀσώφων μαθητῶν, τὴν ἀπέδειξεν ὁ πάνσοφος διδάσκαλος διὰ τῆς θεϊκῆς του δυνάμεως, θαυμαστὴν εἰς

δλον τὸν κόσμον, διὰ τὴν γινώρισην ὁ κόσμος δι' αὐτῶν, ὅτι ὁ ἀποσείλας αὐτοὺς εἰς τὸ ἔργον τῆς διακονίας ταύτης, δὲν εἶναι υἱὸς τοῦ τέκτονος, γεννηθεὶς ἀνθρωπίνως ὑπ' ἐκείνου, καθὼς οἱ μὴ γινώριζοντες τὴν γέννησίν του ἐδόξαζον, ἀλλὰ νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀχρόνως γεννηθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς του, καὶ ἐν χρόνῳ γενόμενος ἀπαθῶς ἄνθρωπος, φυλάξας τὰς δύο φύσεις τῆς θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος εἰς ἑαυτὸν ἀσυγχύτους διὰ τὴν ἐννότητάτων, κατὰ τὴν βουλὴν καὶ ἀπόφασιν τοῦ οὐρανόσιου πατρὸς του, (1) διδαχθέντες ἀκριβῶς ὅλον τὸ τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ οἰκονομίας θεῖον μυστήριον ὑπ' αὐτῶν! ὅθεν, ἀφ' οὗ πρῶτον τοὺς ἤξιωσε τῶν θεῶν διδασκαλιῶν του, καὶ ἀνέδειξεν αὐτοὺς μάρτυρας τῶν ὑπερφυσικῶν ἔργων του, ὅσα εἰς εὐεργεσίαν τοῦ ἀνθρώπου θαυμασιῶς ἐξετέλεσεν, ἀφ' οὗ διὰ τοῦ μακαρίου αὐτοῦ τέλους, καὶ τῆς ἐνδόξου καὶ τριημέρου αὐτοῦ ἐγέρσεως τοὺς ἐβεβαίωσεν, εἰς ὅσα οἱ θεῖοι προφήται ὑπὲρ αὐτοῦ προεφήτευσαν, ὅτι ἐτελειώθησαν ἀνελεῖπῶς τέλος πάντων, δείξας εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν ἐνδοξον αὐτοῦ εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν ἀπὸ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, καὶ εὐλο-

- (1) • πιστεῖτε τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν προαιώνιον Λόγον, τὸν προσελθόντα
 • ἀχρόνως καὶ ἀσπαράτως, τοῦτον ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν γεγεννησθαι
 • διὰ σὲ καὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ἐκ τῆς παρθένου προσελθόντα Μαρίας ἀρ-
 • χιμάρως· οὐδὲν γὰρ βυπαρὸν, οὐ Θεὸς, καὶ δι' οὗ σωτηρία • Γρηγ.
 • Θεολογ. Λόγ. εἰς τὸ Βάπτισμα.)
 • Καὶ ἐπεὶ ὢν τέλειος, ἄνθρωπος τέλειος γίνεται, καὶ ἐπιτελεῖται τὸ
 • πάντων καινῶν καινότετον, τὸ μόνον καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον, δι' οὗ ἡ
 • ἀπειρος τοῦ Θεοῦ ἐμφανίζεται δύναμις· τί γὰρ μείζον τοῦ γενέσθαι
 • τὸν Θεὸν ἄνθρωπον; • Ἰωάν. Δαμασκ. Βιβλ. γ'. Κεφ. μη'. τοῦ Θεολο-
 • γικοῦ.

γήσας αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόον. • Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέ-
 • στη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόον • Λουκ.
 • Κεφ. κδ', 51.) παραγγείλας αὐτοῖς νὰ μένωσιν ἀχώριστοι
 • εἰς Ἱερουσαλήμ, ἕως οὗ ἐνδύσονται δύναμιν ἐξ ὕψους. •
 • Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποπέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς
 • μου ἐφ' ὑμᾶς (2) ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερου-
 • σαλήμ, ἕως οὗ ἐνδύσηθαι δύναμιν ἐξ ὕψους • Λουκ.
 • Κεφ. κδ'. 49.) Τὴν ἐξ ὕψους ταύτην δύναμιν κατὰ τὴν
 • πρὸς αὐτοὺς ἀψευδестаὴν υπόσχεσίν του ἀπέστειλε πρὸς
 • αὐτοὺς, ἀναδείξας αὐτοὺς πνευματευφόρους, πλήρεις
 • πνεύματος ἁγίου, καὶ δυνάμεως θείας, πανσόφους, πα-
 • νεπιστήμονας, προγνώσας τῶν μελλόντων, τελείους κατὰ
 • τὸ χάρισμα τῆς προφητείας, θεολόγους, καὶ θεοκήρυκας,

- (2) διατί δὲ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος ἐνόμασεν
 αὐτὴν τοῦ Πατρὸς του;—λέγομεν, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ ἁγία Τριάς εἶναι παντο-
 δύναμος καὶ τευτοεργής, καὶ ὅτι ἐνεργεῖ, τοῦτο αὐτὸ καὶ ὁ υἱὸς κατὰ
 τὴν κοινὴν τῶν θεολόγων δόξαν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ
 πατρὸς ἐπαγγελία, λέγεται καὶ ἐπαγγελία τοῦ υἱοῦ· ἂν καὶ ὁ υἱὸς ἀνα-
 φέρη πάντα πρὸς τὸν πατέρα, τιμῶν αὐτὸν ὡς ἀρχὴν, κατὰ τὸν θεολόγον
 Γρηγόριον. λόγ. εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν.)
 • Ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος χάρις διφόρως ἐν τοῖς Προφήταις ἐνήργει
 • τοὺς μὲν γὰρ ὄραν ἐποίησε τὰ μελλόντα, τοῖς δὲ ἐνήγει τινα, ὡς ἡβού-
 • λητο καὶ ἐδόκουν ἀκούειν προδιαλεγόμενου τινός· τί γὰρ λαλήσει ἐν
 • ἐμοὶ καὶ ἀποκριθῶ πρὸς ἐλεγγόν μου; • φησὶν ὁ Ἀββακούμ· ὥσπερ καὶ
 • Δαβὶδ λέγει· « ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ Θεός. » τινῶν δὲ
 • καὶ ἐξ ἀπίνης ἡ χάρις ἐπελαμβάνετο, καὶ κατέγουσα αὐτοὺς, καὶ τῶν
 • ἀνθρωπίνων ἐπιχωρίζουσα, ἐλάλει διὰ τούτων τὰ μελλόντα. • Θεοφύλακ.
 • Αὐτὸς γὰρ ὁράσεις, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐπλήθυνε καὶ αὐτὸς λελά-
 • ληκε πρὸς προφήτας, προαναφάνων αὐτοῖς διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὰ
 • ἐσόμενα, καὶ ὡς ἤδη παρόντα μονοουχί, καὶ ἐν ὄψει τιθείς. • Κύριλλ
 • Αλεξανδρ.

ικανούς νὰ σαγηνεύσωσι τὸν κόσμον, καὶ νὰ ὁδηγήσω-
σιν αὐτόν, διὰ τῆς ὀρθῆς αὐτῶν διδασκαλίας εἰς τὴν ἐ-
πίγνωσιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ!

Συμπληρουμένης δὲ τῆς ἡμέρας τῆς πεντηκοστῆς, ὄντες
ὁμοῦ ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι προσευχόμενοι, ἐξαίφνης ἠκολού-
θησεν ἦχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς βιαίας πνοῆς ἀνέμου, καὶ
ἐπλήρωσε τὸν οἶκον, εἰς ὃν συνευρίσκοντο· τότε ὤφθησαν
παραδόξως ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς,
αἱ ὁποῖαι ἐπεκάθησαν εἰς καθ' ἓνα τούτων. Ἐπλήσθη-
σαν δὲ πάντες Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο νὰ ὁμιλῶσι
διαφόρους γλώσσας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβον χάριν τοῦ
παναγίου Πνεύματος! ἀκουσθεῖσης δὲ ταύτης τῆς φω-
νῆς, συνέρριψε τὸ πλῆθος τῶν συναναβάντων εἰς τὴν
ἑορτὴν, καὶ ἀκούοντες τοὺς ἀμαθεῖς ἐκείνους Ἀποστόλους,
λαλοῦντας διαφόρους γλώσσας, μέθαυμασμόν ἐξιζάμενοι
ἔλεγον, „ δὲν εἶναι αὐτοὶ οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι, ἄνδρες
„ ἀμαθεῖς, πτωχοὶ, καὶ καταφρονημένοι; αὐτοὶ, οἵτινες
„ δὲν ἐγνώριζον καλῶς τὴν μητρικὴν αὐτῶν διάλεκτον,
„ πῶς τώρα ὁμιλοῦσι διαφόρους διαλέκτους ἐντελῶς; πῶς
„ ὅλοι ἡμεῖς οἱ ὄντες ἐνταῦθα, Πάρθοι, Μῆδοι, καὶ
„ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν,
„ Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσί-
„ αν, Φρυγίαν τε, καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ
„ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦν-
„ τες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοι τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ
„ Ἀραβες, πῶς ἀκούομεν αὐτῶν λαλούντων τὰς ἰδικὰς
„ μας διαλέκτους;“ Πράξεις. Ἀποστόλ. Κεφ'. 6'. 1.)
δικαίως ὁ θαυμασμός ὅλων αὐτῶν τοὺς μὲν Ἀποστόλους
ἐμεγάλυνε, τοὺς δὲ ἀπίστους καὶ ἀδίκους φονεῖς τοῦ ἐν
δόξῃ ἀναστάντος, καὶ ἀναληφθέντος εἰς οὐρανοὺς Σωτῆρος
Θεοῦ ἡμῶν κατήσχυεν! ἐπειδὴ οἱ λαλοῦντες ταῦτα

μήτε εἰς συμβούλιον συνῆλθον κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, μήτε
συνέπραξαν ἀπὸ φθόνου τὴν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἀναίρεσιν,
μήτε τὸ, ἄρον, ἄρον, σαύρωσον αὐτόν ἐκραύγασαν! ἀλλ'
οὐδὲ δῶρα τοῖς στρατιώταις ἔδωκαν, διὰ νὰ συκοφαν-
τήσωσι τὴν ἀνάσασιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀδιαφόρως φερόμενοι,
ἐκήρυξαν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, ὅσα ἐποίησεν εἰς τοὺς
δούλους του, κατὰ τὴν θείαν αὐτοῦ ἐπαγγελίαν.

Ἐπόμενον λοιπὸν εἶναι ἐκ τούτων τῶν εἰρημένων, ὅτι
νὰ μὴν ὑπάρχη οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι, ὅλα αὐτὰ τὰ
πλήθη τὰ συνελθόντα ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς οἰκουμένης,
ὑπῆρξαν μάρτυρες τῶν, ὅσων ἤκουσαν καὶ εἶδον εἰς τοὺς
θεῖους Ἀποστόλους κατ' ἐπαγγελίαν Θεοῦ γινόμενα, τὰ
ὁποῖα ἐξέπληξαν αὐτοὺς κατὰ πολλά! οἱ δὲ θεόπνευ-
στοὶ τοῦ κυρίου Ἀπόστολοι, διασπαρέντες διὰ τοῦ ἐν αὐ-
τοῖς ὁμονοηθέντος κλήρου, εἰς διάφορα μέρη καὶ ἔθνη τῆς
γῆς, ἐκήρυξαν τὰς ἀληθείας τοῦ θεοῦ καὶ ἱεροῦ Εὐαγγε-
λίου! ἐπληροφόρησαν τοὺς μὲν ἀγαθοὺς διὰ τοῦ θεοῦ λό-
γου, τοὺς δὲ ἰσχυρογνώμονας καὶ δυσπίστους μετὰ τὴν ἐνέρ-
γειαν τῶν θαυμάτων, τὰ ὁποῖα μετὰ βεβαιότητος μαρ-
τυροῦνται ὡς ἔργα θαυμασὰ τῆς ἐνοικούσης εἰς αὐτοὺς
θείας χάριτος, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἰδόντας ἰδίους ὀρ-
θαλμοῖς, τὰ ἔργα των· καὶ προσέτι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα
φιλαλήθως ὑπ' ἐκείνων ἐγράφησαν ἀπὸ σέβας καὶ εὐλά-
βειαν, πρὸς τὸν κοινὸν ἡμῶν εὐεργέτην καὶ Σωτῆρα, καὶ
τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐνθερμον ἀγάπην των, τὴν ὁποίαν εἶχον
διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν κοινῶς ὅλοι, καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ
πρότερον μὲν ἐχθρὸς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ διὰ
τοῦτο δεισιδαιμονέστατος εἰς τὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ (3) ὕψι-

(3) καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γέ-

ρον δὲ ζηλωτῆς ἐνθερμος τῆς εὐσεβείας, ἀπόστολος Παῦλος. ὅς τις προέκρινε νὰ ἦναι χωρισμένος ἀπὸ τὸν χριστὸν, ὑπὲρ πάντων τῶν μὴ γινωσκόντων τὸν χριστὸν Θεὸν ἀληθινόν, ὅπως αὐτοὶ σωθῶσι διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν! „ ἠυχόμεν γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ τῶν „ ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα.“ (πρὸς Ῥωμαίους Παῦλ. Κεφ. θ'. 3.) διὰ τοῦτο καὶ ἐκοπίασε περισσότερο πάντων εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου, δοκιμάσας κινδύνους πολλούς. „ κινδύνους ποταμῶν, „ κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις “ (β'. πρὸς Κορινθ. Κεφ. ια'. 26.) τὰ πάντα ὑπομένων μὲ μεγάλην ὑπομονήν, ἵνα τοὺς πάντας κερδίσῃ, ἀφορῶν μὲ ἐλπίδας χρησῆς εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγόν, καὶ τελειωτὴν παντός καλοῦ ἔργου, τὸν Σωτῆρα καὶ Θεὸν ἡμῶν, ὅτι θεοβαίως θέλει ἀνταμείψῃ τοὺς πόνους καὶ ἰδρωτάς του!

Διηγούμενος περιστατικῶς τὸν τρόπον τῆς εἰς αὐτὸν ἀποκαλύψεως τοῦ Σωτῆρος, καθ' ὃν καιρὸν ἐπορεύετο εἰς Δαμασκόν, διώκτης τῶν ἐκεῖσε πισευσάντων εἰς χριστὸν, ἤκουσεν—ὡς διηγεῖται—τὴν φωνήν, ἣτις πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν. ὅτι δεινὸν εἰς αὐτὸν ἦτο, τὸ νὰ λακτίζῃ πρὸς κέντρα, ἀντιφερόμενος κατὰ τοῦ ὕψους. διὸ καὶ ὑπέπεσεν εἰς ἀορασίαν διὰ τὴν τόλμην τοῦ κακοῦ αὐτοῦ ἐπιχειρήματος! ἀλλ' ἐννοήσας ὡς νουνεχῆς τὸ ἀμάρτημά του, ἀφόβως ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν ἐπιφανέντα, ὅ-

ποῖος τις εἶναι, καὶ τί προσάξει κατ' αὐτοῦ. „ ἐγὼ εἶμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις—ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν—ἀλλ' „ ἔγειρε, καὶ στήθι εἰς τοὺς πόδας σου· διὰ τοῦτο ἐφάνην πρὸς σέ, γνωρίζων ὅποιος τις μέλλεις νὰ ἀποκατα- „ σαθῆς ὑσερον: κήρυξ καὶ ἀπόστολος τοῦ Εὐαγγελίου μου, „ νὰ σέ προχειρίσω ἤδη ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα, ὧν τε „ εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι. ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ „ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, πρὸς τὰ ὁποῖα τώρα σὲ ἀποσέλ- „ λω, διὰ νὰ φωτίσῃς διὰ τῆς διδασκαλίας σου τοὺς „ ψυχικοὺς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃς αὐτὰ „ ἀπὸ τὸ σκότος τῆς δυσσεβείας, εἰς τὸ φῶς τῆς εὐσεβεί- „ ας, καὶ ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαβόλου, εἰς τὴν ἐλευ- „ θέραν ὑπακοήν τοῦ Θεοῦ. —ταῦτα ἀκούσας, καὶ πι- „ σεύσας ἀδιδάκτως εἰς τὸν φανέντα — τοῦ ὁποίου τὸ „ κάλλος ἔλαμπεν ὑπὲρ τὸν ἥλιον — οὐκ ἐγενόμην ἀπει- „ θῆς, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ „ πρῶτον εἰς τὴν Δαμασκόν, καὶ εἰς ὅλην τὴν χώραν τῆς „ Ἰουδαίας, καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἐκήρυττον μετάνοιαν καὶ „ ἐπιστροφὴν εἰς τὴν εὐσεβείαν, μὲ τὴν τῶν καλῶν καὶ ἐνα- „ ρέτων ἔργων πρᾶξιν.“ Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. κς'. 20. Ταῦτα γράφων πρὸς τὸν Ἀγρίππαν, ἐκήρυττε τὴν ἀληθ- „ θειαν τῆς πρὸς τὸν χριστὸν παραδόξου ἐπιστροφῆς του. ὅτι δὲν ἔγεινε κατὰ ἄνθρωπον, ἀλλὰ κατὰ πρόσκλησιν Θεοῦ, ὅς τις τὸν ἐφώτισεν ὑσερον, βαπτισθέντα καὶ τελειωθέν- „ τα εἰς τὴν ἀληθῆ πίσιν τοῦ χριστοῦ, διὰ χειρὸς τοῦ συνα- „ ποστόλου αὐτοῦ Ἀνανίου. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον γράφων εἰς τὰς ἱεράς ἐπιστολάς του, αἱ ὁποῖαι κοσμοῦν- „ ται ἀπὸ τὴν ἀληθῆ οὐράνιον φιλοσοφίαν, οὐ μόνον τὰς „ παραδόξους ὀπτασίας του διηγεῖται, ἀλλὰ καὶ τὴν μω- „ ρίαν τῆς ἀμαθείας, εἰς ἣν εὕρισκετο, ὧν ἐνθερμος ζηλωτῆς „ τῶν ἀνθρωπίνων παραδόσεων. καὶ τιοῦτος μωρὸς ὢν, ἐ-

ξελέχθη μετὰ τῶν μωρῶν, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταίσχνη—
καθὼς ὁ ἴδιος μαρτυρεῖ—ὅτι τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξε-
λέξατο ὁ Θεός, καὶ ἠυδόκησε διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγ-
ματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. (4) ἐπειδὴ, ἂν καὶ εἶχεν
ἐγκόσμιον μόνον παιδείαν, ἢ τοιαύτη, μωρία ὑπάρχει
παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ δι' αὐτῆς ἀδύνατον ἦτον εἰς αὐτόν,
να φθάσῃ εἰς τὴν τελειότητα, τὴν ὁποίαν ἔφθασεν· ἐπει-
δὴ καὶ ἐκ τῶν πράξεών του ἀποδείκνυται τοῦτο ἀληθές,
ὅτι, ἂν ἦτον αὐτὸς τοιοῦτος, ὁποῖον τὸν κηρύττει ὁ θεο-
σεβισμὸς, καὶ πρὶν τῆς εἰς χριστὸν ἐπιστροφῆς του, ποῦ
τὰ πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ ἄξια λόγου συγγράμματά
του, ἢ καὶ τὰ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων; ποῦ εὐρίσκονται,
καὶ ἡμεῖς δὲν τὰ ἠξεύρομεν; ἀλλὰ τίς ἢ χρεῖα περιττῶν
λόγων, ἐνῶ ὁ ἴδιος κηρύττει διὰ σώματος ὅλων τῶν Ἀπο-
στόλων, συμπεριλαμβάνων καὶ τὸν ἑαυτόν του, ὅτι πρὶν
τῆς ἐπιστροφῆς του, ὑπῆρχε νήπιον, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ λοι-
ποὶ νήπιον ἀδύνατον εἰς τὸν νοῦν, διὰ τὴν ἐννοήσῃ με-
γάλα καὶ ὑψηλὰ μαθήματα, μυστηριώδη καὶ ἀκατάληπτα
εἰς τοὺς μὴ πιστεύοντας τὸν ἀληθῆ Θεόν, ἂν καὶ καυ-
χῶνται, ὅτι εἶναι σοφοί, μὴ οὔσης σοφίας ἐν τῷ κόσμῳ
τούτῳ· “ διότι ἐμώρανεν ὁ Θεός τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου
,, τούτου· ἀφ' οὗ δι' αὐτῆς δὲν ἠδυνήθη ὁ κόσμος να γνω-

(4) Νήπιον ὀνομάζει τὸν ἑαυτόν του ἐνταῦθα ὁ Ἀπόστολος, μὴ ὄν τέ-
λειος εἰς τὴν πίστιν τοῦ χριστοῦ, ἥτις εἶναι ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία, καὶ
ὁ μὴ ἔχων αὐτὴν εἶναι νήπιον ἀμαθὲς καὶ ἄσοφον· ὅτε ἤμην, λέγει,
νήπιος, ὡς νήπιος ἐβάλλον, ὡς νήπιος ἐφρόνου, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην·
ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, τέλειος δηλαδὴ εἰς τὴν εὐσέβειαν, πιστεύσας ἀδι-
στάκτως τῷ χριστῷ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου· Παῦλ. πρὸς Κορινθ.
Κεφ. ιγ'. 14.)

,, ρίση τὸν ἀληθῆ Θεόν “ πρὸς Κορινθ'. α' Κεφ'. 20. 21.)
“ Ὄθεν καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ Κυ-
ρίου Ἀπόστολοι, ἂν ὑπῆρξαν σοφοὶ τῆς οἰκουμένης δι-
δάσκαλοι, ἐφάνησαν τοιοῦτοι εἰς τὸν κόσμον, οὐχὶ διὰ
τῆς σοφίας τοῦ κόσμου, κατασραφείσης ὡς ἀχρήστου εἰς
τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου· ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιγνώσεως
τῆς ἀληθοῦς σοφίας τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν,
τὸν ὁποῖον πιστεύσαντες ἀδιστάκτως, εἰς ὅλην τὴν οἰκου-
μένην ἐκήρυξαν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ πολλὰ
παθόντες, ἐδέχθησαν τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ θάνατον εὐχαρίστως
ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, μιμηταὶ ὑπάρξαντες καθ' ὅλα τῆς τε
ἀγίας αὐτοῦ ζωῆς, καὶ τῶν αὐτοῦ ἐκουσίων παθημάτων,
ὡς παραιτίων αὐτοῖς πολλῶν ἀγαθῶν, καὶ αἰώνιων ἀντι-
βραβεύσεων! διὸ καὶ ἔλεγον. ,, τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ
,, τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; θλίψις, ἢ ξενοχωρία; ἢ
,, διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα;
,, ποῖος ἀπὸ τὸν ἐκούσιον ὑπὲρ αὐτοῦ θάνατον, ἀφ' οὗ
,, ὑπὲρ αὐτοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, λογισθέντες,
,, κατὰ τὸν Δαβὶδ, ὡς πρόβατα σφαγῆς “ πρὸς Ῥωμ.
Παῦλ. Κεφ'. η'. 25.) Τοσαύτη θαυμαστὴ ὑπῆρξε τῶντι
ἢ πρὸς τὸν σωτῆρα καὶ Θεὸν ἡμῶν ἀγάπη τῶν θείων καὶ
ἱερῶν Ἀποστόλων, ἥτις ἐπισφραγισθεῖσα διὰ τῶν πολλῶν
αὐτῶν παθημάτων, καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου, μαρ-
τυρεῖ τὴν ἀλήθειαν εἰς τοὺς μὴ πιστεύοντας αὐτήν, ἢ καὶ
κακῶς διασρέφοντας, ὅτι ἐμωράνθησαν, τυφλωθέντες ἀ-
πὸ τὸ σκότος τῆς δυσσεβείας των!

Κεφ. 10.

Ὅτι οἱ θεῖοι Πατέρες διέπρεψαν καὶ εἰς τὴν παιδείαν καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ὅλα τὰ συγγράμματά των, ἐκτὸς τοῦ δογματικοῦ, εἶναι πλήρη ἀπὸ τὴν κατ' αὐτὸν Θεοσέβειαν.

Διὰ μέσου δύο τινῶν ἀρχῶν, τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ λόγου, ποριζόμεθα ὅλας τὰς ἀναφερομένας πρὸς ἡμᾶς γνώσεις. διὰ τοῦ λόγου ἀνακαλύπτονται ὅλαι αἱ ἀφηρημένοι ἀλήθειαι, αἵτινες ἐπιβεβαιοῦνται διὰ τοῦ συλλογισμοῦ· διὰ δὲ τῶν αἰσθήσεων πάλιν ἀντιλαμβανόμεθα τὰς βεβαίας τῶν πραγμάτων ἀληθείας· διότι αὐτὰ μόνον εἶναι οἱ κριταὶ τῶν γενομένων ἔργων καὶ πράξεων· ὁ δὲ λόγος ἔργον ἴδιον ἔχει, τὴν περὶ τούτων παρατήρησιν με ἀκρίβειαν, διὰ τὴν ἀπαλλάττει αὐτὰς ἀπὸ τὰς ἐνδεχομένας ἀπάτας· ὅθεν ὅταν αἱ αἰσθήσεις καλῶς ἔλθωσι, μετὰ τὴν εἰς αὐτὰς ἀναγκαίαν φυσικὴν δύναμιν, τὰ ἀντικείμενα αὐτῶν, βεβαίως πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογα, ὡς πρὸς τὴν ἐκείνων δύναμιν, καὶ τότε αἱ αἰσθήσεις κρίνονται ἄξιοι ἐντελεσάτης πίστεως· διὰ τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ λαμβάνουσα τὰς πληροφορίας ὅλων τῶν περὶ ἡμᾶς πραγμάτων, ἀναπαύεται εἰς τὴν τούτων ἐνδεικτικὴν μαρτυρίαν.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καθὼς καὶ τὰ θαύματα, καὶ ἡ τριήμερος αὐτοῦ ἐξανάσσις εἶναι πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀδύνατον ἦτο νὰ ὑπάρξωσι γνωστὰ, ἐκτὸς τῆς διὰ τῶν αἰσθήσεων γνώσεως· ἡ μὲν διδασκαλία διὰ τῆς ἀκοῆς, τὰ δὲ θαύματα διὰ τῆς ἐράσεως, καὶ τῆς ἀφῆς· ἐπειδὴ, ἂν ὁ Θεὸς ἀπεκάλυπτεν εἰς τοὺς ἱεροὺς Ἀποστόλους τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ θαύματα τοῦ Σω-

τῆρος, διὰ τὴν ἀνικανότητά των εἰς τὸ νὰ γνωρίσωσι τὴν περὶ τούτου βεβαιότητα, χρεῖα ἦτον ἐνεργείας ἄλλων θαυμάτων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ ἐκδέχωνται τὴν διὰ τῶν αἰσθήσεων βεβαιότητά των· ὅθεν ἀναμφιστόλως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι αὕτη ἡ ὁδὸς πανσόφως ἐνεκρίθη παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, διὰ τῆς ὁποίας ὠδήγησε τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς, καὶ τοὺς ἐπληροφόρησε τὴν ἀλήθειαν τῆς οὐρανίου διδασκαλίας του! διὰ τοῦτο ἀδύνατον ἦτο πλέον εἰς αὐτοὺς, νὰ ἀντιφέρωνται εἰς τοιαύτην ζωηρὰν ἀπόδειξιν, ἐνῶ τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα προσέβαλλον κοινῶς τὰς αἰσθήσεις ὅλων, καὶ ἐπροξένουν τὰς αὐτὰς ἐντυπώσεις μετὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν ὅλων.

„ ὁ ἐωράκαμεν, καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλομεν ὑμῖν, ἵνα
 „ καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία
 „ δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ
 „ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. “ (Καθολ. α'. Ἰωάνν. Κεφ. α'. 3.)
 ἐπόμενον εἶναι λοιπὸν νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι εἶχον μίαν ἀληθესάτην βεβαιότητα εἰς τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα καθιστόρησαν, καὶ ὅτι τὴν περὶ τούτων πληροφορίαν τὴν ἔλαβον πραγματικῶς· ἐπειδὴ αὐτοὶ καὶ ἤκουσαν, καὶ εἶδον, καὶ ἐψηλάφησαν. „ ὁ ἀκηκόαμεν, „ ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἔθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. “ Ἡ αὐτὴ ἀπόδειξις τοὺς ἐπληροφόρησεν, ὅτι ἀληθῶς ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἐπροσκάλεσεν εἰς μίαν νέαν καὶ ἀληθესάτην θρησκείαν, καὶ ὅτι τὸν ἠκολούθησαν μετὰ κοινὴν αὐτῶν πνευματικὴν ὠφέλειαν, συνδιατρίψαντες μετ' αὐτοῦ, καὶ συναναστροφέντες τρία καὶ ἐπέκεινα ἔτη· ὅτι πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἐκουσίου αὐτοῦ πάθους καὶ θανάτου, ἐτέλεσε τὸ πάσχα μετ' αὐτῶν· ὅτι συνελήφθη καὶ κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων εἰς θάνατον σαυρικόν, ἐτάφη

δὲ καὶ ἀνέστη! Ἡ αὐτὴ ἀπόδειξις δέ, καὶ ὅτι μετὰ τὴν τριήμερον αὐτοῦ ἀνάσασιν συνευρέθη μετ' αὐτῶν, καὶ συνελάλησαν, καὶ συνέφαγον, καὶ ὅτι ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς νέας ὑποθήκας καὶ παραγγελίας, καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας τῆς ἀναστάσεώς του, ἀνελήφθη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν! λοιπὸν, καθὼς ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀμφιβάλλωσι περὶ τῆς τούτων ὑπάρξεως μίαν σιγμὴν, καὶ κατὰ τῆς πραγματικῆς αὐτῶν ἀληθείας, τοιοῦτο τρόπο καὶ περὶ τῶν εἰς τὸ ὕψερρον γενομένων μετὰ βεβαιότητος· ἐπειδὴ, ὅταν ἡ ἀπόδειξις ἐνὸς πράγματος ἦναι ἡ ἴδια, καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ βεβαιότης ὑπάρχει ἡ αὐτή· τὸ παράδοξον δὲν προξενεῖ καμμίαν παραλλαγήν, διότι δὲν μεταβάλλει τελείως τὴν φύσιν τοῦ πράγματος· καθὼς— παραδείγματος χάριν—τὰ ὕδατα ἐνὸς ποταμοῦ, εἴτε πρὸς τὸ ρεῦμα φέρονται, ἢ ἐπαναστρεφόμενα εἰς τὴν ἴδιαν αὐτῶν πηγὴν φαίνονται, πάντοτε τὰ ἴδια μένουσιν ὡς πρὸς τὴν φύσιν των, ἂν καὶ ἡ ὀπισθοδρόμησις των φαίνεται ἓνα τι παράδοξον! καθότι ἡ φύσις τῶν ὑδάτων εἶναι νὰ τρέχωσιν αὐτὰ εἰς τὰ ἔμπροσθεν, οὐχὶ δὲ νὰ στρέφονται εἰς τὰ ὀπισθεν· ὅπως ὁμως, καὶ ἂν θεωρηθῶσι, πάντοτε ὕδατα εἶναι, πάντοτε εἰς κίνησιν εὐρίσκονται· ὅταν τρέχωσι, συνεχῆ ἀντικείμενα παρῖρησιάζουσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις μας· μόναι αἱ αἰσθήσεις, αὐταὶ δύνανται νὰ κρίνωσι, καὶ αἱ κρίσεις αὐτῶν πάντοτε εἶναι ἀσφαλεῖς, ὅσον αὐταὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς καμμίαν ἀδυναμίαν.

Ἡ αἰτία κάθε φαινομένου ἀνήκει ἀναντιρρήτως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ λόγου· ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ὅ,τι καὶ ἂν ἦναι, αὐτὸ ὑπόκειται εἰς τὰς αἰσθήσεις μας, τὸ ὅποιον δὲν δύναται ὁ λόγος νὰ γνωρίσῃ ἄνευ τῆς συνεργείας καὶ ὁδηγίας τῶν αἰσθήσεων. Τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, ἀφ' οὗ ἔλαβον διὰ τῆς συνεργείας τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν ἀ-

κριβεστάτας πληροφίας τῆς τε οὐρανίου διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἀκούσαντες ἰδίους ὡσὶν αὐτὴν καὶ τὰ ὑπὲρ φύσιν θαύματα αὐτοῦ, ὅσα ἐτέλεσεν εἰς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἰδόντες δὲ ἰδίους αὐτῶν ὀφθαλμοῖς, καὶ αὐτὴν τὴν ἐνδοξον καὶ τριήμερον αὐτοῦ ἀνάσασιν, φιλαλήθως καὶ εὐσυνειδότως ὠμολόγησαν, καὶ ἐκήρυξαν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην τὴν ἀλήθειαν ὅλων αὐτῶν, καὶ πρὸς ἡμᾶς διὰ τῶν θείων ἡμῶν πατέρων, ἡ τούτων ἀξιοσέβαστος πίσωσις διετηρήθη ἀκίβδηλος, καὶ ἐλευθέρα πάσης ἀπάτης, καὶ ἀντιθρησκευτικῆς ῥαδιουργίας, οὐ μόνον διὰ λόγου, ἀλλὰ καὶ διὰ πρακτικῆς ἀποδείξεως, βεβαιωθῆσθαι μετὰ τὸν ἴδιον ἀποστολικὸν ζῆλον κατὰ διαφόρους αἰῶνας. διὰ τοῦτο ἀντέστησαν εἰς τοσοῦτον πλῆθος ἐναντίων τῆς ἀληθοῦς ἡμῶν πίστεως, αἰρετικῶν κακοδόξων, οἵτινες ἀπὸ τὴν κακοδοξίαν των κινούμενοι, ἀπετόλμησαν νὰ διαφθείρωσι, τὴν ἀλήθειαν τῶν θείων Γραφῶν, καὶ νὰ διασπείρωσι ζιζάνια ψυχοφθόρα εἰς τὸν ἀγαθὸν σπόρον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου! ἀλλὰ ματαίως ἐκοπίασαν οἱ μάταιοι! ἀνωφελῶς διέτρεξαν τὴν ὁδὸν τῆς πονηρίας των! εὐκόλως κατεκριμνήσθησαν εἰς τὸν λάκκον τῆς ἀπωλείας των! ἐνέπεσον, κατὰ τὸν θεῖον Δαβὶδ, εἰς ὃν εἰργάσαντο βόθρον, καὶ ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτῶν μετ' ἤχου!

Οἱ θεῖοι οὗτοι πατέρες ζηλωταὶ κατὰ πάντα τῆς εὐσεβείας, καὶ μιμηταὶ τοῦ τρόπου τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, διετήρησαν ἀσφαλῶς εἰς τε τὸ δογματικὸν τῆς ἀμαμῆ του ἡμῶν πίστεως, καὶ εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ συγγράμματά των, τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀληθείας τοῦ κηρύγματος τῶν θεοπνεύστων Ἀποστόλων, χωρὶς τινος παραβάσεως, οὐδ' αὐτῆς τῆς κεραίας· διὸ γέμουσι τὰ συγγράμματά των οὐχὶ ἀπὸ ἐθνικὴν θεοσέβειαν, ἀλλ' ἀπὸ ὀρθὴν ἀποστολικὴν εὐ-

εβείαν, μαρτυρηθεῖσαν ἀπὸ τὸν ἴδιον Θεόν! περιττὴ ἴσως ἢ ἀπόδειξις τούτων, ἐνῶ αὐτὰ τὰ ἴδια συγγράμματά των ἀποφράττουσι τὰ σόματα τῶν βλασφημῶν, τῶν ὅσοι ἀπετόλμησαν νὰ εἴπωσιν, ὅτι ἄλλως πως φρονοῦσιν εἰς τὰ συγγράμματά των, παρ' ὅ,τι ἡ ὁμολογία των διδάσκει ὅσοι ἀνέγνωσαν, καὶ κατὰ συνέχειαν ἀναγινώσκουσι τὰ σοφὰ πονήματά των, παρατηροῦσι τὴν ἀληθειαν τοῦ πράγματος, καὶ τὸ ψεῦδος αὐτῶν τῶν κατηγορῶν τῆς ἀληθείας. αἵτινες ἀναισχυντοῦσι μὲ τὸν εὐκαταφρόνητον τοῦτον τρόπον, τὸν ὁποῖον μετέρχονται δημοσίως κατὰ τῆς ἀληθείας, θέλοντες νὰ ἀπατήσωσιν ἕως τυφλοῦς, τοὺς ὀφθαλμοὺς πολλῶν, βλεπόντων καὶ μαρτυρούντων κατ' αὐτῶν, ὅτι εἶναι τυφλοὶ, εἰς ὅσα ἢ ἀλήθεια καὶ σιωπῶσα μαρτυρεῖ!

Καὶ, ἂν τοῦτο ὑπάρχη ἀληθές, καθὼς αὐτοὶ λέγουσι, διὰ ποίαν αἰτίαν, τοὺς ἐρωτῶμεν, ἔγειναν αἱ συγκροτήσεις τῶν τοσοῦτων τοπικῶν καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων; αἱ συνελεύσεις καὶ συναθροίσεις ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς οἰκουμένης, τοσοῦτων θεοφόρων ἀνδρῶν; τίς ἢ χρεῖα τοσοῦτων συνδιαλέξεων, τοσοῦτων διατριβῶν λόγων πρὸς ἀπόδειξιν τῆς κηρυττομένης ὑπ' αὐτῶν ἀληθείας, καὶ ἀναίρεσιν τῶν βλασφημιῶν αὐτῶν τῶν ἑτεροδόξων αἱρετικῶν; πόσος θόρυβος, πόση ταραχὴ, ὀπίση λογομαχία

Σημ. ὁ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας θεῖος ζῆλος τῶν ἱερῶν καὶ θεοφόρων τῆς ἐκκλησίας πατέρων, σύμφωνος μὲ τὸν κατὰ διαφόρους αἰῶνας ἀναθειχθέντων βασιλέων τοῦ Ἀνατολικοῦ Κράτους, συνήθροισε τὰς ἐπτὰ οἰκουμενικὰς Συνόδους· ἐξ ἧν ἡ πρώτη κατὰ τοῦ θεομάχου Ἀρείου πρεσβυτέρου τῆς Ἀλεξανδρείας, κτίσμα λέγοντος τὸν προαιώνιον καὶ συνάναρχον υἱὸν τοῦ Θεοῦ· ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Βασιλείας, ἐν ἔτει 325. ἐν Νικαίᾳ ὑπὸ 318. θεοφόρων πατέρων. Ἡ δευτέρα ἐπὶ τῆς τοῦ με-

μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἐκείνων τῶν αἰώνων, ἀπαριθμουμένων καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων; διατί ἢ τοιαύτη κίνησις εἰς τὸ πᾶν μὲ μεγάλην ἀγωνίαν τῶν κινουμένων; διατί ὄπλα ἐναντίον τῶν ἀόπλων; πόλεμοι ἀκατάπαυτοι, ταραχαὶ ἀνήκουστοι, θλίψεις, σενοχωρίαι, διωγμοὶ, ἐξωστρακισμοὶ, φυλακαὶ, δεσμὰ πολυχρόνια καὶ ἀδιάλυτα, διάφορα καὶ πολυειδῆ κολασήρια, καὶ τέλος καὶ αὐτὸς ὁ ἐπόδυνος θάνατος! διὰ ποίαν αἰτίαν νὰ ἀκολουθῶσι τὰ τοιαῦτα εἰς τοὺς ἀγίους δούλους τοῦ Θεοῦ;—διὰ νὰ μὴ θέλωσι νὰ προδώσωσι τὴν εὐτέθειαν, τὴν ὀρθότητα τῶν εὐσεβῶν δογμάτων τῆς ἱερᾶς ἡμῶν

γάλου Θεοδοσίου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ἔτει 381. ἐξ 150, πατέρων, κατὰ Μακεδωνίου τοῦ πνευματομάχου, Σαβελλίου τοῦ Ἀφρικανοῦ, καὶ Ἀπολλιναρίου Λαοδικείας. ἡ Τρίτη, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ἐν ἔτει 431. ἐκ 200, πατέρων, κατὰ Νεστορίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ βλασφημοῦντος τὸν χριστὸν εἶναι ψιλὸν ἄνθρωπον καὶ οὐχὶ Θεόν. Ἐν Ἐφέσῳ. ἡ Τετάρτη, ἐπὶ τῆς Μαρκιανοῦ Βασιλείας, ἐν ἔτει 451, ἐκ πατέρων 630, κατὰ Διοσκόρου καὶ εὐτυχοῦς τῶν Μονοφυσιτῶν ἐν Χαλκηδόνι. Ἡ Πέμπτη, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ἔτει 553, ἐκ πατέρων 165, κατὰ τῶν δογμάτων Ὀριγένους, Βυαγγρίου Διδύμου, καὶ ἄλλων. Ἡ ἕκτη ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου, ἐν ἔτει 680. ἐκ διακοσίων ὀγδοήκοντα ἑννέα, ἢ κατ' ἄλλους. 170. πατέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τῶν Μονοθελητῶν. Ἡ ἑβδόμη ἐν Νικαίᾳ, ἐπὶ Εἰρήνης καὶ Μεγαλῆ τῶν Βασιλέων, ἐν ἔτει 787, ἐκ 350, σχεδὸν πατέρων, κατὰ τῶν εἰκονομάχων.

• Θλίψεις, στενοχωρίας καὶ ἀπειρα τοιαῦτα κακὰ, παρατηροῦνται εἰς τοὺς καιροὺς τῶν δέκα διωγμῶν κατὰ τῶν χριστιανῶν, ἐκ μέρους τῶν τυραννοαυτοκρατορῶν τῆς Ῥώμης. σπαράττεται τῶντι ἡ καρδία τοῦ ἀναγινώσκοντος μὲ ἐκπληξὴν μεγάλην, δι' ὅσα ὑπέμειναν οἱ ἀήττητοι ἐκεῖνοι ἀριστεῖς τῆς εὐσεβείας, καὶ τέκνα γνήσια τοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ. ὁποῖους φρικτοὺς θανάτους ὑπέφεραν γενναίως ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν παθόντος Θεοῦ, δι' οὗ καὶ τὸ στέφος τῆς μαρτυρίας αὐτῶν ἔλαβον, θριαμβεύσαντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως!

θησκείας, εἰς τὴν δυσσέβειαν τῶν αἰρετικῶν, καὶ ἀπο-
 λεσθῆ, μὴ γένοιτο! ὁ πολύτιμος θησαυρὸς τῶν ψυχῶν ἡ-
 μῶν· ἡ ἀληθὴς ἡμῶν θησκεία! μεταξύ λοιπὸν τῶν το-
 σούτων δεινῶν εὐρισκόμενοι, οἱ γενναῖοι οὗτοι ὑπέρμαχοι
 τῆς εὐσεβείας, καὶ δοκιμάζοντες ἀφόρητα δεινὰ, θεοσε-
 βειαν ἔθνικὴν, ἀλλόκοτον, οὐδέποτε παρέλαβον, ὡς ἀλη-
 θῆ, ἀλλ' οὐδέ ἐδίδαξαν μήτε διὰ προφορικοῦ λόγου, ἀλλ'
 οὐδέ εἰς τὰ συγγράμματά των παρεδέχθησαν, ὡς πιστοὶ
 τῆς εὐσεβείας κήρυκες, καὶ ἰσαπόστολοι, μιμηθέντες καθ'
 ὅλα τὸ οὐράνιον τῶν θείων Ἀποστόλων πολίτευμα! Καὶ
 οὕτως πολιτευόμενοι, ἠῤῥῆσαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ
 ἀπὸ καλοῦς καὶ ἐναρέτους χριστιανούς· ἐξερέωσαν τὴν
 εὐσεβειαν· κατέσρεψαν τὰς μωρὰς καὶ ἀντιθέους δοξα-
 σίας τῶν αἰρετιζόντων, ἐφώτισαν τὰ ἔθνη πρὸς τὴν ἀλη-
 θεσάτην γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, ὀδηγήσαντες αὐτοὺς πρὸς τὸ
 φῶς τῆς θεογνωσίας, διὰ τῆς ἐνοικούσης εἰς αὐτοὺς θείας
 χάριτος, ἣτις ἀνέδειξεν αὐτοὺς φῶς τοῦ κόσμου, κατὰ
 τὸν ἀψευδέστατον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν λόγον, ὅστις ἐρέθη
 πρὸς τοὺς ἱεροὺς ἀποστόλους του, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ πρὸς
 αὐτοὺς τοὺς μαθητὰς ἐκείνων! „ ὑμεῖς ἐστέ τὸ φῶς τοῦ
 „ κόσμου. „ Ματθ. Κεφ'. ε'. 14.) βέβαια τὸ φῶς τοῦ
 κόσμου ὑπῆρξαν, καὶ τὸ φῶς αὐτῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐ
 σβέννυται ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ἀλλ' αἰετοτε φαίνει εἰς ὅλην
 τὴν κτίσιν ὡς ἀνέσπερον, ὑπὸ τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς βοη-
 θούμενον, τοῦ φωτίζοντος πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς
 τὸν κόσμον. „ Ἰωάνν. Κεφ'. α'. 9.) καθὼς ἐφώτισε καὶ
 ἡμᾶς, οἵτινες καυχόμεθα, ὅτι εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀλη-
 θεινόν· ἐλάβομεν πνεῦμα ἐπουράνιον, εὐρομεν πίσιν ἀλη-
 θῆ, ἀδιάφθορον προσκυνοῦντες τρισυπόστατον, καὶ ἀδι-
 αίρετον θεότητα ἣτις ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν ἐλυτρώσατο,
 ἡμᾶς ὡς μόνος πολυέλεος καὶ πολυεύσπλαγχνος Θεός.

Αὐτὴν τὴν θεοδίδακτον καὶ θεοπαράδο-ν ἡμῶν πί-
 σιν, παραλοβόντες ὑπὲρ τὸν ἥλιον αὐτὸ λάμπουσαν,
 παρὰ τῶν θείων καὶ θεοπνεύστων ἡμῶν πτέρων, ζηλώ-
 σωμεν τὸν ἐνθερμον αὐτῶν ζῆλον πρὸς τὴν εὐσεβειαν·
 διατηρήσωμεν τὸν πολύτιμον αὐτῆς θησαυρὸν, ὃν ἔχο-
 „ μεν ἐν τοῖς ὄσρακίνοις ἡμῶν σκεύεσιν· ἢ ὑπερβολὴ
 „ τῆς δυνάμεως ἢ τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἡμῶν. Παῦλ.
 πρὸς Κορινθ. β'. Κεφ'. δ'. 2.) σπουδάσωμεν νὰ ἐξακολου-
 θήσωμεν ὁσίως καὶ ἐναρέτως τὸ ὑπόλοιον τῆς ζωῆς ἡ-
 μῶν, κατὰ τὴν κλήσιν, ἣν ἐκλήθημεν ἰς τὴν χάριτος,
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ζῆς μετὰ πάσης
 ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, ἀόμενοι ἀλλήλων
 μετὰ μακροθυμίας ἐν ἀγάπῃ ἀδελφικῇ σπεύδοντες προ-
 θύμως νὰ διατηρῶμεν τὴν ἐνότητά τοῦ πνεύματος εἰς
 τὸν σύνδεσμον τῆς εἰρήνης, ὄντες ἕνα, καὶ ἐν πνευ-
 μα κατὰ τὴν ἐλπίδα τῆς κλήσεως ἣν ἐκλήθημεν,
 ἣτις εἶναι, εἰς κύριος καὶ Θεὸς ἓν, μία Πίστις, ἐν
 „ βάπτισμα. „ Παῦλος. πρὸς Ἐφε. Κεφ'. δ'. 345. 6.)
 σπουδάζοντες δὲ πάντοτε εἰς τὴν ἐτέλειαν τῆς ἀρετῆς,
 παιῶμεν τὸ πρὸς τὸν Θεὸν εὐάρετοι μηδέως συκοινω-
 νοῦντες τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρπιοι σκοτούς, ἀλλ' ἐ-
 λέγγοντες ταῦτα ὡς ἔργα τοῦ εὐαγγελίου, ἀποτρόπαια πα-
 ρὰ τῷ Θεῷ! προσέξωμεν μὲν δυνατὴν ἀσφάλειαν
 ἐναντίον τῶν τοιούτων ἔργων ἐχθροῦ τῆς αἰωνίου ἡ-
 μῶν εὐδαιμονίας, ζῶντες ὡς ὡς σοφοί, οὐχὶ δὲ ἄσο-
 φοι, ὡς οἱ τῶν ἐθνῶν λεγομένοι, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο
 ὑπάρχουσιν, εἰ μὴ πλανῶντες πλανώμενοι, κατὰ τὴν
 ὁποῖαν ἐπλανήθησαν πλάνη θλιοι! ὑπερηθύντες τῶν
 μακαρίων ἡμῶν ἐλπίδων, τῆς ἰσχυρῆς προσδεχόμεθα με-
 τὰ βεβαιότητος, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Σωτῆρος Θεοῦ ἡ-
 μῶν, ὅς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς

ἀπὸ πάσης ἀνομίας. κ.τ.λ. πρὸς Τίτον. Παῦλ. Κεφ'. 6.
 13. 14.) „ Μείνωμεν σθεροὶ καὶ ἐποικοδομούμενοι, εἰς ἣν
 „ ἐλάβομεν πίσιν, καὶ ὡς παρελάβομεν, διδαχθέντες τὸν
 „ Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν, ἐν αὐτῷ περιπατοῦν-
 „ τες καὶ περισσεύοντες τῇ πίσει, χωρὶς νὰ μετακινώ-
 „ μεθα ἀπὸ τῆν ἐλπίδα τοῦ Εὐαγγελίου, ἣτις εἶναι ἡ
 „ αἰώνιος ζωή.“ πρὸς Κολασσ. Παῦλ. Κεφ'. 23.) Μὴ κα-
 πηλεύωμεν τὰ εὐσεβῆ ἡμῶν φρονήματα μετὰς ἑτεροδι-
 δασκαλίας τῶν ἀλλοτρίων, αἵτινες διαφθείρουσι μετὰ πά-
 την σατανικῶν ἐννοιῶν, τὴν τούτων ἀλήθειαν! ἐπειδὴ
 δὲν πρέπει νὰ γινώμεθα, ὡς οἱ πολλοὶ, καὶ ἀσῆριχται πρὸς
 τὴν εὐσέβειαν, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὡς οἱ
 ἀλλαθνεῖς ἐκεῖνοι· ἀλλὰ νὰ λαλῶμεν διὰ παντὸς ἐνώπιον
 τοῦ Θεοῦ μετὰ εὐκρίνειαν, ὅσα ὀρθὰ ἐδιδάχθημεν παρὰ
 τῶν θείων πατέρων ἡμῶν, ὡς ἐκ Θεοῦ πεφωτισμένοι, καὶ
 οὐχὶ ἐξ ἀνθρώπων. τοῦτο χάρις παρὰ τῷ Θεῷ· τοῦτο
 δόξα καὶ εὐκλεία πάντων ἡμῶν! Νὰ ἔχωμεν ἀγρυπνίαν
 παρατήρησιν ἐναντίον, ὅσων προξενούσι διχοστασίας καὶ
 σκάνδαλα, μετὰ τὸ νὰ διδάσκωσιν εἴτε φανεραῖς, εἴτε ἐν
 κρυπτῷ ἐναντία τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας, συγχύ-
 ζοντες τὸ χριστιανικὸν καὶ εὐσεβὲς ἡμῶν πολίτευμα, με-
 τὰς παρ' αὐτῶν διδασκομένας καινοτομίας. νὰ ἀποφεύ-
 γωμεν ὅλως διόλου τὰς τούτων συναναστροφάς· καθότι
 „ οἱ τοιοῦτοι δὲν δουλεύουσι τῷ Χριστῷ, κατὰ τὸν Ἀπό-
 „ σολον, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστο-
 „ λογίας των, καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν
 ἀκάκων.“ Παῦλ. πρὸς Ῥωμ. Κεφ'. 25. 18.)

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἐνδυναμούμενοι ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν
 τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἐνδυσώμεθα τὴν πανοπλίαν
 τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀντισταθῶμεν ἐναντίον
 εἰς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου· διότι ἡ πάλη ἡμῶν εἶναι

MANOGILIO
SARO

